

14.3. A középszintű érettségi vizsga témakörei

A középszintű érettségi vizsga témaköreinek meghatározásához „A 100/1997. (VI. 13.) Korm. rendelet az érettségi vizsga vizsgaszabályzatának kiadásáról” rendeletben foglaltakat alkalmazzuk.

15. Írásbeli feladatok értékelése

Az írásbeli számonkérés a tanulók tudásának mérésére szolgáló leggyakoribb mérési eljárás, mellyel a tanár ellenőrzi a tanulók elméleti és gyakorlati felkészültségét, feladatmegoldásban való jártasságát, problémamegoldó képességét.

Az írásbeli számonkérés formái:

- Év eleji tudásszintmérő dolgozat a 9. évfolyamosok számára magyar- és idegen nyelvből, matematikából.
- Teszt, feladatlap.
- Írásbeli feleletek a napi elméleti tananyagból (valamennyi tantárgyban).
- Szódolgozat, szómagyarázat idegen nyelvből.
- Nyelvtani tesztek idegen nyelvből: lehetnek egyetlen témájúak, érettségi-, illetve nyelvvizsga típusúak.
- Magyarról idegen nyelvre, idegen nyelvről magyarra fordítás.
- Kisebb tananyagrészekből feladatmegoldás matematika, fizika, kémia, informatika tantárgyakból.
- Számítógépes feladatmegoldás elsősorban informatika tantárgyból.
- Otthoni jegyzetelés, tananyag rész önálló feldolgozása.
- Esszé-dolgozat magyar irodalomból, történelemből.
- Otthon elkészítendő házi dolgozatok (magyar irodalomból és idegen nyelvből), feladatsorok kidolgozása matematikából, fizikából. Ez a számonkérési forma inkább a magasabb évfolyamokra, az érettségit megelőző időszakra jellemző.
- Témazáró dolgozatok minden tantárgyból, amelyek komplex módon ötvözhetik a teszt, az esszé, a feladatmegoldás jelleget. Minden tantárgyból alkalmazzuk egy-egy nagyobb tananyag rész befejezése után.
- Évfolyamfelmérések, évfolyam ellenőrző dolgozatok: minden elméleti tantárgyban évenként és évfolyamonként egy, de amennyiben a tantárgy jellege megengedi, a munkaközösség véleménye alapján félévenként egy egységes évfolyamfelmérő dolgozatot íratunk.

Az írásbeli számonkérés értékelése:

- Az otthoni és iskolai dolgozatokat igyekszünk időben kijavítani, hogy a diákokat megerősítsük tudásukban, tanulhassanak hibáikból, s az értékelés iránymutató legyen a további tanulmányokhoz. Minden dolgozatot legkésőbb tizenöt tanítási napon belül értékelünk, illetve a kategória kiosztásáig. Ha a dolgozatot a tanár két héten túl javítja ki, a tanuló dönthet arról, hogy kéri-e az érdemjegy beírását a naplóba. A 9. évfolyamos tanulók év eleji felmérő dolgozatait értékeljük, de nem osztályozzuk. Az írásbeli számonkérés érdemjegyei egyenértékűek, de a témazáró dolgozatok osztályzatait az osztályozónapló erre a célra megkülönböztetett rovatába írjuk és nagyobb súllyal vesszük figyelembe.

16. Szóbeli értékelés:

17. Az otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározása

17.1. Az otthoni írásbeli feladatok

- a tanuló köteles az órai munkához kapcsolódó, arányos írásbeli házi feladatot elkészíteni, az órán azt bemutatni,
- a házi feladat el nem készítésének nem következménye az elégtelen osztályzat, annak *anyaga* azonban a diáktól felelet formájában számon kérhető,
- a tanulóknak megfelelő idő biztosításával (2-3 hét) írásban egyszer-egyszer feladatul adható házi dolgozat elkészítése is, ennek értékelése az iskolai dolgozatokéhoz hasonlóan történhet,
- az őszi, téli, tavaszi szünetekre nem adható az órai haladást biztosító házi feladatok többszöröse,
- nem adható indokolatlanul sok feladat még pedagógiai célzattal sem (pl. büntetésként), csak a szokásos házi feladattal arányos mértékű,
- tantárgyanként **30** percnél lehetőleg többet ne vegyen igénybe.

17.2. Az otthoni szóbeli feladatok

- a tananyag arányos része óráról órára megtanulandó feladat a diák számára,
- nagyobb anyag egészének ismerete várható el záró felelésnél vagy dolgozatnál,
- a diák önként vállalkozhat – a tantervi követelményeken felül – kisbeszámoló, előadás készítésére, ezt írásban is elkészítheti, de szóban, önállóan kell előadnia,
- a tanuló önként vállalkozhat tanulmányi versenyeken való részvételre, ugyancsak önkéntes az erre való írásbeli, szóbeli felkészülése.

18. A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezési elvei

Iskolánkban csoportbontásban tanítjuk az idegen nyelvet, az informatikát, a matematikát. Célunk ezzel, hogy az ismereteket elmélyítsük, több idő jusson a kommunikációs készségek fejlesztésére és tanulók tudásának megalapozására.

A választható tantárgyak esetében diákjainknak lehetőséget adunk, hogy megjelöljék, melyik pedagógusnál szeretnék tanulmányaikat folytatni. Amennyiben a tantárgyfelosztás ezt lehetővé teszi, biztosítjuk a többség által megjelölt pedagógust a kurzus vezetésére.

A választásukat a tanulók és a szülők aláírásukkal megerősítik és tudomásul veszik, hogy az értékelés, a mulasztás, továbbá a magasabb évfolyamra lépés tekintetében úgy kell tekinteni, mintha kötelező tanórai foglalkozás lenne.

A csoportbontások szervezési elvei

Idegen nyelvek oktatása

Iskolánk minden tagozatán az idegen nyelvi képzés kiemelt óraszámában történik.

A jelenlegi idegen nyelvi képzési formák:

- angol korai két tannyelvű képzés az általános iskolában,
- angol tagozatos, ill. nyelvi előkészítő képzés a gimnáziumban,
- második idegen nyelv (német, francia, olasz) oktatása a 9-13;

A célnyelven tanított tantárgyak esetében az osztály létszáma és nyelvi szintje dönti el a csoportbontás szükségességét.

A szaktárgyi csoportok kialakítása

Osztályra épülő, homogén csoportok kialakítása célszerű a létszamarányosság figyelembevételével.

Alapképzést kiegészítő, nem kötelező tanórai foglalkozások besorolási szempontja

Az általános iskolába és a gimnáziumba beiratkozó diákok iskolánkban választásával két tanítási nyelvű program alapján emelt szintű képzésben részesülnek. Iskolánk igénylik a többletszolgáltatásokat és vállalják az ezzel járó többletfeladatokat, így a kerettantervben meghatározott nem kötelező tanórai foglalkozásokon is részt vesznek.

A csoportkialakítás alapja az osztály illetve a nyelvi szint szerinti létszamarányos bontás.

19. A tanulók fizikai állapotának, edzettségének méréséhez szükséges módszerek

A tanulók fizikai teherbíró képességének mérése 2014/2015-ös tanévtől a NETFIT keretein belül zajlik. A méréseket a központi előírásoknak megfelelő időpontban és a szükséges digitális adminisztrációval végzik el szaktanáraink. A NETFIT® – a Nemzeti Egységes Tanulói Fittségi Teszt – a központi dokumentumok alapján a következő jellegzetességeket mutatja:

- A NETFIT® program küldetése, hogy népszerűsítse és tudatosítsa az élethosszig tartó fizikai aktivitás jelentőségét és az egészségtudatos életvezetés értékeit az iskoláskorú diákok, családjaik és a köznevelés szereplői körében.
- A NETFIT®-re azért van szükség, hogy létrejöjjön egy Nemzeti Egységes Tanulói Fittségi Teszt, amely a 21. század követelményeihez igazodó, diagnosztikus és oktatási célú pedagógiai értékelő és visszajelentő eszközt jelent.

A NETFIT® újszerűsége többek között az alábbi területeken érhető tetten:

1. a tudományos megalapozottságban;
2. a tanulók minősítésének kritériumorientált módszerében;
3. a személyre szabott visszajelentő és értékelő modulban;
4. az egészségközpontúságban;
5. a motoros tesztek ízület- és gerincvédelmet biztosító végrehajtásában;
6. pedagógiai alkalmazhatóságában;
7. online adatkezelő rendszerében

A NETFIT® fitsségmérési rendszer négy különböző fitsségi profilt különböztet meg, amely profilokhoz különböző fitsségi tesztek tartoznak.

8. Testösszetétel és tápláltsági profil:
9. Testtömeg mérése – testtömeg-index (BMI)
10. Testmagasság mérése
11. Testzsírszázalék-mérése – testzsírszázalék

Aerob fitsségi (állóképességi) profil:

Állóképességi ingafutás teszt (20 méter vagy 15 méter) – aerob kapacitás

Vázizomzat fitsségi profil:

Ütemezett hasizom teszt – hasizomzat ereje és erő-állóképessége

Törzsemelés teszt – törzsfeszítő izmok ereje és nyújthatósága

Ütemezett fekvőtámasz teszt – felsőtest izomereje

Kézi szorítóerő mérése – kéz maximális szorító ereje

Helyből távolugrás teszt – alsó végtag robbanékony ereje

Hajlékonysági profil:

Hajlékonysági teszt – térdhajlítóizmok nyújthatósága, csípőízületi mozgásterjedelem

A NETFIT® az egészséges fitsségi teljesítményértékek mellett (egészségzóna) – tesztől függően – további egy, illetve két zónát (tartományt) tartalmaz („fejlesztés szükséges” és „fokozott fejlesztés szükséges” zóna).

A NETFIT®, a fizikai fitsségi állapotot nemhez és életkorhoz igazodó külső kritériumértékekhez, úgynevezett egészségsztenderdekhez viszonyítja. Az egészségsztenderdek olyan teljesítményminimum értékeket jelentenek, amelyeket túlteljesítve a tanuló hosszú távon valószínűbben lesz védett az ülő életmóddal, fizikai inaktivitással összefüggő megbetegedések rizikófaktoraival szemben.

A NETFIT® a következő tesztelési lehetőségeket biztosítja:

1. kötelező, intézmény szintű fitsségi tesztelés,
2. öntesztelés és önértékelés,
3. egyéni tesztelés,
4. az egyéni legjobb teljesítményt célzó tesztelés.

A leggyakoribb problémák lehetnek:

1. A diákok fitsségi teszteredményei abszolút értékeinek osztályozása;
2. A diákok fitsségi teszteredményei fejlődése alapján történő osztályozás;
3. A pedagógus munkájának minősítése kizárólag a fitsségi teszteredmények alapján;
4. Egy iskola testneveléssel kapcsolatos munkájának minősítése kizárólag a fitsségi eredmények alapján;
5. A tesztelés és a teszteredmények személyességének figyelmen kívül hagyása, az eredmények egymással történő összehasonlításának engedélyezésével, az egyéni eredmények faliújságra történő kitűzésével.

Nem használható fel a NETFIT® egy iskola testneveléssel kapcsolatos tevékenységének minősítésére, mert a fizikai fitsségi állapot genetikai és környezeti tényezők együttes megnyilvánulása. A rendszeres testmozgás mennyisége és minősége csak egy tényező a sok

közül, amely befolyásolja a fittséget. Egy iskola tanulói összetétele nagymértékben függ specialitásaitól (például közoktatási típusú sportiskola, szakiskola, gimnázium), valamint az iskolai környezetében lakó közösség szocioökonómiai státuszától. A gazdasági szempontból elmaradott, hátrányos helyzetű térségekben sokkal több a szegény, nehéz anyagi helyzetben lévő gyermek. Ennek negatív hatása egyértelműen érzékelhető egészségmagatartásukban, mozgásos viselkedésükben. Az iskola tanulói összetétele valószínűleg megnyilvánul az általános fittségi mutatókban is. Az iskolai programok minőségértékelése vonatkozásában tehát egyrészt a fittségi állapot változásának folyamatos nyomon követése (hány tanuló teljesít az egyes egészségzónákban), továbbá az intézmény rendszeres testmozgást támogató tevékenységrendszerének együttes megítélése már fontos információval bírhat.

20. Az iskola környezeti nevelési elvei

20.1. Alapelve

A teremtet világnak, mint létező értéknek a tisztelete és megőrzése.

20.2. Célja

A környezettudatos magatartás, a környezetért felelős életvitel formálása.

Tanítványaink környezeti erkölcsének, társadalmi-természeti felelősségének megalapozása.

Tanítványaink alakuló értéktudatának, együttműködési képességének, életviteli szokásainak, a személyes és a közös felelősségtudat alapjainak formálása. Épüljön a hagyományok védelmére.

20.3. Területei

Az alábbi területek szolgálják környezeti nevelésünk gyakorlati megvalósítását:

Környezetkultúra: művészetek, kézművesség, mikrokörnyezet (iskola, tanterem, iskolaudvar) kialakítása.

Környezetvédelem: hulladékgyűjtés, növények, állatok védelme, tájvédelem, energiatakarékosság az intézményben, otthonokban, környezetbarát közlekedés.

20.4. A környezeti nevelés színterei

a) Minden tanulót egyformán érintő elemek

Példamutató iskolai környezet

- Tantermekben, folyosókon, udvaron élő sarok kialakítása,
- Anyag és energiatakarékos, környezetbarát iskolaműködtetés,
- A pedagógusok, a dolgozók példamutatása,
- Kerékpáros és gyalogos közlekedés ösztönzése,

- Szelektív hulladékgyűjtés,
- Iskolai médiumok „zöld” rovatai.

Kötelező tanórai keretben végzett környezeti nevelés

- Tantárgyakba, osztályfőnöki órákba beépített környezeti nevelés, az eltérő tanítási foglalkozásokon (erdei iskola, múzeumi, állatkerti órák, iskolai projektek).

b) A tanulókat különböző mértékben érintő, tanórán kívüli elemek

- Szakkörök, táborok,
- Környezetvédelmi akciók,
- Előadások, kiállítások,
- Rendszeres természetjáró túrák,
- Madarak és fák napjának megtartása,
- A környezetvédelem jeles napjainak megünneplése,
- Látogatások múzeumba, állatkertbe, botanikus kertbe, nemzeti parkba, szennyvíztisztítóba, hulladékégetőbe,
- DÖK nap.

20.5. A környezeti nevelésünket szolgáló módszerek

A környezeti nevelés szempontjából is jelentősége van az élményalapú, tevékenységalapú módszerek minél sokoldalúbb alkalmazásának.

- Játékok (szituációs, drámajáték, memóriafejlesztő),
- Projektek (savas eső mérése),
- Riport (kérdőíves felmérés),
- Terepgyakorlati módszerek (terepgyakorlatok, térképkészítés, célzott megfigyelések, mérések, táborok, iskolakert, „iskolazöldítés”),
- Aktív, kreatív munka (természetvédelmi munkák, madárvédelmi feladatok, szelektív hulladékgyűjtés, rend- és tisztasági verseny, pályázatok, versenyek, kiállítás rendezése, újságkészítése, kutatómunka),
- Művészetek (vizuális művészetek a környezeti nevelésben, irodalmi alkotások zeneművészet, népművészet, esztétikai érzékenység és élmény fejlesztése).

20.6. A környezeti nevelésében résztvevők

- Belső (iskolai) résztvevők: osztályfőnökök, szaktanárok
- Külső résztvevők: szakemberek: környezetvédők, erdészek, meteorológusok, művészek, intézmények

20.7. A tanulók jutalmazásának, magatartásának és szorgalmának értékelési elvei

20.7.1. A magatartás értékelésének elvei

A példás magatartású tanuló iskolai és iskolán kívüli viselkedése példamutató. Az iskolai házirendet megtartja és másokkal is megtartatja. Az iskolai követelményeket tudatosan vállalja, kezdeményező, bekapcsolódik a közösség vezetésének munkájába. A tanárok 90-95%-a példásnak tarja, és a többiek sem adnának jónál rosszabbat.

A jó magatartású tanuló az iskolai rendszabályokat következetesen betartja. A közösség munkájában részt vesz, de nem kezdeményez. A körülötte történő laza viselkedések ellen nem mindig lép fel. Tanáraival, a felnőttekkel és társaival szemben őszinte, tisztelettudó. Magatartáskultúrája esetenként kifogásolható. Vigyáz iskolája, közössége vagyona és jó hírnevére.

A változó magatartású tanuló viselkedésével szemben kifogások merülnek fel. Igyekezete ellenére megismétlődnek kifogásolható cselekedetei:

– a közösség támasztotta követelményeket ingadozva követi, a közösségi munkából csak irányítással és nem szívesen vállal részt;

– felelősségtudata, szimpátiája a jó és rossz között ingadozó;

– a közös programokról gyakran igazolatlanul távol marad;

– tanáraival, társaival szembeni magatartása nem mindig udvarias;

– indulatait nem mindig képes fékezni;

– hangneme kifogásolható;

– a fegyelmező intézkedések súlyosabb fokozatai valamelyikében részesül.

A rossz magatartású tanuló a házirend szabályait nagyon hiányosan tartja be. Kivonja magát a közösségi feladatokból, rossz hatással van a közösségre, munkájuk eredményességét is gátolja, rossz példát mutat, bomlasztja a közösséget. Tanáraival, a felnőttekkel és társaival szemben nem őszinte, durva, tiszteletlen. Iskolán kívüli magatartása erősen kifogásolható, esetleg törvénybe ütköző. Iskolai vagy iskolán kívüli viselkedéséért fegyelmi büntetések valamelyik fokozatában részesül.

Megjegyzések:

1. A fenti minősítéseket módosíthatják a Házirendnek az igazolatlan hiányzásokra vonatkozó előírásai.

2. A rendszeres templomi szolgálat a magatartás minősítését előnyösen befolyásolja.

Általános iskola:

Az 1-8. évfolyamon a tanuló magatartását a szaktanárok véleményét is figyelembe véve az osztályfőnök, minden negyedév végén érdemjegyekkel értékeli.

A magatartás félévi és év végi osztályzatát az osztályfőnök, az érdemjegyek figyelembevételével, a nevelőtestület véleménye alapján állapítja meg. Vitás esetben az osztályban tanító nevelők egyszerű többségi véleménye dönt az osztályzatról. Szavazategyenlőség esetén az osztályfőnök szavazata dönt.

A magatartás elbírálásakor az egyes érdemjegyek, illetve osztályzatok eléréséhez a felsorolt szempontok közül legalább háromnak az együttes megléte (vagy együttes megsértése) szükséges.

Példás (5) az a tanuló, aki:

- ✓ a házirendet betartja;
- ✓ a tanórán és a tanórán kívül példamutatóan viselkedik, tisztelettudó;
- ✓ kötelességtudó, feladatait teljesíti;
- ✓ önként vállal feladatokat, és azokat teljesíti;

- ✓ társaival, tanáraival, a felnőttekkel szemben udvariasan, előzékenyen, segítőkészen viselkedik;
- ✓ az osztály és az iskolai közösség életében aktívan részt vesz;
- ✓ óvja és védi az iskola felszerelését, a környezetet;
- ✓ nincs írásbeli intője vagy megrovása.

Jó (4) az a tanuló, aki:

- ✓ a házirendet betartja;
- ✓ tanórán vagy a tanórán kívüli foglalkozásokon általában példamutatóan viselkedik, tisztelettudó;
- ✓ feladatait a tőle elvárható módon teljesíti;
- ✓ feladatokat bár önként ritkán vállal, de a rábízottakat teljesíti;
- ✓ az osztály- vagy az iskolaközösség munkájában felkérésre, biztatásra részt vesz;
- ✓ társaival, tanáraival, a felnőttekkel szemben általában udvariasan, előzékenyen, segítőkészen viselkedik;
- ✓ óvja és védi az iskola felszerelését, a környezetet;
- ✓ nincs írásbeli intője vagy megrovása.

Változó (3) az a tanuló, aki:

- ✓ az iskolai házirend előírásait nem minden esetben tartja be;
- ✓ a tanórán vagy tanórán kívül többször fegyelmezetlenül viselkedik, nem minden esetben tisztelettudó;
- ✓ a rábízott feladatait nem mindig teljesíti;
- ✓ előfordul, hogy társaival, a felnőttekkel szemben udvariatlan, durván viselkedik;
- ✓ a közösségi, és az iskolai szabályokhoz nehezen alkalmazkodik;
- ✓ az iskola környezetét, felszerelését nem óvja és védi megfelelő módon;
- ✓ igazolatlanul mulasztott;
- ✓ szaktanári, illetve osztályfőnöki figyelmeztetéssel, intővel rendelkezik.

Rossz (2) az a tanuló, aki:

- ✓ a házirend előírásait sorozatosan megsérti;
- ✓ feladatait egyáltalán nem, vagy csak ritkán teljesíti;
- ✓ magatartása mind a tanórákon, mind tanórán kívül fegyelmezetlen, rendetlen, tiszteletlen;

- ✓ társaival, a felnőttekkel szemben rendszeresen udvariatlan, durva;
- ✓ viselkedése romboló hatású;
- ✓ több alkalommal igazolatlanul mulaszt;
- ✓ több szaktanári, illetve osztályfőnöki figyelmeztetéssel, intővel, megrovással rendelkezik figyelmeztetést kapott, vagy ennél magasabb fokozatú büntetése (igazgatói figyelmeztetés, intés, megrovás) is van.

20.7.2. A szorgalomjegyek megállapításának elvei

Példás a tanuló szorgalma, ha munkáját rend, fegyelem, pontosság jellemzi. A tanítási órákra képességeihez, körülményeihez mérten akaratát megfeszítve maximálisan és rendszeresen felkészül, az órákon aktívan bekapcsolódik az osztály munkájába. Az iskolai tanulmányi munkán kívül részt vesz pályázatokon, versenyeken. Képességeinek hiányát szorgalmával sikeresen tudja pótolni.

Jó a tanuló szorgalma, ha az elért átlageredménye képességeinek megfelelő és általában szorgalmas munkájának köszönhető, de akaratának különleges megfeszítésére nincsen szükség.

Változó a tanuló szorgalma, ha iskolai és otthoni munkájában csak időnként igyekszik. Kötelességét ismételt figyelmeztetés után teljesíti. Időnként nem ír házi feladatot, hiányos felszereléssel jön iskolába.

Hanyag a tanuló szorgalma, ha képességeihez és körülményeihez mérten keveset tesz tanulmányi fejlődése érdekében, kötelességét gyakran elmulasztja, munkájában megbízhatatlan.

Általános iskola:

Az 1-8. évfolyamon a tanuló szorgalmát a szaktanárok véleményét is figyelembe véve az osztályfőnök, minden negyedév végén érdemjegyekkel értékeli.

A szorgalom félévi és év végi osztályzatát az osztályfőnök, az érdemjegyek figyelembevételével, a nevelőtestület véleménye alapján állapítja meg. Vitás esetben az osztályban tanítónevelők egyszerű többségi véleménye dönt az osztályzatról. Szavazategyenlőség esetén az osztályfőnök szavazata dönt.

A szorgalom elbírálásakor az egyes érdemjegyek, illetve osztályzatok eléréséhez a felsorolt szempontok közül legalább háromnak az együttes megléte (vagy együttes megsértése) szükséges.

Példás (5) az a tanuló, aki:

- ✓ képességeinek megfelelően, egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt;
- ✓ feladatait minden tantárgyból rendszeresen elvégzi;
- ✓ a tanórákon aktív, szívesen vállal plusz feladatokat is, és azokat el is végzi;

- ✓ munkavégzése pontos, megbízható;
- ✓ a tanórán kívüli foglalkozásokon, különböző versenyeken önként részt vesz;
- ✓ taneszközeit rendben tartja, és ezeket a tanítási órákra mindig elhozza.

Jó (4) az a tanuló, aki:

- ✓ képességeinek megfelelően, általában egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt;
- ✓ rendszeresen, megbízhatóan dolgozik;
- ✓ a tanórákon többnyire aktív, de plusz feladatokat ritkábban vállal;
- ✓ tanórán kívüli foglalkozáson vagy versenyeken való részvételt önként nem vagy csak ritkán vállal, de az ilyen jellegű megbízatást általában teljesíti;
- ✓ taneszközeit rendben tartja, ezeket az órákra elhozza.

Változó (3) az a tanuló, akinek:

- ✓ tanulmányi eredménye elmarad a képességeihez elvárttól;
- ✓ tanulmányi munkája ingadozó, a tanulásban nem kitartó, feladatait sem mindig teljesíti;
- ✓ felszerelése, házi feladata gyakran hiányzik;
- ✓ érdemjegyeit, osztályzatait több tárgyból is lerontja;
- ✓ önálló munkájában gyakran figyelmetlen, a tanórán többnyire csak figyelmeztetésre dolgozik;
- ✓ tanórán kívüli foglalkozáson vagy versenyeken való részvételt nem vállal.

Hanyag (2) az a tanuló, aki:

- ✓ képességeihez mérten keveset tesz tanulmányi fejlődése érdekében;
- ✓ az előírt követelményeknek csak minimum szinten felel meg;
- ✓ tanulmányi munkájában nem kitartó, megbízhatatlan, figyelmetlen, feladatait többnyire el sem végzi;
- ✓ felszerelése, házi feladata hiányos, taneszközei rendetlenek;
- ✓ a tanuláshoz nyújtott nevelői vagy tanulói segítséget nem fogadja el;
- ✓ a tanórán kívüli foglalkozásokon nem vesz részt;
- ✓ félévi vagy év végi osztályzata valamely tantárgyból elégtelen.

20.7.3. A jutalmazás, fegyelmezés iskolai elvei

Az iskola a kiemelkedő tanulmányi munkát szaktárgyi, illetve tantestületi dicsérettel jutalmazza. Ezek az osztálynaplóba, a törzskönyvbe és a bizonyítványba is bekerülnek.

A diákok kötelezőn felüli feladataik sikeres teljesítéséért szaktanári, osztályfőnöki vagy igazgatói dicséretben részesíthetők. A dicséret az ellenőrzőbe is bekerülnek, és a félévi, illetve év végi magatartás vagy szorgalomjegyet is befolyásolják.

Kiemelkedő, tanórán felüli tanulmányi vagy más jellegű, az iskola hírét öregbítő teljesítményért, versenyen elért eredményért a tanulók könyv- vagy más tárgyjutalomban részesülhetnek, amelyet lehetőleg ünnepélyes körülmények között adunk át.

Külön tanulmányi feladat elvégzéséért, tanulmányi versenyen való eredményes szereplésért külön jeles érdemjegy is adható.

Az alapvető viselkedési szabályok vagy a házirend ellen vétő diákok a vétek súlyának és a kihágások gyakoriságának figyelembevételével az alábbi módon büntethetők:

- szóban: szaktanári, osztályfőnöki, igazgatói, elbeszélgetés, figyelmeztetés; elbeszélgetés a szülőkkel;
- írásban: szaktanári, osztályfőnöki, igazgatói figyelmeztetés, intés végül megrovás.

Ezek a súlyuknak megfelelően a félévi és az év végi magatartás, illetve szorgalom jegyben is tükröződnek. Minden esetben az osztálykönyvbe és az ellenőrzőbe is bekerülnek.

Tudomásulvételét a szülő aláírásával jelzi.

Érdemjeggyel büntetni nem lehet, többlet feladat kiszabása azonban megengedhető.

Különlegesen minősített esetekben a tantestület fegyelmi bizottságot hozhat létre az ügy kivizsgálására. Határozatai között szerepelhet az okozott kár megtérítése, a diák áthelyezése másik osztályba, eltanácsolása az iskolából vagy átirányítása másik iskolába. A fegyelmi eljárás megkezdéséről és döntéséről a szülőket időben értesíteni kell.

21. Fogyasztóvédelemmel összefüggő iskolai feladatok végrehajtása

Jogi háttér

Az ENSZ 1985-ös Fogyasztóvédelmi Irányelveiben leszögezte, hogy minden állampolgár fogyasztóként a következő alapvető jogokkal rendelkezik:

- az alapvető szükségleteik kielégítéséhez való jog
- a veszélyes termékek és eljárások ellen való tiltakozás joga
- a különböző termékek és szolgáltatások közötti választás joga
- a megfontolt választáshoz szükséges tények ismeretének joga
- a jogos panaszok tisztességes rendezéséhez való jog
- az egészséges és elviselhető környezetben való élethez való jog
- a kormány irányelveinek meghatározásába és végrehajtásába való beleszólás joga
- a tájékozott és tudatos fogyasztóvá váláshoz szükséges ismeretek és tudás elsajátításához való jog.

Az Országgyűlés 1997. december 15-én fogadta el a fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvényt, melynek első része V. fejezet 17.§-a rendelkezik a fogyasztók oktatásáról.

E törvény írja elő a fogyasztók oktatásának szükségességét a fogyasztóvédelmi jogszabályok megismerése céljából. A törvény szerint a fogyasztók oktatása alapvetően állami feladat, amelyet az oktatási intézmények, a Fogyasztóvédelmi Felügyelőség és az érdekvédelmi szervezetek együttműködve teljesítenek.

Az EU 2002-2006 közötti időszakra szóló V. fogyasztóvédelmi akcióterve alapján a Kormány kidolgozta a középtávú fogyasztóvédelmi politikáját, melynek prioritásai az élelmiszerbiztonság, valamint az elektronikus kereskedelem és a lakossági szolgáltatások (pénzügyi és biztosítási) területe.

A fogyasztóvédelemről szóló törvénynek, valamint az EU jogharmonizációs követelményeknek is eleget téve a törvényi dokumentumokban megjelenik a fogyasztóvédelem oktatása.

A Kormány 243/2003.(XII. 17.) számú rendeletével kiadott Nemzeti alaptanterv (NAT) értelmében a helyi tanterveknek biztosítani kell, hogy az egyes tantárgyak sajátosságaihoz igazodva a tanulók elsajátíthassák a fogyasztóvédelemmel összefüggő ismereteket, felkészüljenek azok gyakorlati alkalmazására. Kiemelt fejlesztési feladat a NAT-ban a felkészülés a felnőtt életre, amelyben a fogyasztói kultúra kialakításais jelentős szerepet kap.

A fogyasztóvédelmi oktatás célja

“A fogyasztóvédelem célja a fogyasztói kultúra fejlesztése, és a tudatos kritikus fogyasztói magatartás kialakítása és fejlesztése a tanulóknál.”(NAT) A cél elérését a fenntarthatóság, azon belül a fenntartható fogyasztás fogalmának kialakítása, elterjesztése és a fenntarthatóságnak a mindennapi életünkben fogyasztóként való képviselése jelenti.

A fogyasztóvédelmi oktatás tartalmi elemei A tanulók hatékony társadalmi beilleszkedéséhez, az együttműködéshez és a részvételhez elengedhetetlenül szükséges a szociális és társadalmi kompetenciák tudatos, pedagógiaiilag megtervezett fejlesztése. Olyan szociális motívumrendszerek kialakításáról és erősítéséről van szó, amelyek gazdasági és társadalmi előnyöket egyaránt hordoznak magukban.

Szükséges a társadalmi és állampolgári kompetenciák kialakításának elősegítése, a jogaitat érvényesíteni tudó, a közéletben részt vevő és közreműködő fiatalok képzése. A szociális és társadalmi kompetenciák fejlesztése, a versenyképesség erősítésével kapcsolatos területek, mint például a vállalkozási, a gazdálkodási és a munkaképesség szoros összefüggése, az ún. cselekvési kompetenciák fejlesztése. (NAT) Fogyasztói magatartásunk sokféle hatás mentén, a szociális tanulás útján alakul, fejlődik. A tudatos fogyasztóvá válás és az ennek megfelelő magatartás kialakítása hosszú, sokoldalú folyamat. Ennek során az egyén megismeri a fogyasztási javakat és szolgáltatásokat, megtanulja, hogyan viselkedjen a piaci viszonyok között, hogyan legyen képes fogyasztói érdekeinek érvényesítésére a természeti erőforrások védelme mellett.

A fogyasztói mintáknak a fenntarthatóság irányába történő fejlődése szempontjából a nevelés-oktatás különösen nagy jelentőségű. Mivel ismereteket kell elsajátíttatni, készségeket, hozzáállást, értékrendet kell formálni a fenntartható fogyasztás érdekében, ezért a gyermekkorban elkezdett fejlesztés döntő hatású. Amíg a kisiskolás korban leginkább jellemző fogyasztói magatartások a kiválasztás, az áruismeret, a döntés, a kockázatvállalás, a bizalmi elv érvényesülése, addig a kamasz korban már megjelenik a jogérzék, kellő fejlesztés esetén a jogismeret, a szolgáltatásismeret, a fogyasztói értékrend és a vállalkozásismeret is. A fogyasztás elemi meghatározója a család. A fogyasztói szokások tekintetében az otthonról hozott hatások a legélelénkebbek, ezért is fontos a szülők, a családok bevonása a nevelési folyamatba.

A napi gazdasági tapasztalatok, a gazdasági élet mind alaposabb és tudatosabb megismerése és megértése segít a fenntarthatóság eszméjének elfogadtatásában. Az emberek sokszor az olcsó, akciós termékeket részesítik előnyben, általában keveset költenek kultúrára, utazásra, erősen differenciálódnak abból a szempontból is, hogy mennyire akarnak, vagy tudnak megtakarítani. E gyakorlattal szemben a fenntarthatóság irányába ható fogyasztói minták kialakítását segítheti a korrekt sokoldalú tájékoztatás és információáramlás.

Iskolánkban a pszichológiai mozgatókra, és a helyes értékrend alakítására fektetjük a hangsúlyt. A fenntartható fogyasztás nem annyira tudományos vagy technikai kérdés, hanem inkább az értékek választásával, a tudatos beállítódással kapcsolatos viszony.

Az értékek formálásában lényeges például:

- a kívánság és a szükséglet fogalmának tisztázása és elkülönítése
- az egyéni és társadalmi jogok tiszteletben tartása,
- a természeti értékek védelme.

Fontos továbbá a fogyasztás során:

- a tájékozódás képessége,
- a döntési helyzet felismerése és
- a döntésre való felkészülés.

Megismertetjük tanulóinkkal a piac, a marketing és a reklám szerepét, alkalmassá téve őket e területen való eligazodásra. Hangsúlyozni kell a minőség és a biztonság szerepét a fogyasztás során, valamint a gazdaságosságot és a takarékoságot.

A fogyasztóvédelmi oktatás céljaként megfogalmazott fogyasztói kultúra, valamint a kritikus fogyasztói magatartás kialakítása és fejlesztése érdekében különösen fontos, hogy az általános és a középiskola befejezésekor a diákok értsék, valamint a saját életükre alkalmazni tudják az alábbi fogalmakat:

Tudatos, kritikus fogyasztói magatartás: Olyan viselkedés, melyet a szuggesztív marketinghatásoktól való távolságtartás képessége, a fogyasztói szükségletek folyamatos mérlegelése, továbbá a felmerülő fogyasztói problémák megértésének, kommunikálásának és megoldásának képessége és készsége jellemez.

Ökológiai fogyasztóvédelem: Az elmúlt években sokan felismerték, hogy a környezeti problémáink túlnyomó többségének gyökere a mai fogyasztói társadalmunkban keresendő. Mind a javak pazarló előállítási technológiája, mind pedig fogyasztásunk gyakran ön- vagy csupán vállalati profitcélú volta, mennyisége, valamint annak összetétele hozzájárul erőforrásaink feléléséhez és természeti környezetünk elszennyezéséhez. E szemlélet a környezet szempontjait is figyelembe veszi, ökológiailag tudatos fogyasztókat nevel, akik vásárlási választásaikkal egyben ökológiai környezetük megtartására törekednek.

Környezettudatos fogyasztás: kiegyensúlyozottan dinamikus középút az öncélú, bolygónk erőforrásait gyorsulva felélő fogyasztás és a környezeti erőforrásokat nem kizsákmányoló fogyasztás között.

Fenntartható fogyasztás: A szolgáltatások és a hozzájuk kapcsolódó termékek olyan módon történő felhasználása, amely a jelenleginél jobb általános társadalmi életminőséget eredményez, de közben minimálisra csökkenti a természeti források és a mérgező anyagok használatát, valamint a hulladék- és szennyező anyagok kibocsátását az adott szolgáltatás, illetve termék

teljes életciklusa során, annak érdekében, hogy a jövő nemzedékek szükségletei – és egészsége – ne kerüljenek veszélybe.

Preventív, vagyis megelőző fogyasztóvédelem: Amikor a vevő már a kezdet kezdetén érvényesíteni tudja jogait és nincs szükség panaszbejelentésre, bírósági perekre.

A fogyasztóvédelmi oktatás színterei az oktatásban

- Az egyes tantárgyak tanórai foglalkozásaiba jól beépíthetők a fogyasztóvédelemmel kapcsolatos tartalmak. Matematika – banki, biztosítási vagy üzemanyag-fogyasztási számítások
Földrajz: eltérő fogyasztási struktúrák és szokások; Magyar: reklámnyelv, feliratok; a reklám kommunikációs csapdái Informatika – elektronikus kereskedelem (ekereskedelem), internetes fogyasztói veszélyforrások, telefónia XX. századi Történelem – EU fogyasztói jogok, fogyasztástörténet és fogyasztóvédelem, a reklám története stb. Médiaismeret: a reklám képi nyelve és hatásai Iskolán kívüli helyszínek (piaci séták, üzletek, bankok látogatása)
- Hazai és nemzetközi együttműködések (más iskolákkal, állami és civil szervezetekkel, cégekkel)
- Az iskola fogyasztóvédelmi működése (az iskola, mint fogyasztó, és mint piac), az ezzel kapcsolatos foglalkozások

Módszertani elemek

Valószínűleg akkor járunk a legjobban, ha az amúgy is zsúfolt iskolai tantervbe nem a hagyományos módszertani elemekkel és merev tanórai keretek között folyó oktatásból préselünk bele még többet, hanem bizonyos készségek fejlesztésével a fenntarthatóság és a fenntartható fogyasztás területén. Ilyen készségek: a kritikus gondolkodás, az egyéni és csoportos döntéshozás és a problémamegoldás. A készségfejlesztésnek tartalmazni kell az egyén és társadalom viszonyáról szóló információgyűjtés, információfeldolgozás, a feldolgozott információk alapján való döntés és végrehajtás módszereit.

A fogyasztói szokásalakítás egyik fontos célja a szülők és a helyi közösségek együttműködésének megnyerése és bevonása az iskolai nevelési programokba. Így a családok és közösségek fenntartható fogyasztásra való törekvése is kialakulhat.

A hagyományostól eltérő tanulásszervezési formák alkalmazása, projektprogramok indítása megfelelő keretet teremthet a fogyasztóvédelem oktatásának, a kritikus, független gondolkodás fejlesztésének.

Fontos hogy a diákok e módszereket minél többször alkalmazzák, napjainkban tipikus helyi és globális problémákon keresztül.

- Interjúk, felmérések készítése az emberek vásárlási szokásairól
- Riportkészítés az eladókkal
- Médiafigyelés, médiaelemzés, reklámkritika
- Egyéni és csoportos döntéshozatal
- Helyi, országos- és EU-s szabályozások tanulmányozása
- Adatgyűjtés, adatfeldolgozás, információörögzítés csoportmunkában
- Problémamegoldó gyakorlat ötletbörzével, értékeléssel
- Szimulációs játék, esettanulmány

- Viták, szituációs játékok (eladói és vásárlói érdekek összehangolása, jellemző piaci magatartások felismerése és elsajátítása, fogyasztói kosár készítése)
- Érveléstechnikai gyakorlatok (hatékony érdekérvényesítés)

22. Kulturált közlekedésre nevelés

A nagyvárosi életforma és a motorizáció minden területen való térhódítása megköveteli a közlekedési morál fejlesztését. Iskolánkban fontosnak tartjuk elérni, hogy tanulóink jelentős része, aki a gimnáziumi éveik alatt megszerzi a gépjárművezetői jogosítványt, képes legyen arra is, hogy a közlekedésben konfliktuskerülő és defenzív módon vegyen részt.

Iskolánkban sok tanulónk jut lehetőséghez, hogy tanulmányai befejezését követően hosszabb-rövidebb időt külföldön tölthet. Felkészítésük során nem felejtjük el megemlíteni a célországokra jellemző eltérő közlekedési szokásokat és a belőlük következő potenciális veszélyhelyzeteket. Arra biztatjuk tanulóinkat, hogy a közúti forgalomban, a tömegközlekedésben vagy akár a gyalogos közlekedésben résztvevőként minden esetben az udvarias és előrelátó viselkedésformát kövessék.

A közlekedés szabályai jogokra és kötelességekre épülnek, amelyek egymástól elválaszthatatlanok. Joga tehát csak annak lehet, akinek kötelessége is van! A közutakon a közlekedés rendjét – a jogok és kötelességek összhangja alapján – a KRESZ határozza meg. A KRESZ tartalmazza azokat a fogalmakat, jelzéseket, amelyeknek az ismerete, helyes és egységes értelmezése, valamint alkalmazása nélkül nem lehet biztonságos közlekedés.

Tanórán kívüli közlekedés-oktatás formái

- Biztonságos, gyalogos és kerékpáros közlekedés oktatása a Közlekedésrendészeti Főosztály Forgalmatszervezési és Baleset megelőzési Alosztállyal együttműködve. Elméleti és gyakorlati oktatás, vizsgázási lehetőség. (Kerékpáros igazolvány)
- Részvétel iskolai sportnapon (Kerékpáros pálya, tesztlapok) konfliktuskezelő technikákkal
- Kerületi kerékpáros versenyen
- Polgári védelmi versenyeken (KRESZ teszt, kerékpáros pálya)
- Kerékpáros túrákon
- Kirándulások szervezése

A közlekedés-oktatásban minden pedagógus részt vesz, ifjúságvédelmi felelőssel és a DÖK vezetőjével együttműködve

Cél a defenzív közlekedési magatartás kialakítása.

23. Bűnmegelőzéssel, áldozattá válással, erőszakmentes konfliktuskezelő-technikákkal összefüggő ismeretek

Az ifjúság egészséges és harmonikus személyiségfejlődését veszélyeztető hatások közül a devianciával ezen belül is a bűnözéssel kapcsolatos ágensek erősödtek fel oly mértékben, hogy az intézményi bűnmegelőzési munkát új alapokra kell helyezni, a tanulók védelme érdekében.

A tanulóknak meg kell ismerniük a bűnmegelőzés jogi, bűnügyi, kriminalisztikai, viktimológiai, rendvédelmi alapfogalmait.

Kriminalitás

Prekriminális cselekmények, a fiatalkori kriminalitás jellemzői, különösen veszélyes fiatalkori szubkultúrák kriminális formái

Jogi szabályzás

- Alapfogalmak, fiatalkorúakkal kapcsolatos büntetőjogi és eljárásjogi szabályok
- Családvédelmi, gyermekvédelmi és gyámügyi törvények, kapcsolódó jogszabályok
- Az intézményvezető feladata, kapcsolattartás a rendvédelmi szervekkel
- Btk. 282. és 283. szakasz

Viktimológiai megközelítés

Áldozattá válás összetevő:

- magányosság, kirekesztettség, bűnbakképzés, elhanyagoltság, sikertelenség, befelé fordulás, depresszió, családon belüli erőszak, önsors rontó magatartások megjelenési formái
- tünetek felismerésének fontossága, „kezelése”
- állami áldozatvédelmi munka intézményei (áldozatvédelmi hivatalok)

A megelőzés lehetséges formái:

- a létminimum alatt élők és a nagycsaládosok támogatása
- a hátrányos helyzetű rétegek támogatása.

Általános cél:

bűnelkövetővé és áldozattá válás megelőzés.

Eszközök:

- osztályfőnöki órák,
- alkalomszerű tájékoztató előadások,
- szervezett iskolai programok tanórán és tanórán kívül,
- könyvek, filmek, rendezvények, kiállítások,
- DADA program

Megismertetjük a tanulókat a barátválasztás alternatíváival, a bandák befolyásoló szerepével, a különböző csoportosulások veszélyeivel, a csoportos erőszakkal, valamint tudatosítjuk bennük, hogy a bandák tagjai nyomást gyakorolhatnak rájuk.

Segítünk felismerni, hogy döntéseik következményeikért a felelősséget nekik kell vállalni.

Külön témaként foglalkozunk a családon belüli erőszakkal és a szexuális bűnözéssel. Megismertetjük a tanulókat azokkal az elhárítási szempontokkal, melyekkel vissza tudják

utasítani a családon belül előforduló szexuális zaklatásokat, illetve segítjük őket azok felismerésében és elkerülésében.

A kriminalitáson belül a szerfogyasztáshoz kapcsolódó magatartások adaptív feldolgozásának a mai magyar droghelyzet alakulása miatt kitüntetett. A drogrevenio minden tanuló közösségben a Nemzeti Drogstratégia valamint a Társadalmi Bűnmegelőzési Stratégia előírása alapján is kiemelt feladat.

Iskolai drogstratégia

- Előkészítő szakasz – „marketingmunka”
- Állapotfelmérés – attitűd, ismeretszint, fertőzöttség
- Diagnózis – pszichoszociális eredmények szakmai értelmezése
- Cél-megfogalmazás (SMART)
- Végrehajtás módszertana – elutasítási technikák
- Értékelés – evaluációs vizsgálat

A klasszikus drogok (kábitószer, alkohol, cigaretta, kávé) mellett egyre nagyobb gondot okoz a számítógép, a videó, a nyerő automaták okozta függés kialakulása. Erőszakmentes konfliktuskezelő technikákkal összefüggő ismeretek Részletesen foglalkozunk a média hatásával, az erőszak megjelenésével. Fejleszteni kell a tanulók pozitív én-képét. A kulturált, a másik fél érveit meghallgatni és adott esetben elfogadni is tudó vitatkozás, a mindennapos konfliktusok kezelésének egyik legfontosabb módja. Osztályfőnöki órák keretében, a DÖK szervezésében biztosítunk alkalmat, hogy a tanulók megismerjék a vitakultúra általános elemeit és szervezett foglalkozások során gyakorolhassák is azokat.

24. A nemzetiséghez nem tartozó tanulók részére a településen élő nemzetiségek kultúrájának megismerését szolgáló tananyag

Hajdú-Bihar megyében, illetve Debrecenben hivatalosan a következő nemzetiségek képviseltetik magukat: *bolgár, görög, német, örmény, roma, román, ruszin*. Az adott nemzetiségi közösségek közül diákjaink – szociológiai, történelmi, földrajzi okokból kifolyólag – a *német*, a *román*, illetve a *roma* nemzetiség tagjaival találkozhatnak gyakrabban, személyes tapasztalatuk alapján e közösségek mindennapjait ismerhetik meg.

A nemzetiséghez nem tartozó tanulók részére alapvetően integrált oktatás keretén belül biztosítjuk a településünkön élő nemzetiségekre vonatkozó ismereteket. A tantárgyi keretek között megjelenő nemzetiségi kultúrának, képzőművészetnek, zenei világnak, népviseletnek és életmódbeli jellegzetességeknek megismerése nem elkülönítetten, hanem az évfolyamok tantervi követelményeiben beépítve, az egyes témakörök részterületeiként megjelennek, és azok a Magyarországon élő többi népcsoporttal együtt tárgyalásra kerülnek. A településen élő nemzeti, etnikai kisebbség kultúrájának megismerését az alábbi tevékenységek szolgálják:

- tanórák
- osztályfőnöki órák
- tanórán kívüli tevékenységek: szakkörök, hagyományörző rendezvények, kiállítások szervezése, rendezése, szabadidős tevékenységek, táborozások, színház- és múzeumlátogatás, hangversenylátogatás, iskolai fellépések.
- témnapok, projektfeladatok, érzékenyítő foglalkozások

A tanórákon és a tanórán kívüli tevékenységekben lehetőség nyílik a toleranciára való nevelésre, a másság megismerésére, tiszteletben tartására. Különösen fontosnak tartjuk, hogy a keresztény felebaráti szeretet elvének megfelelően alakítsuk diákjaink szemléletét.

Célok és feladatok

- A múlt megismerésével a tanulók azonosság-tudatának kialakítása és jövőképük formálása.
- A tanulók először ismerkedjenek meg a magyarországi nemzetiségek legfontosabb hagyományaival, életmódjával és kultúrájával. Tiszteljék a magyar nép és az országban élő más kisebbségek kultúráját, ismerjék fel a népek közötti kapcsolódási pontokat.
- A tanulók ismerkedjenek meg a magyarországi nemzetiségek kultúrájával, értékeikkel.
- A nemzetiségek történetének tanulmányozása a magyar államalapítástól, a Szent Istváni elvektől a mostani ezredfordulóig vezesse el a tanulókat ahhoz a tényhez, hogy a kisebbség sokszínűségével és kisugárzásával hatást gyakorol a többségi nemzetre.
- A történelmi ismeretek segítséget nyújtanak az előítéletek megjelenési formáinak felismerésében és a jelenség hátterének feltárásában. A fiatalok igazodjanak el a mai nemzetiségi lét megjelenési formáiban, ismerjék meg a szervezeteket, a testületeket és a sajtót, továbbá ösztönözzük őket arra, hogy a tanulmányok befejezése után is önállóan, értelmező és kutató figyelemmel foglalkozzanak a magyarországi nemzetiségek kultúrájával.
- A történelemi témakörök a történelem tantárgy óráin kerüljenek feldolgozásra.
- Az interkulturális tanulás segítségével rávilágítunk a nyelvi és kulturális sokszínűség előnyeire és a saját, valamint más kultúrák megbecsülésére nevelünk.
- A tanulók tudják a magyarországi nemzetiségek helyzetét az európai dimenzióban elhelyezni.

1-4. évfolyam

Az intézményünk bevezető évfolyamain a nemzetiség-ismereti tartalmak közvetítése kizárólag cselekvésközpontú legyen. Ne tanítsunk adatokat, meghatározott ismereteket. A tartalmak egyrészt integrálhatók a tantárgyakba: ének-zene, technika, művészeti nevelés. Ebben a korban célszerűbb az integráció, több motivációs lehetőséget biztosít.

A tanulók:

- nyerjenek betekintést a magyarországi nemzetiségek jelenébe és múltjába élmények alapján,
- szerezzenek alapvető ismereteket azok életéről és mindennapi munkájáról, tevékenységéről
- tudatosuljon bennük – főként a kulturális antropológia alapvetésének számító szemléletmód szerinti immanensnézőponton alapuló tapasztalat – a kultúrák különbözősége, sajátos értékvilága. Ismerkedjenek meg olyan alapfogalmakkal, amelyek révén nagyobb életkorban elsajátíthatóvá válik a témával kapcsolatos differenciált látásmód. Egy-egy jellemző szokással bemutatott, a különböző nemzetiségekre jellemző néphagyományt pedig élményszerű módon ismerjenek meg.

- kapjanak életkori sajátosságaiknak megfelelő indítást nemzetiségek kulturális hagyományának megismerésére (ismerjék meg a népköltészet értékét és szépségét, pl. mondókák, mesék, dalok, játékok révén)

5-8. évfolyam

Az intézményünk alsóbb évfolyamain a nemzetiség-ismereti tartalmak közvetítése kizárólag cselekvésközpontú legyen, de megjelenhetnek alapvető adatok, meghatározott ismeretek is az oktatási folyamatban. A tartalmak egyrészt integrálhatók a tantárgyakba: ének-zene, technika, művészeti nevelés.

A tanulók:

- nyerjenek betekintést a magyarországi nemzetiségek jelenébe és múltjába élmények alapján,
- szerezzenek alapvető ismereteket azok életéről és mindennapi munkájáról, tevékenységéről
- tudatosuljon bennük a kultúrák különbözősége
- ismerkedjenek meg legalább két különböző, a nemzetiségekre jellemző szokással.
- kapjanak indítást nemzetiségek kulturális hagyományának megismerésére (ismerjék meg a népköltészet értékét és szépségét, pl. mondókák, mesék, dalok, játékok révén)

9-12. évfolyam

- mutassanak érdeklődést a nemzetiségi hagyományok iránt
- ismerjék fel a hagyományápolás, a nemzetiségi identitás fontosságát
- készítsenek projektfeladatok során előadásokat, plakátokat, filmeket, stb. amelyek segítségével társaik is megismerik az adott nemzetiségek életét, problémáit
- tantárgyakba integráltan sajátítják el a tananyagot

A tanulók:

- nyerjenek betekintést településen élő nemzetiségek életébe,
- tudják, hogyan és miként kerültek a nemzetiségek Magyarországra.
- ismerjék a nemzetiségek által lakott területeket, tudjanak történelmükből néhány fontos eseményt elmesélni
- ismerjék a naptári évhez és a valláshoz kötődő legfontosabb ünnepeket,
- maguk is gyűjtsenek szokásokat, tudják a tanult szokásokat felsorolni és röviden ismertetni
- ismerjék meg a magyar nép és a nemzetiségek legfontosabb tradícióit, ismerjék fel a hagyományok különbözőségét és azonosságait
- ébredjen fel érdeklődésük más kultúrák iránt, tiszteljék azokat
- fedezzék fel és elevenítsék fel a nemzetiségi hagyományokat, ismerjék a nemzetiségek közötti kapcsolatokat, értsék meg a magyarországi nemzetiségek nemzetközi kapcsolatait
- általában is ismerjék a Magyarországon élő nemzetiségeket, és legfontosabb jogait sorolják fel
- ismerjék a nemzetiségi származású művészek, tudósok, sportolók, más közéleti szereplők szerepét a magyar kultúra kibontakoztatásában
- tantárgyakba integráltan sajátítják el a tananyagot

25. Az óvoda nevelési programja

25.1. Az **óvodai tagintézmények** hivatalos adatai

Az óvoda neve:

1. sz. tagóvoda:

Szent József Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium és Kollégium Szent György Tagóvodája

Az óvodai feladatellátási hely címe:

4225 Debrecen-Józsa, Gát utca 5.

2. sz. tagóvoda:

Szent József Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium és Kollégium Megtestesülés Tagóvodája

Az óvodai feladatellátási hely címe:

4030 Debrecen, Borbíró tér 9.

OM azonosító: 037878

A többcélú intézmény székhelye és címe:

**Szent József Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium és Kollégium
4024 Debrecen, Szent Anna utca 17-19.**

Intézmény típusa:

**Többcélú, közös igazgatású köznevelési intézmény
(óvoda, általános iskola, gimnázium, kollégium,)**

Fenntartója:

**Debrecen – Nyíregyházi Egyházmegye
4024 Debrecen Varga u. 4. sz.**

25.2. Bevezető gondolatok

*„Ha az életedet valami nagyon jónak és
nemesnek akarod szentelni, valami szentnek,
sőt isteninek, akkor neveld az ifjúságot.”*

Don Bosco

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja (a továbbiakban: Alapprogram) a hazai óvodai neveléstörténet hagyományaira, értékeire, nemzeti sajátosságaira, a pedagógiai és pszichológiai kutatások eredményeire, a nevelésügy nemzetközileg elismert gyakorlatára építve, Magyarország Alaptörvényének értékeit és Magyarország által aláírt nemzetközi szerződésekben vállalt kötelezettségeket figyelembe véve - meghatározza a magyarországi óvodákban folyó pedagógiai munka alapelveit. Óvodai nevelésünk az Alapprogrammal harmonizálva a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására törekszik az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával, oly módon, hogy minden gyermek egyenlő

eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben. Az óvodás gyermeket, mint fejlődő személyiséget szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg. A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet töltenek be. A gyermek Isten ránk bízott ajándéka. Szüleinek olyan kincse, amelynek értékét gyakran kevésbé ismerik, s a katolikus óvoda evangelizáló munkája során ez a kincs a szülő számára fokozatosan feltárul. Sok gyermek a katolikus óvodában szerzi első vallásos ismereteit. Életkori sajátosságaiból fakadóan fontos, hogy kezdetben az őt körülvevő felnőttek (óvodapedagógusok és a nevelőmunkát segítők) életpéldájából tapasztalja meg Isten szeretetét. Az emberi személyiség kialakulása a gyermekkortól kezdve a kamaszkoron át az ifjúkorig hosszú folyamat. Minden korszaknak megvan a maga jellemzője mind érdeklődésben, mind emberi példákban, mind olyan értékekben, amelyre érzékenyek.

25.3. A katolikus óvoda küldetése a társadalom felé

Az Egyház Krisztustól kapott parancsa a misszionálás, amely feladata, hogy az embereket Isten felé vezesse. Az Egyház küldetése, az evangélium hirdetése, hogy kinyilvánítsa az üdvösség örömhírét. Jézus Krisztus evangéliumában egészen kifejezetten megvan az az igény, hogy belegyökerezzenek a hívek lelkébe és életébe. Éppen ez a célja a katolikus óvodai, iskolai nevelésnek is.

A katolikus közoktatás tudatosan arra kötelezi el magát, hogy az egész ember személyiségét kibontakoztassa, hiszen Krisztusban a tökéletes emberben, minden emberi érték teljesen kibontakozik. Ez adja a katolikus intézmények legsajátosabb katolikus jellegét, és ebben gyökerezik az a kötelessége, hogy tisztelje az emberi értékeket.

Az egyházi feladatvállalás egyik eszköze a katolikus óvoda, melyben a (2,5) 3-7 éves korú gyermekek nevelése, a gyermekek harmonikus személyiségfejlesztése és a tanulásának megalapozása folyik. Az egyházi óvoda a krisztusi tanítás fényében felismerve az ember alapvető küldetését, az egészséges személyiség és a hit alapjait egyszerre kívánja megvetni. (Az ember számára megfelelő erkölcsi nevelés szükséges, amelyre azután ráépülhet a hit.) A családokkal való kapcsolattartás folyamán a katolikus óvoda remélhetőleg egyre több embert segíthet az igaz értékek megtalálására. Éppen ezért a katolikus intézmény nyitott mindazon családok számára, akik elfogadják az óvoda katolikus szellemiségét. Más felekezetről érkező családoknál tiszteletben tartja saját vallási szokásaikat.

25.4. A katolikus óvoda küldetése a pedagógus felé

Az Egyházban a katolikus óvoda szerepe egyre nagyobb. „A nevelés eszközei közül a krisztushívőknek különösen nagyra kell értékelniük az iskolákat (óvodákat), amelyek kiemelkedő segítséget nyújtanak a szülőknek nevelési feladatuk teljesítésében.”⁴

Mint minden nevelési és oktatási intézmény, a katolikus óvoda is pedagógusfüggő. Céljait csak akkor érheti el, ha az óvodapedagógusokat, a nevelőmunkát segítő dolgozókat, az egész alkalmazotti közösséget is áthatja a katolikus küldetéstudat. A munkatársak a fenntartó által megfogalmazott erkölcsi elvárásokkal azonosulnak, munkájukat aszerint végzik. Hangsúlyozni kell, hogy intézményeink nem csupán keresztény intézmények, hanem azon belül katolikus lelkeséggel és szellemiséggel rendelkeznek.

25.5. A katolikus intézmény küldetése a gyermek felé

A Teremtő öröktől fogva ismer minden embert. Szellemi, lelki, testi értékeket helyezett el a gyermekben, amelyeket a neveléssel kell felszínre hozniuk azoknak, akik a gyermekért felelősek. A szülőnek és a pedagógusnak a mennyei Atya gyermekkel kapcsolatos szándékát kell kifürkésznie és a megvalósulásában segíteni.

A katolikus óvoda ugyanolyan gyermeket nevelő intézmény, mint az állami fenntartásúak, de szemléletben törekszik a krisztusi értékrendre és a katolikus életforma megalapozására. Lelki perceink során a gyermekekben alakítjuk a hit elfogadásának képességét úgy, hogy alapul vesszünk örökérvényű erkölcsi igazságokat is (szeretet, segítség, igazmondás, egymásra figyelés, bocsánatkérés, vigasztalás).

A testileg és lelkileg egészségesen fejlődő gyermek a katolikus óvodában eléri az óvodáskor végére az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet.

Az óvodánkban dolgozó pedagógusok kiemelt figyelmet szentelnek a tehetségre utaló jelekre, és a gyermekeket képességeikhez mértén foglalkoztatják. Hosszútávú terveink közé tartozik tehetségműhelyek kialakítása is (zeneovi, robotika, angol, kézműves szakkör, sakk, fürkész csoport – környezeti nevelés, meseműhely).

⁴ Egyházi Törvénykönyv (C.I.C.796.1. kánon)

Fő küldetésünk, hogy az óvodánkból kikerülő gyermekek testileg-lelkileg egészséges emberré váljanak, akik a társak és a világ felé nyitottak, valamint a Mennyei Atya szeretetét érzik és közvetítik mások felé is.

26. Az egyházi nevelésre irányuló alapelvei

Az Egyház az emberek üdvösségének szolgálatára irányuló küldetésének megvalósítása során a Jézus Krisztus által rábízott eszközökkel él, de felhasználja különböző korok és kultúrák eszközöket is, amelyek alkalmasak arra, hogy közelebb segítsék céljaihoz, és előmozdítsák az emberi személy kibontakozását. Az Egyház azért hozza létre, intézményeit, mert egészen különleges eszközt lát bennük a teljes gyermeki személyiség kifejlődésére.⁵

A II. Vatikáni Zsinat dokumentumai közül k a Gravissimum Educationis Momentum kezdetű leszögezi a katolikus nevelés jelentőségét: „Az Egyháznak is feladata a nevelés, sajátos okból: először is azért, mert el kell ismernie, hogy nevelésre képes közösség. Legfőképpen pedig azért, mert kötelessége hirdetni az üdvösség útját minden embernek. A hívők számára át kell adni Krisztus életét, és állandó szorgoskodással segíteni kell őket, hogy ennek az életnek teljességére eljussanak.”⁶ A katolikus óvoda, iskola része az Egyház küldetésének, a hitre való nevelés területén. Az Egyház sajátos módon részt vállal a kulturális párbeszédben a katolikus óvoda, iskola által, mely felkínálja az intézménybe járók és családjaik számára a maga nevelési elgondolását, és elősegíti a valóságos fejlődést, amely az ember teljes kibontakozásához vezet.

A katolikus óvodai nevelés során szükséges megfontolni a Szentírás tanítását, Jézus nevelői és tanítói magatartását és az apostoli küldetést, az Egyházi Törvénykönyv rendelkezéseit, valamint a zsinati dokumentumokat és pápai megnyilatkozásokat.

Az Óvoda Pedagógiai Programjának megalkotásakor figyelembe vettük:

- Az Óvodai nevelés országos alapprogramját,
- Az Egyházi Törvénykönyv ide vonatkozó részeit,
- A katolikus egyházi dokumentumok nevelésre vonatkozó részeit

Ezen kívül azt, hogy:

⁵ Egyházi Törvénykönyv (C.I.C.794-795. kánon)

⁶ II. Vatikáni Zsinat „Gravissimum Educationis Momentum” (G.E. 3.)

- Az óvodai nevelésünkben alkalmazott pedagógiai eszközök differenciáltan, a gyermekek személyiségéhez igazodjon.
- A pedagógiai munkának célja a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatásának elősegítése, szem előtt tartva a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartását, oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen a nevelésben, hogy a fennálló hátrányokat csökkentsük.
- Óvodánk egy komplex intézmény, amely a befogadó nevelést, mint elvet alkalmaz a családokkal, iskolákkal való kapcsolattartás során.

27. Katolikus óvodakép, gyermekkép

27.1. Az óvoda gyermekképe

„Bizony az Úr ajándéka a gyermek...” Zsoltárok, 127:3

A katolikus óvodában a gyermeket áldásnak tartjuk, és úgy tekintjük őket, mint akiket Jézus a bizalom és a hit, példájaként állított elénk. Számunkra a gyermek mással nem helyettesíthető emberi lény, aki egyedi és megismételhetetlen mind szellemi, biológiai és erkölcsi értelemben.

Óvodánkban az alábbi tényezők figyelembevételével formálódott ki a gyermekkép:

- Meghatározó szerepe van a személyi és tárgyi környezetnek a gyermeki személyiség kibontakoztatásában.
- „Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának”⁷

Nevelési feladatunk, olyan pedagógiai környezet kialakítása, ahol természetesség válik a már korábban említett befogadó szemlélet, ugyanis az óvodáskor szenzitív időszak a különbségek elfogadásában. Az a gyermek, aki olyan támogató, elfogadó környezetben nő fel, amely a játék elsődlegességét, az élmények feldolgozását hirdeti az maga is befogadóvá, elfogadóvá, együttműködővé, segítőkésszé válik. Biztosítani szeretnénk minden gyermek számára azt, hogy egyforma, magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, amelyek által hozzájárulhatunk a hátrányok csökkentéséhez is.

⁷ 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról

A katolikus nevelés alapvető feladata kiformálni a gyermekben Isten rejtett kincseit az által, hogy figyelembe veszi az egyéniség és a személyiség közötti különbséget. Fontosnak tarjuk a keresztény erkölcs normáihoz igazodó magatartás, az emberi kapcsolatokban a szeretet, bizalom, türelem, jóság, szelídség megbocsátás megismertetését, gyakoroltatását, befogadását.

Olyan gyermekeket szeretnénk nevelni csoportjainkban, akik jól érzik magukat mind a társaik, mind a nevelőik körében, valamint humanista értékek alapján érdeklődők, kreatívak és együttműködésre képesekké válnak, problémáikra saját megoldásokat találjanak. Továbbá fontos célkitűzésünk még, hogy az óvodánkba járó gyermekek választékosan használják az anyanyelvüket, gondolataikat világosan, érthetően fejezzék ki.

A képességfejlesztés terén a versengéssel szemben az együttműködés fejlesztő szerepét kívánjuk hangsúlyozni a lényeglátásra, szemlélődésre, szociális érzékenységre nevelés terén. Nevelésünk arra irányul, hogy a gyermek szeretetben, szeretet által megtanuljon kapni, adni, másokkal törődni, ugyanis a gyermekek alapvető joga van a sajátos, életkoronként és egyénenként változó testi és lelki szükségleteinek kielégítéséhez.

A befogadás során azért törekszünk a családi légkör megteremtésére, hogy a gyermekek viszonya az óvodához optimálisan alakuljon.

27.2. Óvodakép

„Akkor jó a világ, ha jó benne gyereknek lenni.” Véghelyi Balázs

A katolikus óvoda a közoktatási rendszer legalsó láncszeme. A családi nevelés kiegészítője, a gyermek (2,5) harmadik életévétől az iskolába lépésig. Az óvodában a gyermekeket különleges védelem illeti meg. Az óvoda funkciói: óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő funkció. Ennek értelmében igyekszünk megteremteni azt érzelmi biztonságot nyújtó, derűs, szeretetteljes óvodai légkörtől, amelyben a legjobban fejlődnek. Továbbá a testi, az érzelmi-, szociális-, anyanyelvi-, értelmi képességek egyéni és életkor specifikus alakításáról is gondoskodunk, kiemelve a játék fontosságát. A gyermekek életkorát és képességeit figyelembe véve sokszínű, gyermeki közösségben végezhető tevékenységeket szervezünk. Fontos a nevelő állandó jelenléte, ez az együttlét vidám bensőséges légkörben biztosítja a gyermek sokoldalú és harmonikus fejlődését, amely párbeszédre motivál. Biztosítjuk mind a személyi, mind a tárgyi feltételeket a környezettudatos magatartás megalapozásához

28. Az óvodai nevelésben alapelvei

- Mivel minden ember egyedi, ezért a gyermeki személyiséget is a tisztelet, elfogadás, szeretet és megbecsülés övezi,
- A katolikus óvodai nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni képességeinek kibontakoztatását.
- Az óvodai nevelésünk **fő célja**, hogy a gyermek **boldog legyen**.

Óvodánkban felvállaljuk, hogy a gyermekeknél megalapozzuk a katolikus hitet és a vallásos élet felé irányítsuk őket. Így a nevelésünk a keresztény értékekre és hagyományokra épít, amely által a mindennapjainkat áthatja a keresztény lelkiület.

28.1. Óvodánk nevelési céljai

- Óvó - védő, szociális nevelő – személyiségfejlesztő színteret nyújtani.
- Derűs, el-és befogadó, élmény gazdag környezetben, változatos tevékenységek biztosításával a fejlesztést szolgáló sokféle hatás összehangolása.
- A játékra, mint az egyik legfontosabb tevékenységformára lehetőséget és teret biztosítunk.
- A gyermeket - egyéni sajátosságait figyelembe véve - eljuttatni az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintre, biztosítva a zökkenőmentes óvoda-iskola közötti átmenet sikerességét, valamint a beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlesztését.
- A keresztény értékek, hagyományok átörökítése.
- A nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek önazonosságának megőrzése, a multikulturális nevelésen alapuló integrált fejlesztés megvalósítása.

28.2. A katolikus óvoda nevelési feladatai

„Nem adhatsz lángot a gyertyának úgy, hogy annak fénye a te arcodat is ne ragyogja be.”

Böjte Csaba

Az óvodai nevelés fő feladata, hogy kielégítse az óvodás korú gyermek testi és lelki szükségleteit egyaránt. Ezen belül:

- A vallásos és erkölcsi nevelés, keresztény értékek hordozása, megismertetése.
- A megfelelő tárgyi és személyi légkör biztosítása.
- Az egészséges életmód alakítása, környezetalakítás elveinek megalapozása.
- Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés.
- Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

28.3. A vallásos és erkölcsi nevelés katolikus értékek hordozása, megismertetése

- Isten szeretetének megvilágítása a gyermekben.
- A keresztény családi nevelés folytatásaként a katolikus értékek erősítése és kiegészítése, valamint közvetítése a gyermek által a családba.
- A keresztény hitélet megtapasztalása az óvodai élet során (Krisztustól kapott erények: felebaráti szeretet, megbocsátás, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség...).
- A katolikus vallási élet eszközei: Egyház, egyházi év, liturgia, szentek tisztelete.
- A teremtetett világra való rácsodálkozás képességének kialakítása, fejlesztése (öröm, hála, megbecsülés, védelem, óvás, felelősség...).

28.4. Az egészséges életmód alakítása, a környezetalakítás elvei

Katolikus óvodánkban kiemelt jelentőséggel bír az “egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só-és telített zsírtartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása”⁸, hiszen az egészség, mint érték nem csupán a természet, Isten ajándéka, ezért napról-napra tennünk kell érte. Éppen ezért szeretnénk elvetni

⁸ Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja 2018 módosított változata

az egészséges életmód csíráit. Az ember egészségügyi szokásai döntően kisgyermekkorban alakulnak ki, ezért különösen nagy a felelősségünk. Az óvodában lerakott alapok hosszú távon meghatározzák a felnővekvő nemzedék önmaguk által kialakított életmódját. Ezt felismerve óvodai életünk minden tevékenységével, teljes eszközrendszerével szolgálni kívánjuk a ránk bízott gyermekek testi-lelki-szociális fejlődését. Meggyőződésünk, hogy egészséges gyermek csak egészséges környezetben létezhet, ezért fontos feladatunknak tekintjük az egészséges óvodai környezet kialakítását, fenntartását. Olyan optimális körülmények biztosítására törekszünk, melyek segítik az óvodánkba járó gyermekek számára a pozitív beállítódások, szokások kialakulását, megszilárdulását az egészséges életmód terén is. Élmények biztosításával és személyes példamutatással a kirándulás, a mozgás iránti igény felébresztésére törekszünk. Az óvodai nevelés feladata a gyermek testi fejlődésének elősegítése, egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.

Célunk:

A gyermekek életkorának és egyéni fejlettségének megfelelő egészséges és önálló életvitel igényének alakítása és testi-lelki fejlődésük elősegítése.

Célkitűzéseink megvalósítása érdekében feladataink:

- A gyermekek gondozása, testi-lelki szükségleteinek, komfortérzetének egyéni igények szerinti kielégítése.
- A gyermekek egészségének védelme, edzése.
- Mozgásigényük kielégítése, nagy - és finommozgásuk fejlesztése.
- Az egészséges életmód szokásainak megalapozása.
- A gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges környezet biztosítása.
- Egészségtudat, egészséges táplálkozási szokások kialakítása.
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.
- A szülők folyamatos tájékoztatása, bevonása az óvodai és az otthoni egészséges életmódra nevelés tartalmának, céljának elérése érdekében.
- Szükség esetén megfelelő szakemberek bevonásával speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi-lelki nevelési feladatok ellátása.

A fejlesztés feltételei, gyakorlata:

A kisgyermek egyedi vonásai nemcsak értelmi képességeikben, érzelmi beállítottságukban mutatkoznak meg, hanem egészségi állapotukban, edzettségükben, teherbíró képességeikben is. Ebből következik, hogy az óvoda egészségvédő, egészségnevelő-fejlesztő tevékenysége is minden egyes gyermekkel kapcsolatban egyedi kell, hogy legyen. Az óvodai egészségnevelés háttere a család. A gyermek számára a szülők, valamint a közvetlen környezet jelenti a modellt. Ezért nagyon fontosnak tartjuk a családokkal való együttműködést, a családok szemléletformálásának segítségét az egészséges és természetes életmód szokásalakításának terén. A testi szükségletek kielégítése alapozza meg a gyermek jó közérzetét, ami alapvetően minden egyes tevékenység végzéséhez szükséges. A gyermekek gondozásához alapvető feltételnek tekintjük, hogy az óvodapedagógus, a dajka olyan gondoskodással vegye körül őket, melyben megnyilvánulásai törődést, figyelmet fejeznek ki. A gyermekek attól fogadnak el gondoskodást, aki őszinte, hiteles viselkedéssel közeledik hozzájuk és tapintatot, elfogadást közvetít. Csak ilyen feltételek mellett ismerhetjük meg a gyermekek igényeit, családból hozott szokásait. A fokozatosság és folyamatosság betartásával törekszünk arra, hogy gyermekeink egyre önállóbban elégítsék ki szükségleteiket. A befogadás ideje alatt minden gyermekkel együtt végezzük a teendőket, elegendő időt, segítséget biztosítva számukra, hogy elsajátíthassák a testápolási szokások mikéntjét, sorrendjét. A gyermekek tisztaság igényének kialakulásához, kielégítéséhez szükséges feltételek megteremtésével biztosítjuk, hogy a tevékenységeket (testápolás, tisztálkodás, fogmosás) szükségleteiknek megfelelően végezhesék. A gyermekek gondozásában a dajka segítségét vesszük igénybe, aki ideje nagy részét a gyermekcsoportban tölti. Fontosnak tartjuk, hogy az egy csoportban dolgozó felnőttek állapotodjanak meg a szükségleteket kielégítő egészségügyi szokások pontos menetében, az azonos gyakoroltatás érdekében.

Az öltözködés során minden gyermeknek szükség szerint segítünk. A szülők figyelmét felhívjuk az időjárásnak megfelelő, réteges öltözködés fontosságára, a komfortérzetet szolgáló kényelmes ruhák és a lábat megfelelően megtámasztó cipő használatára. Kérjük, hogy a lelkiségünkkel nem összeegyeztethető mintázatú ruhadarabot ne viseljenek a gyermekek.

Az egészséges fejlődéshez szükséges egyik legfontosabb feltétel a megfelelő környezet, melynek kialakításánál alapvetően fontosnak tartjuk a tisztaságot, a színek harmóniáját, a balesetvédelem szempontjából biztonságos eszközöket, térberendezést, a tevékenységekhez megfelelő hely biztosítását. Óvodánk épülete harmonikus színeivel, ötletes, igényes, esztétikus berendezésével hozzájárul a gyermekek jó közérzetéhez. Csoportszobáink, öltözőink, mosdóink a különböző tevékenységek végzéséhez megfelelő teret biztosítanak. A gyermekek

testi fejlődésének, mozgásigényének kielégítését szolgálja hatalmas udvarunk, tornatermünk tág térrel, sokféle mozgásfejlesztő eszközzel felszerelve.

A helyesen kialakított életritmus visszahat az életfolyamatokra. Ezért rugalmas, de a gyermekek élettani szükségleteit kielégítő napirendet tervezünk. Különös figyelemmel érvényesítjük, a mozgás, a szabadlevegőn való tartózkodás az alvás- pihenés és a táplálkozással kapcsolatos szükségletek kielégítését. A gyermekek mozgásigényének kielégítését, testi képességeinek fejlődését a mindennapos mozgás, a mozgásos játékok, séták, kirándulások teszik lehetővé. Ezek mellett a néhány percig tartó szervezett mozgásos játékok és a heti egy tervezett mozgásos tevékenység jól szolgálják a gyermekek mozgáskoordinációjának fejlesztését. A mindennapi szabad mozgás nélkülözhetetlen eleme óvodai életünknek. A gyermekek edzése érdekében fontosnak tartjuk, hogy minél több időt töltsenek a szabadban, ahol a természetes mozgásokat, mozgáselemeket hosszantartóan, kedvük szerint, egyénileg gyakorolhatják.

Játsszoudvarunk játékeszközei változatos mozgáslehetőséget biztosítanak számukra, és a későbbiekben szükség szerint igyekszünk bővíteni, karbantartani. Udvarunk kiválóan alkalmas arra, hogy megfelelő időjárás esetén gyermekeink minél több időt a szabadlevegőn tölthessenek.

Az egészséges fejlődés fontos feltétele az egészséges táplálkozás. A gyermekek a napi háromszori étkezéssel tápanyagszükségletük háromnegyed részét az óvodában kapják. A Szent József Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium és Kollégium székhelyén lévő konyha biztosítja számunkra a változatos és megfelelő tápanyag összetételű ételeket. Étrendünk megfelelő arányban tartalmazza a gyermekek fejlődéséhez szükséges tápanyagokat, vitaminokat, ásványi anyagokat. Szülői támogatással, heti rendszerességgel gyümölcsnapot tartunk (zöldség, gyümölcs, aszalt gyümölcs, olajos magvak, gyógytea). Ezzel is igyekszünk hozzájárulni a gyermekek vitaminpótlásához, egészséges táplálkozásához. Törekszünk a magas cukortartalmú ételek és italok, valamint a magas só és telített zsírtartalmú ételek fogyasztásának csökkentésére. A napi tápanyagszükséglet biztosítása során ösztönözzük a gyermekeket a tejtermékek fogyasztására. Rendszeresen tájékoztatjuk a szülőket az óvodában elfogyasztott ételekről, felhívjuk figyelmüket az egészséges táplálkozás, a friss, nyers gyümölcsök, zöldségfélék fogyasztásának fontosságára. Az új ételeket fokozatosan, nagy odafigyeléssel ismertetjük meg a gyermekekkel. Az étkezéssel kapcsolatos eltérő szokásaikat, étvágyukat figyelembe vesszük, nem erőltetjük az ételt, de igyekszünk megkóstoltatni, megszerettetni az

új ízeket. A felnőttek mintaadását rendkívül fontosnak tartjuk a hitelesség szempontjából. A kulturált étkezési szokások alakítását az esztétikus terítés, az ételek ízletes tálalása is segíti.

A szervezet egészséges fejlődéséhez elengedhetetlen a pihenés biztosítása is. Az elegendő, pihentető, nyugodt alvás a gyermek szomatikus, pszichés fejlődésének fontos feltétele. Gyermkeink délutáni, nyugodt pihenéséhez megteremtjük az optimális feltételeket (szellőztetés, csend, nyugalom). Mindennapjaink elmaradhatatlan eleme az alvás előtti meghitt mesélés, altatók dúdolása, halk zene, mely megnyugtatja, elcsendesíti a gyermekeket. Figyelembe vesszük az eltérő alvási igényt, a nem alvó nagyobb óvodásaink számára egy órai nyugodt pihenés után lehetőség szerint csendes tevékenységet biztosítunk.

Szomatikus vagy pszichés betegség, zavar, elmaradás esetén a szülőt azonnal tájékoztatjuk, felvilágosítjuk a korai segítségadás szükségességéről, segítséget nyújtunk a megfelelő szakember megkeresésében.

Preventív tevékenységeink:

- Só-terápiás prevenció, a különböző felső légúti és allergiás megbetegedések megelőzésére.
- A fertőzések elkerülését a megfelelő higiéniai előírások betartásával igyekszünk elősegíteni. Az óvodában megbetegedett gyermekek szüleit értesítjük, amíg nem érkeznek meg, gondoskodunk a gyermekről és az orvosi szobában való elkülönítésről is.
- A balesetek elkerülése érdekében a gyermekekkel - életkoruknak és fejlettségi szintjüknek megfelelően - ismertetjük az egészségük és testi épségük védelmére vonatkozó szabályokat, a különböző tevékenységekkel együtt járó veszélyforrásokat, a tilos és az elvárható magatartásformákat.

Fejlesztési lehetőségek a preventív szemlélet jegyében:

- Megismerik az egészségvédő szokásokat, az edzési lehetőségeket, fejlődik tisztaság, rend iránti igényük, a kulturált étkezés, öltözködés iránti igényük.
- Fejlődik vizuális memóriájuk, feladattudatuk, feladatértésük, figyelmük, pontos észlelésük, téri tájékozódásuk, térészlelésük, felismernek téri irányokat.
- Fejlődik finommotoros koordinációjuk.
- A tevékenységek végzése közben fejlődik verbalitásuk – eszközök, ételek megnevezése, zöldségek, gyümölcsök neve, megismernek fogalmakat a testükkel, cselekvésekkel kapcsolatban.

- Fejlődik önbizalmuk, erejük, állóképességük, kitartásuk, természeti- társadalmi környezethez való pozitív viszonyuk.
- Emlékezetük, képzeletük, ítélőképességük alakul.
- Fejlődnek akarati tulajdonságaik, együttműködő képességük, egymáshoz való pozitív viszonyuk, szokásokhoz, szabályokhoz alkalmazkodnak, alakul szabálytudatuk.
- Alakul testsémájuk, (testük koordinálódik, alakul irányismeretük, személyi zóna észlelése; megismerik a testrészeket, azok funkcióját, működését)
- Egyre önállóbbak lesznek, erősödik önbizalmuk, önfegyelmük, erőnlétük, állóképességük, kitartásuk.
- Elsajátítanak udvariassági szabályokat.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Az egészséges életvitel iránti igény kialakul a gyermekekben.
- Önmaguk és környezetük tisztaságát, rendjét, esztétikáját fontosnak tartják, maguk is hozzájárulnak ennek megvalósításához, megóvásához, melyben megjelenik a szépre, ízlésesre törekvés.
- Testi szükségleteiket kulturált módon, önállóan, szükség esetén késleltetve is ki tudják elégíteni.
- Szokásukká válik a rendszeres, gondos tisztálkodás, fogmosás, melyet szükség szerint önállóan végeznek.
- Vigyáznak a tisztálkodási eszközökre, a mosdó rendjére.
- Zsebkendőjüket önállóan használják köhögéskor, tüsszentéskor egyaránt.
- Önállóan öltöznek, vetkőznek, ruháikat ki-be gombolják, cipőjüket befűzik, bekötik, vigyáznak az öltöző rendjére.
- Az egészséges táplálkozást helyezik előtérbe.
- Esztétikusan megterítenek, kulturáltan, higiénikusan étkeznek.
- Ismerik és tudják az evőeszközök helyes használatát.
- Étkezés közben halkán beszélgetnek.
- Szeretnek mozogni, sétálni, kirándulni.
- Mozgásuk harmonikus, összerendezett.
- Ismerik és betartják a baleset megelőzés szabályait.

28.3. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés (családi nevelés, keresztény erények)

„Soha ne félj túl boldoggá tenni egy gyermeket.

A boldogság az a légkör, ahol a szeretet kifejlődik.”

Thomas Bray

“Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére”⁹

Az óvodáskorú gyermekek életkori sajátossága az érzelmi vezéreltsége, azaz a személyiségén belül az érzelmek dominálnak. Mivel programunkban fontos a gyermek korai, az óvodáskort megelőző testi-lelki fejlődésének alapos ismerete, ezért az óvodába lépés előtt a családok anamnézis lapot töltenek ki. Ezekből információt kapunk az anya-gyermek és család-gyermek kapcsolatáról, a gyermek élettörténetéről. A későbbiek során – napi tapasztalatokkal kiegészítve – hasznosítja az óvodapedagógus a gyermek jobb megismerésének érdekében, a fejlesztési feladatok megtervezésében.

Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül, hiszen a környezetében szerzett tapasztalatokat, benyomásokat érzelmileg közelíti meg és értékeli önmaga számára, érzelmileg éli meg a világot és saját viszonyát környezetéhez. Ezért jelen van a mindennapokban a gyermek fejlődését elősegítő szeretet, amelyet az óvodapedagógus a gyermekek érzelmeire építve alapoz meg.

A közösségi élet biztonsága, nyugalma függ a csoport életét szabályozó szokások alakulásától, mert az olyan alaphangulatot ad a gyermek számára, ami elősegíti a kapcsolatteremtést, cselekvést és közös játékot. Ezek elfogadásában segít a felnőtt minta, amely a gyerekek fejlődési üteméhez, sajátosságaihoz igazodó egyéni/személyes bánásmód, és a gyermekcsoportban megélt gyermek-gyermek, és felnőtt-gyermek közötti szövetséget célozza

⁹ Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja 2018. módosított változata

meg. Az érzelmek irányítása egy olyan tanulási folyamat eredménye, amelyhez sok-sok tapasztalásra van szükség. Az óvoda hatására kiszélesednek a gyermeket körülvevő társas hatások is. Ebből következik, hogy **célunk:**

- a belső kontroll erősítése a gyerekekben, ez pedig bizalommal, biztatással, az önállóság, autonómia, kompetencia támogatásával alakítható
- szeretetteljes, kiegyensúlyozott légkör kialakítása, ahol jó együtt lenni és együtt tevékenykedni,
- a közösségi élmények hatására alakuljanak az érzelmi, erkölcsi és a pozitív közösségi normák,
- differenciálódjanak érzelmeik, fejlődjön akaratuk (önállóságuk, önfegyelmük, kitartásuk, feladattudatuk, szabálytudatuk),
- ismerjék meg keresztény kulturális értékeinket, szülőföldünket, hazánkat

Célkitűzéseink megvalósítása érdekében feladataink:

- A gyermek megismerésén alapuló óvodai befogadás megvalósítása: Rendkívül fontos, hogy az óvodakezdés pozitív legyen a gyermekeknek, szülőnek egyaránt.
- A gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék.
- Segítjük a teremtő Isten gondoskodásának megélését.
- Az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek egymás közötti, valamint az óvodai alkalmazottak egymás közötti kapcsolatát pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemzi.
- A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell értékű szerepet tölt be.
- Érzelmekre épülő kapcsolatteremtő képesség igényének alakítása, érzelmek megjelenítésének formái (szeretet, féltés, félelem kifejezése, barátkozás, figyelmesség, segítőkészség, együttérzés stb.) a közös élményekre építve az erkölcsi tulajdonságok fejlődésének alapozása, segítése. (önállóság, önfegyelem, fegyelem, kitartás, szabálytudat, udvariasság).
- A személyes kapcsolatok kialakulásának elősegítése: Segíti az óvodapedagógus-gyermek kapcsolat pozitív alakulását a személyes beszélgetés, a testközelség és az együtt játszás igényének kielégítése.

- Az óvoda segíti a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, és teret enged önkifejező törekvéseinek.
- Az óvodapedagógus kivárással, kérdésekkel, a probléma meghallgatásával, a gyerekekkel együtt megoldási módok keresésével, az alternatívák közül való önálló választás ösztönzésével segíti, hogy a gyerekek megtalálják a saját megoldásukat.
- A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása.
- A szülőkkel együttműködve alakítjuk gyermekeinkben az egymás iránti tiszteletet, az indulatok uralásának elvárható módját, a felnőttek kéréseinek, útmutatásainak elfogadását, a közösségi szabályok követését.
- Az óvoda annak elfogadására, megértésére neveli a gyermeket, hogy az emberek különböznek egymástól.
- Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és a családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.
- Hagyományaink ápolása, önazonosság megőrzésének, átörökítésének biztosítása, jeles napok feldolgozása (a munkaterv szerint)
- Egyházi, világi ünnepek megélése (a munkaterv szerint)
- Élményt nyújtó tevékenységek és hatások megteremtése: szeretet, ismeret átadása, befogadás öröme.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

A fejlesztés feltételei, gyakorlata:

A gyermek érzelmi életének gazdagítása, közösségi magatartásának megalapozása az óvodai életünk egészét átszövő feladat. Ebben a folyamatban a legfontosabb a gyermek óvodába lépése. Az első találkozás az alapvetően meghatározza az óvodához fűződő viszonyát. Ennek tudatában a gyermekek fogadásánál lehetőségeinkhez mérten mindent megteszünk annak érdekében, hogy megkönnyítsük ezt az időszakot: az elválást, az új környezethez, a felnőttekhez, a gyermek-társakhoz való alkalmazkodást, a beilleszkedést. Bármely életkorban is történik a befogadás, a tapintat, a törődés, a szeretetteljes odafigyelés nem csak a csoport óvodapedagógusaival, hanem az óvoda minden dolgozójával szemben követelmény. Fontosnak tartjuk, hogy az óvodakezdés a gyermekeknek, szülőknek egyaránt örömmel várt esemény legyen.

A beiratkozás után a szülőknek tájékoztató szülői értekezletet szervezünk az óvodai életre való felkészülés megkönnyítése céljából. Igény szerint lehetőséget biztosítunk arra, hogy még a rendszeres óvodába járás megkezdése előtt a gyermekek szüleikkel együtt ellátogassanak az óvodába, megismerkedhessenek a leendő óvodapedagógusokkal, dajkákkal, leendő csoporttársakkal.

A befogadás több formája lehetséges óvodánkban a gyermek igényeihez igazodva:

- anyával együtt fokozatosan
- anya nélkül fokozatosan

A gyermekek magukkal hozhatják egy kedves tárgyukat, játékukat, mely az otthonról hozott biztonság egy darabkáját jelenti számukra, s így kedvezően hat biztonságérzetük alakulására. A befogadás idején is természetesnek tartjuk az egyéni eltérésekhez, igényekhez való igazodást, mely megjelenik a bánásmódunkban.

Az óvodai gyermek-közösség sikeres formálása során a közösségi érzés, közösségi tudat és magatartás mellett a mások megbecsülése, a közös szokások, hagyományok és hitélet tiszteletben tartása is alakul. Ebben kiemelkedő szerepet tulajdonítunk az óvodapedagógusnak, aki irányítója és egyben társa is a gyermekeknek. A gyermekek közösséggé formálását a közös élményeken alapuló tevékenységek rendszerén keresztül valósítjuk meg. Arra törekszünk, hogy minden tevékenység a gyermek örömein túl a közös élményt is erősítse.

A társas együttműködés során alkalmuk nyílik az egymáshoz viszonyításra, az én határok megtapasztalására, mely jelentősen hozzájárul énképük alakulásához. Ezekben a szituációkban tanulják meg az egymás felé fordulást, a különbözőségek elfogadását, az együttérzést, a

segítségadást, az önzetlenséget, a figyelmességet, a szeretetet, tiszteletet, mint pozitív keresztény erkölcsi tulajdonságokat.

Tapasztalják meg, hogy konfliktus esetén senkit sem kell legyőzni, csak meggyőzni. Konfliktusok esetén a gyermekekkel együtt keressük az alku, kompromisszum sokféle, az adott szituációhoz illő adekvát módját, ezzel is segítve óvodásaink érzelmi és kommunikációs intelligenciájának fejlődését, felebaráti szeretet erősítését.

Azokkal a gyermekekkel szemben, akik viselkedési nehézségekkel, zavarokkal küzdenek (pl. gátlás, agresszivitás, beilleszkedési problémák), különösen sok figyelmet és megértő nevelői magatartást tanúsítunk. Figyeljük és elemezzük azokat a tüneteket, amelyek a gyermekek társas kapcsolatainak zavarát jelzik, keressük azok okait és rendezésének lehetőségeit, szükség esetén szakemberek bevonásával.

A gyermekek társas kapcsolatainak alakulását nyomon követjük (szociometria), adott esetben erősítjük a baráti kötődéseket, társakhoz segítjük a magányos gyermekeket.

A közösségi élet biztonsága, nyugalma függ a csoport életét szabályozó szokások alakulásától, melyekhez gyermekeinknek alkalmazkodniuk kell. Alapelvünk a gyermekek érdekeihez igazított kevés, ugyanakkor mindenkor következetesen érvényesített szabályok alkalmazása, állandó értékrend kialakítása. A gyermeki tevékenységekhez mindenkor szabadságot biztosítunk a határok pontos megjelölésével. Ezek elfogadását a felnőttek mintaadásával, bizalommal, biztatással, segítséggel, pozitív megerősítéssel, az önállóság, autonómia támogatásával alakítjuk, a gyermekek egyéni fejlődési üteméhez, sajátosságaihoz igazítva.

A közösségi nevelés eredményességét, a kortárskapcsolatok alakulását az élményt adó tevékenységek mellett segítik az óvodai hagyományok, közös ünnepek is. Arra törekszünk, hogy az ünnepnapok emelkedjenek ki a hétköznapiakból. Az ünnepek gazdagságát az érzelmekben, a meghittségben, az izgatott, örömteli készülődésben is igyekszünk kifejezésre juttatni. Óvodai ünnepeinkbe a szülőket is bevonjuk, ezzel is erősítve a család- óvoda kapcsolatát.

A fejlődés várható eredményei:

- Szívesen járnak óvodába, megtalálják helyüket a közösségben, abban jól érzik, és értékesnek tartják magukat.

- Képesek a többiekhez alkalmazkodni, toleránsan viselkedni, a másikat elfogadni.
- A tevékenységekben képesek felnőttekkel és társaikkal kapcsolatot teremteni, együttműködni, segítséget nyújtani.
- Mások érzelmeit felismerik, saját érzelmeiket koruknak megfelelően kontrollálni tudják.
- A közösségi élet szokásai természetessé válnak.
- Az óvoda és a csoport szokás- és szabályrendszerének ismeretét a magatartásukban is érvényesítik.
- Konfliktushelyzetet mindkét fél számára elfogadhatóan, viszonylag önállóan oldanak meg, szükség szerint felnőtt segítségét kérik.
- A felnőtteket és munkájukat tisztelik.
- Koruknak megfelelően kialakult a felelősségérzet, képesek egyszerű döntések önálló meghozatalára.
- Ismerik és betartják az udvariassági szokásokat, érkezéskor, távozáskor köszönnek.
- Büszkéek magyarságukra, ismerkednek más népek kultúrával, hagyományaival.

28.4. Anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az értelmi képességek kibontakoztatása, az önálló, alkotó, aktív gondolkodás megalapozása nagyon fontos helyet foglal el óvodai nevelésünkben, hiszen az óvodáskorú gyermekek potenciális érési és elsajátítási lehetőségei óriásiak.

Célunk:

- A gyermekek eredendő kíváncsiságára és megismerési, tevékenységi vágyára épülő, a környező világot megismerni akaró képességek kibontakoztatása, fejlesztése, a sikeres iskolai beilleszkedéshez szükséges értelmi érettség elősegítése a cselekvés és a beszéd útján.

- Az anyanyelvünk ismeretére, helyes használatára, megbecsülésére, szeretetére nevelés. Szókincsük folyamatos bővítése, a sajátos nyelvi formák elsajátítása.
- A gyermekek kommunikációra való ösztönzése, illetve a metakommunikációs eszköztárjuknak bővítése, mert a kisgyermekek életkori sajátosságaiból adódóan elsősorban a metakommunikációra figyelnek.
- Az óvodában dolgozó pedagógusok, dajkák mintául szolgáljanak kommunikációjukban is.
- Magyarságunk gyökerei nagyon mélyek: sokrétű, gazdag, árnyalt, jól artikulálható, melynek ápolása, továbbadása és az anyanyelv megbecsülésére nevelés fontos feladatunk.
- Anyanyelvi játékok használata, amelyek mozgásra, cselekvésre és a gyermekek beszédkedvének felkeltését szolgálja.
- A verselés, mesélés, mondókázás az anyanyelvi nevelés ősi forrása. Régi értékeket, hagyományokat és szokásokat közvetít a gyermekeknek. A mondókák hozzájárulnak a ritmikus szövegben ismétlődő beszédhangok pontos, tiszta észlelését, képzését és alkalmazását.
- A mennyiségi viszonyok megismerése révén a beszéd és a gondolkodás szoros összefüggésben fejlődik. Feladatok megértése, a megoldáshoz vezető utak végig gondolása, a hasonlóságokról és különbségekről gyűjtött tapasztalatok megfogalmazása pontos nyelvi kifejezést kíván.
- A gyermekek szókincsét az énekhez, zenéhez, énekes játékokhoz szükséges fogalompárok bővítik.

Célkitűzéseink megvalósítása érdekében feladataink:

- A gyermekek eltérő érdeklődésére, kíváncsiságára, mozgásvágyára építve változatos tevékenységek biztosításával tudásvágyuk felkeltése és kielégítése
- Ismereteik, tapasztalataik rendszerezése, bővítése.
- Az értelmi képességeik (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás), kreativitásuk fejlesztése.
- Minden gyermek önmagához viszonyított fejlesztése, az egyéni bánásmód érvényesítése.

- Tehetségigéret felfedezése, gondozásának megvalósítása.
- A gyermekek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása, nyelvi és kommunikációs készségük kibontakoztatása, fejlesztése.
- Beszédszlelésük, beszédmegértésük fejlesztése változatos módszerekkel, spontán beszédhelyzetekkel.
- A beszédhibák megfelelő módszerrel történő korrekciója, szükség esetén szakember bevonása.
- Helyes mintaadás és szabályközvetítés.

A fejlesztés feltételei, gyakorlata:

Minden kisgyermek egyedi, egyszeri és csak saját, egyéni képességeinek vizsgálatával lehet meghatározni fejlettségének szintjét, fejlesztésének irányvonalát. Ez adja számunkra az egyéni képességfejlesztés kiindulópontját. A képességek fejlettsége óvodáskorban elsősorban a tevékenységekben érhető tetten és fejlesztése is a tevékenységekben a leghatékonyabb.

A gyermekek érzékszerveiken keresztül, tapasztalati úton ismerik meg az őket körülvevő világot, amit Isten teremtett. Az érzelmi stabilitás, a felnőttek mintája, a motivációs helyzetek a gyermekeket cselekvésre készítik, melyek által tapasztalatokat, ismereteket szereznek.

Az értelmi képességek fejlődésének folyamata komplex módon átszövi a gyermek egész óvodai életét. Az értelmi nevelés-fejlesztés óvodánkban a gyermekek érdeklődésére, kíváncsiságára épített spontán tevékenységekben és az óvodapedagógusok által kezdeményezett változatos, motivált helyzetekben valósul meg. Legfőbb színtere a játék, amely egyben eszköze a tanulásnak, és amelyben folyamatosan érvényre jut a gyermekeket körülvevő teremtett természeti és társadalmi környezet sokoldalú megfigyelése, tapasztalatok gyűjtése.

A gyermeki ismeretszerzés és képességfejlődés alapfeltételének a sokféle tevékenységi lehetőséget, az óvodapedagógusok gyermekismeretét, szituáció érzékenységet és módszertani gazdagságát tekintjük, fejlődésük segítéséhez pedig a differenciált, egyéni bánásmód alkalmazását és a sokféle tanulási forma tudatos kihasználását tartjuk szükségesnek.

Az értelmi fejlettség legfontosabb mutatója a nyelvi és kommunikációs készség színvonala. A beszéd és a gondolkodás egymással szoros kapcsolatban áll, a beszéd fejlettségi fokától nagyjértékben függ a cselekvés és a megismerés szintje is. Az anyanyelv használata a szocializáció folyamatának és a gyermekek érintkezésének, önkifejezésének legfőbb eszköze, amelyet már a bábéli zűrzavarnál is megtapasztalhattak ősünk. Az embert a beszéd kapcsolja a

többi emberhez, a beszéd segítségével tudja megérteni a külvilágot, ugyanúgy, mint kitárni, megmutatni belső világát. A felnőttel való kapcsolat az óvodában kiegészül a társakkal való tevékenység közbeni beszélgetéssel, ezáltal fejlődik beszédfigyelmük is.

Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása helyes mintaadással óvodai életünkben, mindennapjainkban kiemelt jelentőségű helyet foglal el.

A nyelvi fejlődést legnagyobb mértékben a környezet beszédkultúrája, kommunikatív viselkedése befolyásolja. Valljuk, hogy a szép beszédpéldát adó, jól artikuláló, választékos szóhasználatú, a gyermekekre odafigyelő felnőtt eredményesen tudja befolyásolni a gyermekek beszédfejlődését.

Rendkívül fontosnak tartjuk, hogy életszerű helyzetekben, természetes módon, a beszédöröm biztosításával folyamatosan fejlesszük - kihasználva nevelőmunkánk minden területét - a gyermekek beszédértését, kifejezőkészségét és szókincsét. Alkalmat és lehetőséget biztosítunk napi szinten beszélgetésekre azért, hogy a kisgyermek mindig beszélhessen arról, ami foglalkoztatja. Figyelünk arra, hogy a gyermekek mindig választ kapjanak kérdéseikre.

A beszédfejlődés legoptimálisabb színterének a játékot tekintjük, mert a játék felszabadult légköre feloldja a gyermekben a beszédgátlást, ezáltal kommunikatív kapcsolatba kerülnek egymással és a felnőttekkel. A játék számtalan lehetőséget teremt a kommunikációra, párbeszéd kialakulására. Az óvodapedagógus szerepvállalásai modellértékűek a folyamatos beszéd, a szókapcsolatok, a hangsúly, hanglejtés, hangerő, hangszín, mimika, gesztus tekintetében. A nyelvi képességek fejlesztésének kiváló eszközei a mese, vers, bábozás, dramatikus és anyanyelvi-kommunikációs játékok. A báb és dramatikus játékokban a gyermekek kibontakoztathatják szabad önkifejezésüket, kreativitásukat. A bábozó gyermek párbeszédei az aktív szókincs felhasználásának játékos gyakorlatai, miközben a gyermek megtanul bánni saját hangjával, s érzelmeit is a hang segítségével fejezi ki.

Az anyanyelvi játékok a beszédminőség alakulását, az artikulációs bázis (hangképzés, hangsúly, hangerő, beszédtempó, intonáció, hangmagasság) és a beszédtechnika (beszédrítmus, beszédlégzés) fejlesztését szolgálják.

A fentiekén túl a gyermekek minden tevékenységét, teljes óvodai életét végig kíséri az anyanyelv használata. A nap folyamán bármikor biztosítunk lehetőséget a beszélgetésre, de a hétfői napokon erre különösen tekintettel vagyunk, hiszen ilyenkor otthonról és a külső környezetből hozott rengeteg élményt mondják el gyermekeink.

Gondozás közben a gyermek megfogalmazza szükségleteit, segítséget kér, megérti a hozzá intézett közléseket, kéréseket. Munkajellegű tevékenységek közben beszédkapcsolatok alakulnak az együttműködés alapjaként, szókincsük bővül (eszközök, szerszámok, műveletek megnevezése).

A tanulás, tapasztalatszerzés során a különböző problémahelyzetek megoldásának szerves része a párbeszéd.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Elemi ismeretekkel rendelkeznek önmagukról és környezetükről
- Képesek ismereteiket, élményeiket szóban kifejezni, kérdéseiket bátran megfogalmazni, érthetően, folyamatosan kommunikálnak.
- Ismereteiket alkalmazzák, probléma felismerők és megoldók.
- Képesek az információk felfogására (érzékelés, észlelés, figyelem), megtartására (rögzítés, felidézés), feldolgozására (gondolkodási műveletek, képzelet, fantázia).
- Szándékos figyelem koncentrációra képesek.
- Emlékezetük megbízható.
- Fogalmi gondolkodásuk kialakulóban van.
- Szívesen és nyelvtanilag helyesen beszélnek, kommunikációjuk során betartják a nyelvi szabályokat.
- Ismeri és használja az udvariassági szavakat, köszönési formákat.
- Tud szemkontaktust teremteni és tartani.
- Beszédük összefüggő, elbeszélésük folyamatos, logikai összefüggéseket is tartalmaz.
- Figyelmesen, nyugodtan meghallgatják mások mondandóját.
- A gyermekek maguk is szívesen mesélnek.
- Önállóan kezdeményeznek bábozást, dramatizálást.
- Keresztcsatornák működése korának megfelelő.

29. A katolikus óvodai élet megszervezése

29.1. Személyi feltételek

Az óvodai nevelőmunka középpontjában a gyermek áll, viszont a pedagógiai munka kulcsszereplője az óvodapedagógus. Az óvoda dolgozói mindannyian mintaként állnak a gyermekek előtt, így személyiségük elfogadó, támogató, segítő attitűdön alapszik, így jelenlétük a nevelés egész időtartamában fontos. Modell szerepük szokásaikban, kommunikációjukban és mindennapi viselkedéskultúrájukban is erőteljesen megnyilvánul, így a pedagógus személyisége megkívánja azt a komplex és rugalmas látásmódot, amely hozzájárul ahhoz, hogy fogékony legyen az új dolgok iránt, így bátor és kezdeményező legyen. Meghatározó az óvodapedagógus és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak viszonya: nemzethez, hazához, egymáshoz, neveléshez, óvodához, munkatársakhoz, a gyermekek szüleikhez, családokhoz, a gyermekekhez. Az óvodában dolgozók partneri szerepet töltenek be az együttnevelésben, így megértők, türelmesek, érzelmileg elfogadók.

Az intézményben dolgozók a differenciálás elve alapján figyelembe veszik a gyermekek jogait, hogy a neki megfelelő bánásmódban részesüljön, hogy kibontakoztathassa a benne lévő lehetőségeket, és hogy hozzájáruljon a testi, lelki szükségleteinek kielégítéséhez.

Az óvodában, a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll, a pedagógiai munka kulcsszereplője az óvodapedagógus. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Az óvodában dolgozó felnőtt minden pillanatban értéket közvetít. Példaként kell állnia a gyermek, a szülő előtt. A törvényi előírásnak megfelelően csoportonként két óvodapedagógus és egy-egy dajka segíti a nevelői munkát. Munkánkat plusz egy dajka a konyhai feladatok és takarítás ellátását, valamint egy gondnok, karbantartó munkatárs segíti.

Az óvodapedagógusi párok összehangolják munkájukat, a nevelési-fejlesztési tervet közösen készítik el. A dajkák tevékeny segítői a nevelőmunkának. A gyermekek, a szülők is ismerik egymást, az óvodapedagógusok és a dajkák is ismernek minden gyermeket. Sok közös élménnyel, játékkal, énekléssel, ünnepléssel erősítjük ezeket a kapcsolatokat. Azért is igyekszünk a pozitív kapcsolat kialakítására és megőrzésére, mert a gyermekekkel kapcsolatos legfontosabb információkat tőlük kapjuk.

29.2. Tárgyi feltételek

Óvodánk rendelkezik a pedagógiai program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel.

Az óvoda Debrecen megyei jogú város Alsó-józsa városrészén helyezkedik el, épülete újonnan épült, tele a 21. század technikai vívmányaival, melyek mind a gyermekek kényelmét, harmonikus fejlődését és biztonságát szolgálják. Udvarunkon megtalálhatóak a homokozók és babaházak mellett különböző egyensúly- és készségfejlesztő játékok, valamint egy öntött gumi burkolatú ovifoci pálya és KRESZ pálya is. Az udvaron, minden csoport számára egy -egy saját kiskert is kialakításra került. Az óvoda a csoportszobákon kívül tágas tornateremmel, sószózával és egyéni fejlesztőszózával rendelkezik. Felszereltségét tekintve kitűnően ellátott.

Törekedtünk arra, hogy a csoportszóák esztétikusak, egyediek legyenek, amelyek az ott dolgozók egyéniségét tükrözik, valamint, hogy a gyermekek számára nyugalmat, otthonosságot sugározzanak. A csoportszóákat természetes anyagokat felhasználva rendeztük be, ahol minden játéktevékenységnek külön kialakított helye van. Az új épület adottságait kihasználva egy csoport, egy mosdó helyiséget használ.

A tornatermünk tágas és sokféle eszközzel felszerelt, így hozzájárul a gyermekek mozgásfejlődésének fejlesztéséhez, valamint alkalmas lehet egyéb kulturális rendezvények lebonyolításához is (ballagás, évzáró, Anyák napja, stb). A sószóba rendszeres használatával a felső légúti megbetegedések megelőzhetőek. Intézményünkben egy különálló fejlesztőszóba is a rendelkezésünkre áll, ahol szakképzett logopédus, valamint fejlesztő pedagógusok segíthetik a gyermekek fejlődését. A természeti és tárgyi környezet adottságai elősegíthetik, hogy az óvodánkban a gyermekek, munkatársak és a szülők felszabadultan és biztonságban érezzék magukat.

Óvodánk étkeztetését székhelyünk konyhája biztosítja, így lehetőségünk van figyelembe venni az egyéni szükségletű gyermekek igényeit (glutén, -laktózérzékenység, diabetes stb.).

A tárgyi feltételek biztosításának szempontjai:

- Pedagógiai programunk hagyományos és innovatív óvodai berendezések, eszközök meglétét is feltételezi.
- Az óvodaépület berendezésének, udvarának kialakítása oly módon, hogy biztonságos, esztétikus, kényelmes legyen az óvodáskorú gyermek számára.

- Az óvoda tükrözze külsőségeiben is a keresztény szellemiséget, illetve az alapító és fenntartó szándékához alkalmazkodva a jellegzetességeket.
- Legyen a gyermekek számára elég hely, megfelelő eszköz az egészséges mozgásra, játékra, **fejlesztő játékokra, mozgásfejlesztő tornaszerek** biztosításával.
- Színekben, formákban legyen vidám, harmonikus hangulatot árasztó a környezet berendezése.
- A keresztény ember számára fontos az ünneplés. Legyen olyan hely kialakítva, ahol tudunk ünnepelni, díszíteni.
- Óvodánk megfelelő munkakörnyezetet biztosít munkatársaink számára.
- Az óvodánkba járó gyermekeket és szüleiket igyekszünk esztétikus környezetben fogadni, megéreztetve velük ily módon is intézményünk szellemiségét.

29.3. Az óvodai élet megszervezése

29.3.1. Csoportszervezés

Az óvoda adottságait, lehetőségeit figyelembe véve, szervezhető heterogén és homogén életkorú csoport is. Fontosnak tartjuk azt, hogy a testvér gyermekek egy csoportba járhassanak, illetve a már korábbi baráti kapcsolatokat is erősítjük azzal, hogy ők is egy csoportba kerülhetnek. A program hatékonyságát nem a csoport szervezeti kerete határozza meg, hanem az óvodapedagógus felkészültsége, rugalmassága, kreativitása, empátiája, helyzetfelismerése, azaz egész egyénisége. Elsősorban az óvoda személyi lehetőségei, valamint a gyermekek korösszetétele határozza meg a csoportok kialakításának kritériumait.

29.3.2. A csoportok napirendje - hetirendje

„Csakis rendben van szerepe az igazi szabadságnak, a rendhez való igazodás hozza létre az otthon melegét.” (Barsi Balázs)

Az óvodai élet megszervezésekor fontos a **szokás**, az értelmes fegyelem, amely alkalmazkodik a **közösségi élet** szabályaihoz.

A csoportok hetirendjét és napirendjét a gyermekek biológiai, társas szükségleteit szem előtt tartva alakítja ki az óvodapedagógus. Az óvodai csoportban a hetirend a rendszerességet, folyamatosságot és nyugodt légkört teremti meg, így a szokásrendszer kialakítása hozzájárul a gyermekek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez. Az óvodánkban dolgozó pedagógusok figyelnek arra, hogy minél rugalmasabb és alkalmazkodóbb heti rendet állítsanak össze, amelyek időt biztosítanak a gyermeki tevékenységek, ötletek meghallgatására, kipróbálására és megvalósítására. A **napi élet** szervezésénél figyelembe vesszük a gyermekek aktuális állapotát, szükségleteit, érdeklődését, terhelhetőségét, fejlődési ütemét, illetve a keresztény szokásokat (pl.: étkezés előtt, után ima). Mindezek kielégítésére elsősorban indirekt, a gyermeki aktivitást biztosító módszereket alkalmazunk. Az óvoda reggel 6.30-tól 7 óráig összevont csoportban ügyeletet biztosítunk, 7 órától pedig 17 óráig a saját csoportjukban, a saját óvodapedagógusukkal tartózkodnak a gyermekek. 17 órától 17.30-ig ügyeletet biztosítunk azoknak, gyermekeknek, akiknek szüleik későn végeznek a munkahelyükön.

Az óvodapedagógus tudatosan és tervszerűen biztosítja a szükséges differenciált tevékenykedés feltételrendszerét.

A jól kidolgozott **napirend** a maga rugalmas változásaival lehetőséget ad az óvodai élet egészében elmélyült tevékenykedésre, megfelelő időt biztosítva arra, hogy a gyermekek minden tevékenységüket befejezzék, pontosan elvégezzék. Mivel a **szabadjátékot** tekintjük a gyermek fő tevékenységének, ezt vesszük kiindulópontnak, ebből következik, hogy a legtöbb időt a napirendben erre a tevékenységre fordítunk. Az óvoda nevelő funkciójának kiteljesedése megköveteli a rendelkezésre álló időkeret minél jobb kihasználását. A napirend keretei között, a gyermeki szükségletek kielégítése, differenciált fejlesztése történik. A napirend segíti a gyermekek életritmusának, **közösségi keretek** között történő kialakítását.

A napirend és a hetirend kialakításakor figyelembe vesszük a különböző tevékenységek idő igényét, a helyi szokásokat, intézményünk feltételrendszerét, a környezeti adottságokat, a szervezési lehetőségeket, a különböző tevékenységek megfelelő arányát.

Óvodai életünk szervezésében kiemelt szerepe van a **gondozási feladatok** ellátásának, e tevékenység során is neveljük, fejlesztjük a gyermekeket. Önállóságuk fejlődését összehangoljuk, együttműködve a gondozást végző többi munkatárssal.

Az óvodába felvett gyermekek csoportba való beosztásáról az óvodavezető dönt, a szülők és óvodapedagógusok véleményének, valamint a köznevelési törvényében meghatározott

létszámhatárok figyelembevételével. Az óvodai csoportok szervezésekor több tényezőt veszünk figyelembe:

- Milyen a tanköteles korú, de óvodában maradtak aránya.
- Szülői igények szakmailag mérlegelt kielégítése.
- Nemek egészséges aránya.

A fent említett szempontok alapján részben heterogén és homogén csoportok alakulhatnak ki óvodánkban.

A Felvételi és Mulasztási Naplóban pontosan, naprakészen rögzítjük a gyermekek személyes adatait, óvodai jelenlétét, illetve hiányzásait.

Célunk:

- Tudatos, tervszerű a gyermekek fejlettségének megfelelő nevelési terv készítése
- Éves anyaggyűjtés
- Heti tervek készítése
- Csoportnapló folyamatos vezetése
- A gyermekek egyéni fejlődésének nyomon követése folyamatos
- A megfigyelésekről, fejlődésről a szülők tájékoztatása évente 2 alkalommal
- Anamnézis felvétele az új gyerekekről.
- A befogadás tapasztalatainak feljegyzése.
- Családlátogatásról feljegyzés készítése.
- Felvételi és mulasztási naplóban pontos adatrögzítés és folyamatos napi szintű vezetés.

A tervezőmunka az óvoda helyi sajátosságait figyelembe véve történik. Az éves tervezés a nevelési év elején, az éves munkaterv alapján, a havi, heti, napi szintű tervezés pedig az éves terv alapján valósul meg. A stratégiai dokumentumok harmonizálnak egymással.

Pedagógiai programunkhoz mérten a szakképzett óvodapedagógusaink készítik el a csoportnaplóikat és a hozzá kapcsolódó témaheteiket, amelyeknek alapját a gyermeki ötletek képezik.

Az összeállításánál figyelembe vesszük a gyermekek életkori sajátosságait. A feldolgozás játékos tevékenységek során, a gyermekek érdeklődését figyelembe véve, az azonos témakörű tevékenységekkel összhangban történik. A sok ismételtes, és egymásra épülő tevékenységek eredményt hoznak, amelyek a gyermekek fejlődésében mutatkoznak meg. Feldolgozásuk játékos, érdekes, ugyanakkor fejlesztő. Az egyéni fejlődési, érési folyamatokat figyelembe véve, más-más lehet egy csoporton belül a hatás.

A gyermekek egyéni fejlettségi szintjét a gyermekek személyi anyagában rögzítjük, amely a fejlődési napló nevet viseli. Ezeket a felméréseket évente két alkalommal végzik a pedagógusok. Az első félévi mérési eredményeit január végéig, míg a második félév eredményeit májusban/júniusban értékeljük. A pedagógusok a megfigyeléseiket a szülőkkel egyénileg, személyes formában osztják meg.

30. Az óvoda együttműködési formái és kapcsolatai

“Az óvoda kapcsolatot tart a Kárpátmedence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külföldi magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és - lehetőségei szerint- szakmai kapcsolatot tart fenn.”¹⁰

Az óvoda szorosan együttműködik a családokkal, valamint kapcsolatot tart a bölcsődékkel és egyéb szociális intézményekkel (pedagógiai szakszolgálat intézményei, gyermekjóléti szolgálatok, esetlegesen gyermekotthonok, egészségügyi, illetve közművelődési intézmények). Az óvodai élet után az iskolák meghatározó szerepet töltenek be a gyermekek életében, ezért a tanítókkal, az intézmények igazgatóival is tartjuk a kapcsolatot. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és szükségletekhez.

Kapcsolat az óvodai élet során:

- az intézmény fenntartójával,
- a társintézményekkel (katolikus óvodák),
- a Polgármesteri Hivatallal,
- a Pedagógiai Szakszolgálat intézményeivel,

¹⁰ Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja 2018.

- a Gyermekjóléti Szolgálattal,
- a Családsegítő Központtal,
- a gyermekvédelmi kapcsolattartóval,
- a Szakértői és Rehabilitációs Bizottsággal,
- a Kormányhivatalokkal,
- az egészségügyi szervezetekkel,
- a gyermekorvosi rendelővel,
- a közművelődési intézményekkel.

Az óvodában dolgozók lelki programokon, közös részvétellel erősítik az Egyházhoz tartozásukat, hitüket. Szakmai együttlétek segítik a nevelőmunka formálását az óvoda arculatának tudatos megtartása mellett. Minden dolgozó törekvése a nyitott, családias hangulatú óvodai légkör fenntartása.

Család – Óvoda

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt szolgálja a gyermek fejlődését. Kiemelt fontosságúnak tartjuk a családi életre nevelés keretében a szülőkkel való szorosabb kapcsolattartást, amelynek a bizalomra kell épülnie. Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda, illetve a család teremt meg.

Szeretnénk gyermekeink fejlesztését a szülők együttműködésével megvalósítani. Nyitottak vagyunk a családok problémái iránt, lehetőségeinkhez mérten mindenben partnerként segítünk, a jó kapcsolat kialakításában kezdeményezők vagyunk, de mi is elvárjuk az őszinte, segítőkész együttműködést.

Folyamatosan keressük az óvodapedagógusok, szülők, gyermekek közötti együttműködés továbbfejlesztésének lehetőségeit. Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, és az együttműködés során érvényesítik a segítségnyújtást.

Kiemelt fontosságú a szülőkkel való szoros kapcsolattartás, evangelizálás. A fogadóóra, a megbeszélés a gyermek fejlődésének a szülővel való együttes nyomon követését szolgálja. (A fogadóórák tervezett rendje: az éves munkatervben van meghatározva.) Szükség esetén előzetes megbeszélés után beszélgetünk, illetve tájékoztatjuk a szülőket gyermekük fejlődéséről.

A szülői értekezletek szervezésére évente két alkalommal kerül sor (illetve szükség szerint) a csoport nevelésével, fejlődésével kapcsolatban. (Év elején és az év végén.)

Közös szentmisén való részvétel. A 3 éves korú gyermekeknek ajánljuk, a 4-5 éveseket kérjük, a 6-7 évesektől elvárjuk, hogy nagyobb ünnepek alkalmával részt vegyenek a szentmiséken. A gyerekeken keresztül meg lehet közelíteni azokat a szülőket, akik keresik a helyüket, akik szimpatizálnak az Egyházzal, de nem tudják segítség nélkül megtenni az első lépést.

A családi napok (karácsony előtti és húsvét előtti családi délután), foglalkoztató tevékenységek, nyílt napok lehetőségének megteremtésével segítjük az óvodai életünkbe való bepillantást.

Céljaink:

- Célunk még a közös kulturális programok szervezése, zárándoklatok, közös kirándulások felkínálása.
- A szülő, gyermek, pedagógus, segítő szakemberek hatékony együttműködése, kommunikációja.
- Az óvoda és a családok egymás iránti tiszteletének, bizalmának erősítése.
- Kölsönös segítségnyújtás.
- A gyermekeken keresztül pozitív hatás gyakorlása a szülőkre.

Feladatok:

- Az együttműködés érdekében az óvoda alapelveinek, céljainak, feladatainak összehangolása.
- A hagyományos együttműködési formák felülvizsgálata, a jól működők továbbfejlesztése, a kevésbé jól működő formák elhagyása.
- A gyermek személyiségének fejlesztéséhez kitűzött alapelvek, célok, feladatok egységes értelmezése és megvalósítása.
- Konkrét feladatok meghatározása az eredményes együttműködés érdekében.

A szülőkkel történő együttműködés már az óvodába lépés előtt megkezdődik.

- A leendő óvodások számára nyílt napokat rendezünk, hogy a szülők és a gyermekek is megismerhessék az óvodát és az abban dolgozókat.

- Szülői értekezlet szervezése a leendő óvodások szülei számára.

Az óvodapedagógusok, szülők, gyermekek együttműködésének formái, továbbfejlesztésének lehetőségei:

- fogadóóra, a megbeszélések a gyermek fejlődésének a szülővel való együttes nyomon követését szolgálja,
- internetes kapcsolattartás, elektronikus levelezés lehetőségei,
- honlap, faliújság,
- szülői értekezletek szervezése,
- családi napok, foglalkoztató tevékenységek, nyílt napok lehetőségének megteremtése,
- közös kulturális programok szervezése,
- ünnepeinken való részvételek,
- az óvodát népszerűsítő egyedi programok megvalósítása,
- szülői közösség működésének segítése.

Szülői Közösség

A Szülői Közösség szervezetének csoportonként három fő a tagja. Az évente újra alakuló csoport SZMSZ alapján végzi munkáját. Havi, kéthavi rendszerességgel találkoznak az év során, az elfogadott munkatervük szerint.

- A Szülői Közösség működésének segítésében az óvoda vezetősége közreműködik.
- Rendszeres kapcsolattartásra törekszünk.
- A szülőktől jövő kérdések, meglátások megvitatása, az információk áramlása, az óvodában folyó munka egyes szakaszairól történő beszámolás stb.
- A Szülői Közösség működése olyan tapasztalatok és információk gyűjtését is segíti, amelyek az óvoda működését megkönnyítik. A szülők ötleteit – úgy a szervezésben, mint a kivitelezésben – igényeljük, segítjük.

Óvoda-óvoda

- Lehetőség szerint tartjuk a kapcsolatot a katolikus óvodákkal

- A helyi önkormányzati óvodákkal is igyekszünk kapcsolatot tartani, amely továbbképzéseken való részvételre, és esetlegesen az egész települést érintő rendezvényekkel kapcsolatos feladatokra terjed ki.

Közművelődési intézmények

- A könyvtárlátogatások tudatos beépítése segít abban, hogy a gyermekek megismerjék, megszeressék, megbecsüljék a könyveket.
- Az óvoda dolgozói figyelemmel kísérik a város kulturális rendezvényeit, és ezekbe lehetőség szerint bekapcsolódnak, lehetőség szerint bevonják a szülőket is.
- A gyerekek részére a Szülői Közösség bevonásával színházlátogatásokat, kirándulásokat szervezünk a szülők igénye szerint (Vojtina Bábszínház, Debreceni Állatkert).

Óvó-védő, fejlesztő hálózattal való kapcsolattartás

- Óvodánk védőnője a Szent József Óvoda Általános Iskola Gimnázium és Kollégium –ból szükség esetén jön az óvodába, hogy megnézze a gyerekeket, elvégezze az egészségügyi feladatokat.
- Pedagógiai Szakszolgálat segítségét vesszük igénybe a kérdéses gyermekek iskolaérettségi vizsgálatánál, illetve az év közben szükséges kezelések ellátása érdekében.
- A gyermekek étkeztetését térítés ellenében, Szent József Óvoda Általános Iskola Gimnázium és Kollégium konyhájáról oldjuk meg. A családokat terhelő étkezési térítési kötelezettség a szolgáltató által meghatározott normatíva szerint alakul. Figyelembe vesszük a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997.évi XXXI. törvénynek az ingyenes óvodai gyermekétkeztetés kiterjesztése érdekében történő módosításáról szóló 2015.évi LXIII. törvényt.

31. Óvodai életünk tevékenységi formái, és az óvodapedagógus feladatai

“Adj időt a gondolatnak, erőd forrása ez.

Adj időt az imának a legnagyobb erő a Földön ez.

Adj időt a mosolynak a lélek zenéje ez.

Adj időt a játéknak az örök ifjúság titka ez.

Adj időt a szeretetnek s légy szeretet Isten adománya ez.”

(Teréz Anya)

A személyiségfejlesztést biztosító tevékenységek.

Az óvodában a pedagógusok által szervezett tevékenységeknek fejlesztő hatása van, ugyanis ez a rendszer magába foglalja, integrálja azokat a fejlesztő tevékenységformákat, a játékot, a tanulást és a munka jellegű tevékenységeket, amelyekre a gyermekeknek szüksége van. Az óvodai tevékenységek azért fontosak, mert a gyermek fejlődése tükröződik, miközben az eredményes cselekvések, visszahatnak a belső feltételek alakulására. Ezen alkalmak fontos eszközök a gyermekek önkifejezésében, a kapcsolattartásban, hiszen az óvodáskorban a cselekvésre, manipulációra, a közvetlen szenzomotoros tapasztalásra épülő értelmi aktivitást is magukba foglalják. Eszerint a szemlélet alapján a gyermekek érzelmi és intellektuális fejlődését és fejlesztését a természetes életterében zajló és szervezendő tevékenységek, cselekedtető helyzetek szolgálják.

Az óvodai élet tevékenységformáinak tervezésekor (a napi tevékenységek tervezésében) meg kell, hogy jelenjen:

- a cél (nevelési, didaktikai),
- a tartalom,
- a pedagógus feladata,
- a sikerkritérium.

31.1. Vallásos életre nevelés

A hit Isten ajándéka, a Szentlélek megvilágosítása bennünk, amelyet szeretnénk már az óvodáskorú gyermekekkel is megtapasztaltatni, hiszen fontosnak tartjuk, hogy olyan légkörben nevelődjenek a gyermekek, amely érzelmi biztonságot nyújt. Ebben a szerető, elfogadó légkörben éljék meg az összetartozás élményét, s az iskolába lépés idején fogékonyak legyenek a hit befogadására, illetve továbbélésére.

Az óvodának missziós feladatai is vannak.

- Szükségesnek tartjuk a családok bekapcsolását az egyházközségbe, hiszen valljuk, hogy a közös imádság, a közös munka és a közös szórakozás megtartó erejű.

- A vallásos és erkölcsi nevelés átszövi az óvodai élet egészét. Megnyilvánul a köszönési módban, az étkezés előtti-utáni imádságban, a templomlátogatások során, a játékban, a tevékenységekben, a délutáni pihenés előtti imában, hazamenetel előtt, de legfőképpen a mindennapos lelki beszélgetések során.
- A mindennapos lelki beszélgetéseket a csoportos óvodapedagógusok tartják a napirendbe beépítve. A beszélgetések anyagát úgy dolgoztuk ki, hogy egy témával egy hétig foglalkozunk. Az anyagot általában négy napra bontjuk, majd az ötödiken átlismételjük a héten hallottakat. Az erre a célra kialakított helyen gyertyát gyújtunk. Ha mindenki elhelyezkedett, közösen énekelünk, elmondjuk a reggeli imát, majd beszélgetni kezdünk.
- Az év folyamán feldolgozzuk a liturgikus év egyes eseményeit. Foglalkozunk erkölcsi témákkal, és ide tartoznak az aktuális ünnepek, megemlékezések is. Sok játékot, énekes játékot, dalt is beiktatunk a gyermekek életkori sajátosságaira és játékosságára építve. Mondunk kötött imákat, de célunk, hogy eljuttassuk a gyermekeket a saját szavukkal való imádkozáshoz. Ezt személyes példamutatással, hosszú folyamat eredményeként kívánjuk elérni.
- A vallásos és erkölcsi nevelést beépítjük/megjelenik a különböző tevékenységi formákban is.

A liturgikus év eseményei

A liturgikus év két nagy területe köré csoportosítva (húsvéti, karácsonyi időszak), és a gyermekek életkori sajátosságait, valamint fejlettségi szintjét figyelembe véve nagy körültekintéssel választjuk ki azokat a témákat, amelyek feldolgozásra kerülnek. Ezen kívül megismertetjük őket a templommal, annak külsejével, berendezéseivel, a liturgia eszközeivel, és alakítjuk náluk a templomban történő helyes viselkedés szokásait.

A nagyobb ünnepek alkalmával (pl. Karácsony, Gyertyaszentelő, Húsvét, Pünkösd, stb.) óvodásainkat családjukkal együtt hívjuk a templomba. Az ünnepek jelentőségét azzal is fokozzuk, hogy jócselekedetek gyűjtésével tesszük teljesebbé a várakozás idejét.

Rövid imákkal, életkori sajátosságnak megfelelő vallásos énekekkel is megismertetjük a gyermekeket a lelki beszélgetések során.

Erkölcsi nevelés (az erkölcsös viselkedés alapozása: közösségi és egyéni nevelés, családi nevelés, keresztény erények)

Az ember közösségi lény, éppen ezért kiemelt jelentőségűnek tartjuk a közös élményeket nyújtó tevékenységeket. Olyan óvodai életet biztosítunk, amely segíti a gyermekeknek az **erkölcsi tulajdonságok** megalapozásában, kialakításában. (Önelfogadásukat, együttérzésüket, segítőkézségüket, önzetlenségüket, figyelmességüket; valamint akaratukat, ezen belül önállóságukat, önfegyelmüket, kitartásukat, feladat- és szabálytudatukat fejleszti.)

A mindennapos lelki beszélgetések során feldolgozásra kerülnek erkölcsi témák is, amelyek során beszélgetünk a gyermekekkel a szeretetről, egymás megbecsüléséről, a megbocsátásról, vigasztalásról, barátságról. Ezeket a napi tevékenységeink során átéljük, gyakoroljuk, hozzásegítjük a gyermekeket a megfelelő kommunikáció kialakítására is. A gyermeki magatartás alakulása szempontjából modell értékű az óvodában dolgozók viselkedése. A gyermekek biztonságérzetét erősítjük, amikor tudatosítjuk bennük, hogy milyen közösséghez tartoznak: család, óvoda, Egyház, Isten nagy családja.

Érzelmi nevelésünk alapja, hogy kialakítjuk a gyermekekben a feltétel nélküli szeretet és elfogadottság élményét. Ennek egyik feltétele a helyes istenkép kialakítása, amely elsősorban az őket szerető mennyei Atyában ölt testet, valamint a modellértékű példaadás a pedagógusok, valamint a család részéről.

Az érzelmi nevelés szempontjai biztosítják a gyermekek harmonikus fejlődését, hiszen élményük lesz az elfogadásról, szeretetről, a mennyei Atya kegyelméről és ajándékairól.

Erősítjük a család és az óvoda kapcsolatát. Igyekszünk elérni és segítjük a szülőket abban, hogy az óvodában kialakított értékrendet fogadják el, majd vallják magukénak az eredményes együttnevelés érdekében.

Ünnepek és megemlékezések

Egyik feladatunk, hogy a gyermekeket megtanítsuk ünnepelni. Arra törekszünk, hogy az ünnepeket kiemeljük a mindennapi élet eseményeiből és érzelmi tartalommal töltsük meg. Ezekhez hozzájárul az ünnepi díszítés, szép ruha, gyertyagyújtás, virágok, díszek, stb.

Szeretnénk, hogy az ünnepek előkészítésében is aktívan vegyék ki a gyermekek a részüket, hiszen így tudják a várakozás örömét is átélni. Próbáljuk őket rávezetni arra, hogy a legértékesebb ajándék az saját magunkból, a szívünkéből fakad, hiszen nincs is annál jobb érzés, amikor másnak örömet okozunk egy kedves verssel, dallal, rajzzal, öleléssel, simogatással.

Minden ünnepnek megvan a saját maga szertartása, üzenete, amivel igyekszünk megismertetni a gyermekeket. Az egyházi év számtalan lehetőséget kínál az óvodai ünnepekre,

megemlékezésekre, amelyeket a lelki beszélgetések során, heti szinten meg tudunk majd osztani a gyermekekkel.

31.2. A játék

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb alapvető tevékenysége, természetes közege, éppen ezért az óvodai nevelésünk leghatékonyabb eszköze, amelyet tudatosan használunk fel a nevelés folyamatában a céljaink eléréséhez. Semmi mással nem helyettesíthető, nem pótolható, szabadon és önként vállalt, a cselekvés öröméért végzett gyermeki tevékenység.

Az óvodai játék egy életre szóló élményt nyújt, melyeket örömezés kísér. A játék olyan domináns tevékenység, amely jelentősen növeli a fejlesztő hatást, mivel az új ismeretek pozitív érzelmek között nyomatékosabban épülnek be a gyermeki személyiségbe, hiszen magában hordja a másik két tevékenység (munka és tanulás) elemeit is. A játék útján ismerkednek a világgal, tárgyakkal, azok tulajdonságaival, a valóság jelenségeivel, eseményeivel, az emberi kapcsolatokkal és magatartással. Ebben a tevékenységben adják a legtöbb jelzést személyiségükről, s a kortárs kapcsolataik is ebben a szocializációs térben fejlődnek a legintenzívebben, hiszen közben folyamatosan gyakorolják az egymáshoz való alkalmazkodást, az együttműködést, mások játékának tiszteletben tartását, az alá-fölé rendeltségi viszonyokat bizonyos szituációkban. Motívuma az öröm, bánat, kaland feszültsége, az önkifejezés és kommunikáció igénye. Nemcsak azért kitűnő talaja a fejlesztésnek, mert általa szinte észrevétlenül tanul a gyermek, hanem azért is, mert a játékban kipróbálhatja, feldolgozhatja, gyakorolhatja az életben előforduló szituációkat, az őt érő élményeket, ugyanakkor megoldási módokat talál a bizonyos élethelyzetekben való viselkedésre, kijátszhatja magából félelmeit, szorongásait és újraélheti pozitív élményeit. Arra törekszünk, hogy a hozzánk járó gyermekek jól érezzék magukat, s minden olyan lehetőséget megkapjanak játék közben, amelyre otthon, a családban esetleg nincs lehetőség. Fontos feladatunknak érezzük, hogy a gyermekeket óvodán kívül érő negatív hatásokat nyugodt, békés érzelmi hangulat megteremtésével ellensúlyozzuk. Nem engedünk teret a durvaságnak, agresszivitásnak, és olyan óvodai **léghőrt** igyekszünk teremteni, amelyben óvodásaink felszabadultan, kreatívan alkothatnak, biztonságban érezhetik magukat, s melyben játékigényüknek megfelelően szabadon választhatnak és dönthetnek. Fontosnak tartjuk az együttélés – együtt játszás alapvető szokásainak, szabályainak alakítását, következetes betartatását a csoportszobai és az udvari játék alkalmával egyaránt.

A játék szempontjából legfontosabb szabályok:

- Egymás játékának tiszteletben tartása
- Egymás és a játékeszközök óvása
- A játék befejeztével a következő tevékenységhez szükséges mértékű rend megteremtése

A játékhoz szükséges feltételek:

- nyugodt, derűs légkör
- megfelelő hely
- idő
- eszközök
- tapasztalatszerzés, élmények
- játékidő
- játékeszközök

A csoportokban olyan kialakított **játékhelyek** vannak, amelyek a gyermeki igénytől függően mobilizálhatók. A játéktémák megválasztásánál, kialakításánál nagymértékben és rugalmasan a heti témáknak megfelelően a gyermeki ötletekre alapozunk. A megfelelő hely kialakításával biztosítjuk a gyermekek számára az elmélyült játék lehetőségeit. A szabadjáték idejében, egy időben, párhuzamosan több helyen zajlanak az események, éppen ezért figyelniük kell arra, hogy elegendő legyen a mozgástér számukra. A játék színtere nem szűkül le a csoportszobára, igyekszünk minél több lehetőséget megragadni az udvaron való tartózkodásra, a szabad levegőn történő tevékenységekre is.

A szabad levegőn, valamint a csoportszobában is közvetlen kapcsolatba kerülhetnek a gyerekek a különböző anyagokkal (víz, homok, kavics, ágak). Formálhatják, tevékenykedhetnek velük, felhasználhatják játékigényüknek, ötleteiknek megfelelően. Arra törekszünk, hogy minél hosszabb és zavartalanabb legyen a **játékidő**, annak érdekében, hogy a gyermekek játéka teljes gazdagságában kibontakozhasson. Rugalmas napirenddel, hosszú játékidővel biztosítjuk a játék kiteljesedését, amely így lesz örömszerző, feszültségoldó, fejlesztő. Lehetővé tesszük, hogy a reggel megkezdett játékot délután is, vagy akár több napon keresztül is folytathassák. Számunkra a délelőtti és a délutáni játék egyenértékű.

Minden játékhoz biztosítjuk a szükséges eszközöket. Igyekszünk a gyermekek számára hozzáférhető helyen, átlátható rendszerben elhelyezni a játékszereket, amelyeket

korcsoportonként, valamint a gyermeki képességeket figyelembe véve variálunk. Olyan szokásrendszert alakítunk ki, amelyben a gyermekek az eszközöket önállóan használják és helyezik vissza a helyükre, amely hozzájárul ahhoz, hogy kialakuljon igényességük a rend iránt is. A **játékeszközök** jelenléte bizonyos fokig motiválja a játék témáját. A tudatos nevelőmunka lényeges eleme a játékeszközök kiválasztása, mely az óvodapedagógus nagy felelőssége, hiszen az, hogy a gyermek mikor, mivel játszik, milyen eszközökkel találkozik, alapvetően befolyásolja minden irányú fejlődését. Olyan fejlesztő hatású, esztétikus, balesetmentes, könnyen kezelhető játékokat, anyagokat alkalmazunk, melyek felkeltik a gyermekek érdeklődését, kedvet ébresztenek a játékhoz, lehetőséget adnak a gyermeki kreativitás kibontakoztatásához.

A pedagógusok, a pedagógiai munkát segítő munkatársak, és a szülők feladata is, hogy a gyermeknek a szabad játékhoz való jogát biztosítsa. Szükséges a folyamatos megerősítés, segítségadás, a konfliktusok feloldásának segítése, és az eszközök biztosítása. A játék során kialakuló konfliktusok megoldásában csak szükség szerint veszünk részt, hiszen céljaink közé tartozik, hogy a gyermekek egymás között tudják ezeket békés úton megoldani. A gyermekek szabad játéka leggyakrabban közösségi játék, de tisztelnünk kell az egyedül játszókat is. Ennek érdekében a gyermekekkel megismertetjük a visszautasítás elfogadott megoldásait és különböző konstruktív konfliktuskezelő technikákat is. A szabad játékba csak az adott gyermek és szituáció ismeretében avatkozhatunk be. A társválasztás szabadságának biztosításával ösztönözzük a játszócsoportok, baráti kapcsolatok alakulását.

Célunk:

- Kezdeményező, alkalmazkodó, kitartó, alkotó, empatikus, toleráns, segítő, derűs, harmonikus szeretetteljes gyermeki személyiség formálása.
- Megfelelő feltételek biztosításával a gyermeki szabadság, önállóság és kezdeményezőkézség tiszteletben tartásával, a gyermekek szabad képzettársításának, alkotókészségének, kreativitásának fejlesztése, egyéni vágyaik, ötleteik kibontakoztatása.
- Az intellektuális, mozgásos, szociális élmények többszöri átélésével önmaguk, környezetük és az emberi kapcsolatok megismerésének elősegítése, egyben a játékos tanulás lehetővé tétele.

Célkitűzéseink megvalósítása érdekében feladataink:

- **Nyugodt légkör** biztosítása, az elmélyült játék gazdag feltételrendszerének megteremtése.
- A gyermeki játék elsődlegességének, **önállóságának tiszteletben tartása.**
- A **szabad játék túlsúlyának** érvényesítése, a napirenden belül elegendő idő és hely biztosítása a játék számára.
- A játékhoz szükséges eszközök folyamatos biztosítása.
- Ötletek, lehetőségek biztosítása a sokszínű játék kialakulásához.
- Az egyéni élményeken túl, közös élményszerzési lehetőségek biztosítása, kihasználása a játék fejlesztése érdekében.
- A játék folyamán az óvodapedagógus tudatos jelenléte, indirekt irányítása, szükség esetén bekapcsolódása a játékba, együtt játszás a gyermekkel.
- A játéktevékenységek során a másság, a kulturális értékek elfogadtatása.

A fejlesztés feltételei, gyakorlata:

Óvodánkban törekszünk arra, hogy ezt az elemi, pszichikus gyermeki szükségletet minden nap, visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul kielégítsük.

Közösségünk legfontosabb gyermeki tevékenység átgondolt szervezésével folyamatosan biztosítjuk óvodásaink számára, az érzelmi alapú élményeket, hogy egyéni vágyaik és ötleteik a kötetlen, sokféle játék lehetőségekben kibontakozhassanak.

Úgy gondoljuk, hogy az igazán kreatív játék ott alakulhat ki, ahol a gyermekek szabadon dönthetnek arról, hogy mit, mikor, kivel, hol, mivel, hogyan, mennyi ideig játszanak. Annak a gyermeknek, aki szabadon, kreatívan használhatja a rendelkezésre álló eszközöket, és akinek módja van befejezni az általa választott tevékenységet, fejlődése jó irányba halad. Ha ezek mellett lehetősége nyílik a játszótársak megválasztására, együttműködésre vagy elutasításra, a felmerülő problémahelyzetek, konfliktusok önálló megoldására, a társakkal való egyezkedésre, akkor szociális fejlődése is biztosított.

Óvodánkban a játék folyamán az óvodapedagógus tudatos jelenlétével biztosítjuk az indirekt irányítás felelősségét, amely azt jelenti számunkra, hogy mindig az adott szituációban döntjük el, hogy hogyan és mennyire avatkozunk bele a gyermekek tevékenységébe. Többnyire az „itt vagyok, ha szükséged van rám” szándékkal vagyunk jelen a játék során, segítségre, együttműködésre készen, támogató attitűddel. Óvodapedagógusaink a játékidő során szükség

és igény szerint irányító, vagy éppen segítségadó játszótárs szerepeket vesznek fel, mindeközben pedig tette kész szemlélője a többi játékcsoportnak is.

Óvodánkban az óvodapedagógus értékét nem az állandó mozgás adja, hanem az, hogy mindig tudja, hogy mikor kell fölállnia, hová kell mennie, és mit kell tennie vagy mondania annak érdekében, hogy további lendületet kapjon, a játék vagy éppen a nyugalom ne boruljon fel.

Fejlesztési lehetőségek a preventív szemlélet jegyében a különböző játékfajtákon belül:

Gyakorló játék

Gyakorló játék közben a különböző anyagokkal, eszközökkel való ismerkedés a gyermek információszerzését, tapasztalatgyűjtését, így az értelmi fejlődést szolgálják. A funkció gyakorlásának feszültség csökkentő hatása van, és ez örömeztést vált ki. Az ismétlés később ritmikusává válik és spontán kialakuló szabály szerint zajlik.

Segítségükkel a gyermek megismeri saját testét, és azt elkülöníti másoktól, megismeri a közvetlen környezetében található tárgyakat, eszközöket, az azokkal végezhető műveletek, a tárgyi tevékenységek egész sorát. Főleg a 3-4 éves korosztályra jellemző, de végig vonul az egész óvodáskoron. Igyekezünk minél több olyan anyagot, tárgyat, játékeszközt a gyermekek kezébe adni, amelyeket rakosgatva, tépegetve, forgatva, húzogatva egyre jobban ügyesebben és gyorsabban élhetik át a megismerés örömét. Igyekezünk természetes anyagokból készült, pl. fajtákokat beszerezni. Ezekkel fejlesztjük szem-kéz koordinációjukat, térérzékelésüket. Szabadon hagyjuk érvényesülni a gyermekekben a „magam csinálom, én már tudom” motívumait, mely az én-fejlődés fontos tényezője.

A hang és beszéd játékos utánzása, a beszédkésztség fejlődésének kezdeti eszköze, melynek nagyon jó szociális hatása van a gyermekre.

Mozgások gyakorlása, amelyben a gyermek a mozgást mindig ugyanolyan formában ismétli, valamiféle maga alkotta szabály szerint, begyakorolja azokat.

Manipulációs játék - játék az eszközökkel, kézzel való pakolgatásból áll, a gyakorlási funkció megismerési igényének kielégítésére.

Építő -, konstruáló játék

A két elnevezés hasonló játéktevékenység különböző fejlettségi szintjeire utal. Az építőjáték a tárgyak rakosgatásából minőségi változásként jelenik meg. A manipulációnak az érzékelés-észlelés fejlesztésében óriási szerepe van. A konstruáló játék a mozgáskoordinációra, az értelmi

megismerő folyamatokra, sőt a divergens gondolkodásra, a képzeletre, ezen belül is az alkotó képzeletre fejt ki hatását, pedagógiai értéke a kreativitásra nevelés. Építés közben a gyermek átéli az alkotás örömét. Velejárói a megfigyelés, az emlékezés, a képzelet, a problémamegoldás, az esztétikai érzék és a manualitás fejlődése, matematikai tapasztalatok szerzése. Szeretnénk elérni, hogy a gyermekek eljussanak olyan fejlettségi fokig, melyben meghatározott céllal konstruálnak, és képesek több napig folytatni a megkezdett tevékenységet. Fontos feladatunk az eszközök változatosságának biztosítása. Különböző színű, anyagú, nagyságú kész és félkész eszközöket kínálunk a gyermekeknek, melyek kiválasztásánál figyelembe vesszük az adott csoport életkorát, fejlettségét, összetételét, érdeklődését. Ennek szellemében tudatosan bővítjük a készletünket.

Szerepjáték

A gyermek társas kapcsolatait, szocializációját, az emberi viselkedésminták és erkölcsi normák kialakítását szolgálja. A gyakorló játékból bontakozik ki, benne a gyermekek önként, szabadon vállalt szerepeket játszanak el. Ez az óvodáskor legkedveltebb, legjellemzőbb és pedagógiai szempontból **legfontosabb** játékformája. Mindig valamilyen társadalmi élményből fakad, így fejleszti a gyermek viselkedéskultúráját, aktivitását, megfigyelőképességét, erkölcsi ítéleteinek alakulását, szabálytudatát, fejlődik általa képzelete (kitalált történet játszása), alkalmazkodóképessége, kommunikációja.

A szimbolikus funkciók megjelenése a cselekvési sémák képzetté formálásának kezdete. A gyermek a szerepjátékban spontán megnyilvánulásokat produkál, amelyek csak „itt és most” érvényesek. A játékban oldódik a valóság korlátozó szerepe, a belső motivációk irányítják, és az érzelmek uralják. A szerepjátékban a gyermek érzelmeit, elképzeléseit, élményeit sajátos módon jeleníti meg. Feladatunk ezt figyelemmel kísérni, tiszteletben tartani és segíteni, biztosítani a megfelelő feltételeket, eszközöket, helyet s a gyermekkel együtt átalakítani a teret a játéknak megfelelően. Ebben a játékfajtában a fejlesztési lehetőségek széles skálája van jelen, melyeket igyekszünk kihasználni és indirekt módon fejleszteni a gyermek egész személyiségét elsősorban a szociális területeken.

Barkácsolás, kézimunka

Fontosnak tartjuk, hogy a barkácsolás ne öncélú legyen, hanem lehetőleg mindig a játék igényéből fakadjon, vagyis, hogy a barkácsolással többnyire a játékaikhoz a szükséges kiegészítő eszközöket készítsék el a gyermekek. Az elkészített eszközökkel játszhassanak, legyen azoknak funkciójuk. A barkácsoláshoz folyamatos gyűjtőmunkára van szükség és

megfelelő méretű szerszámokra, eszközökre. A barkácsolási feltételek megteremtésével, jó légkörű beszélgetéssel egybekötve, közbeni dúdolgatással, verseléssel igyekszünk alakítani, fejleszteni a gyermekek alkotókedvét, kezűgyességét. Az egyes részek összeillesztésével a gyermek képzelete, gondolkodása, alkotó fantáziája nagymértékben fejlődik. Előre eltervezi, majd emlékezete szerint megvalósítja ötleteit. A kézimunkák közül a papírhajtogatás a pontos illesztéssel a kezűgyességet, a figyelemkoncentrációt, az emlékezetet és a képzeletet fejleszti. Változatos tevékenységeket biztosítására törekszünk (vágás, ragasztás, tépés, hajtogatás, fonás, varrás, stb.), melyek végzése közben a gyermekek ismereteket szereznek az anyagok tulajdonságairól, megmunkálhatóságukról. Munka közben pedig átéli az alkotás örömét, fejlődik kreativitásuk.

Bábozás, dramatizálás

Dramatizálás során a gyermek saját vagy irodalmi élményeit játssza el kötetlen módon. Lehetőséget teremtünk ehhez a tevékenységhez a megfelelő irodalmi élmények és a kellékek, eszközök biztosításával. Segítséget nyújtunk a gyermekek számára a díszletek elkészítésében, a tér berendezésében, a szereplők kiválasztásában. A népmesék, népi mondókák, népdalok, versek, rövid elbeszélések megfelelő alapot adnak az eljátszásra, a bábok mozgatására, az ízes szófordulatok megszerettetésére. A bábozásnak nagy szerepe van a személyiség fejlődésében, a bábok mögé bújva van igazán lehetőség az önmegvalósításra. Motiváljuk a gyermekeket, hogy a mese-vers élményeik alapján elképzeléseik, szándékaik szerint formálják át a történeteket, olyan tulajdonságokkal ruházzák fel a szereplőket, amely belső igényükből fakad.

Nagymértékben fejleszti a gyermek emlékezetét (ismert történetek eljátszása), esztétikai érzékét, a kifejezőkészséget, kitalált történet eljátszásával a kreatív gondolkodást, a képzeletet. A közös tevékenység során fejlődnek a társas kapcsolatok és a kommunikáció is.

Szabályjáték

Az értelmi képességek fejlesztésén túl a megismerő folyamatok, a megfigyelőképesség, az emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás – különösen a fogalomalkotás – fejlesztésben jut kiemelkedő szerepe. A közös, egymásért folytatott játék örömeinek átélését, az egészséges versenyszellem kialakulását is segíti. Alakítja szabálytudatukat, kudarctűrő képességüket, türelmüket, önuralmukat. Mozgásos szabályjátékok széles skálájával ismertetjük meg a gyermekeinket, hogy bármikor maguk is eljátszhassák, kezdeményezhessék ezeket.

Az értelemfejlesztő szabály játékok (társas, dominó, kártya, logikai, nyelvi stb.) egyfajta szociális és értelmi érettséget feltételeznek, s egyben fejlesztenek.

Népi játékok

Egy nép kulturális hagyományai közé tartoznak a népi játékok. A népi játékok szoros összefüggésben vannak a szájhagyománnyal, népművészettel, népzenevel, népi táncokkal és a népszokásokkal. A népi játékok egyaránt kötődnek a mozgásos-, a szerep-, a dramatikus-, a konstruáló- és az alkotójátékhoz. A népi játékok általában szabályhoz kötöttek, az életkorhoz rugalmasan alkalmazkodnak, strukturálisan nagyon egyszerűek. A népi játékeszközök jellemző vonásai: népi játékeszköznek nevezzük mindazokat a játékeszközöket, tárgyakat, amelyek anyagukat, elkészítésüket, tematikájukat tekintve a nép hagyományaiból, mindennapi életéből, ünnep- és jeles napjainak eseményiből táplálkoznak, ezáltal identitásformáló hatásuk vitathatatlan.

Népi játékok fajtái:

- eszközös játékok: tárgykészítő játékok, eszközös ügyességi játékok, mozgásos népi játékok
- mozgásos játékok: különféle ügyességi és erőjátékok, fogócskák, vonulások
- párválasztó játékok: párválasztó körjátékok, leánykérő játékok
- szellemi játékok: szellemi ügyességi játékok, becsapós játékok, kitalálós játékok, tiltó játékok, rejtő- kereső játékok

E játékok segítségével tanulja meg a gyermek, hogy hol vannak testének határai, és arra is rájön, hogyan tudja mozgását befolyásolni, koordinálni. Az anyanyelvi kultúra alakításában nagy szerepe van a dal, a játék és a mozgás összekapcsolódásának. Az értelmi képességek sokoldalú fejlesztését segítik a népi játékok. Észrevétlenül fejlesztik a fizikai képességeket, az izomzatot, a mozgáskultúrát. Különböző pszichikus funkciókat is fejlesztünk a népi játékokkal: auditív percepció, beszédkészség, ritmuskészség, keresztcsatornák, testséma, térészlelés, alaklátás, formaállandóság, finommotorika, térpercepció, személyi zónák alakítása, kommunikációs képességek fejlesztése.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek játékában kialakulnak a közösségi szellem vonásai.
- A gyermekek tudnak együtt játszani, tiszteletben tartják egymás javaslatait, véleményeit.
- Képesek önálló játék kezdeményezésére, a különböző játékfajtáknak megfelelően.

- Képessé válnak a játékokban kialakult szabályok betartására, vigyáznak saját, társaik és a csoport játékeinak épségére.
- Képessé válnak a szerepvállalásra, - elosztásra, - cserére, a játékhoz szükséges eszközök kiválasztására, a közös játék megszervezésére.
- Önállóan próbálják megoldani a felmerülő konfliktushelyzeteket. Az óvodapedagógus segítségével a játékhoz kiegészítő eszközöket készítenek, részt vesznek a játékok megjavításában. A különböző játékeszközökkel az egyéni ötleteik alapján tevékenykednek, bonyolultabb alkotásokat is tudnak létrehozni.
- A hagyományos játékfajtákon túl megkedvelik a gondolkodást fejlesztő, a társas, szellemi erőfeszítést igénylő játékokat is, szívesen versenyeznek egymással.
- Képesek lesznek a siker és a kudarc megfelelő megélésére.

31.3. Verselés, mesélés

Bruno Bettelheim szerint „a mese az az ábécéskönyv, amelyből a gyermek megtanul saját lelkében olvasni.” A mese pihentet, szórakoztat, táplálja a képzeletet, segíti a gyermekeket az élmények feldolgozásában. Nem véletlen tehát, hogy a mesehallgatás, verselés, verses szövegekkel kísért játék, a bábozás a gyermekeknek a játékkal egyenrangú természetes igénye, szellemi szükségleteinek kielégítése. Az óvodai életünk mindennapjait átszövik a mesék, melyek az egészséges gyermeki világkép és az érzelmi biztonság megalapozásának egyik legfontosabb eszköze. A mesék gerincét a népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák adják, de az igényes modern, kortárs és klasszikus gyermekköltészet is helyet kap az anyaggyűjtésünkben a bibliai történetek mellett. Fontosnak tartjuk, hogy a mesét többször meghallgatva, különböző módszerekkel, a bábozás és dramatizálás eszközeivel dolgozzuk fel. Az óvodai élet során lehetőséget biztosítunk az önálló szöveg- és mesemondásra is, a pedagógusok által vezetett Meseszövések során.

2,5-3 éves gyermekek:

- rövid, egyszerű állatmeséket
- rövid verseket, verses meséket
- láncmeséket

- mondókákat ismertetünk meg a gyermekekkel.

3-4 éves gyermekek:

- hosszabb verseket, meséket tanulunk
- önálló versmondásra ösztönözzük a gyermekeket
- próbálkozunk a dramatizálással, bábozással is.

5-6-7 éves gyermekek:

- több versszakos verseket
- verses meséket
- népmeséket
- tündérmeséket, tréfás meséket ismerünk meg,
- a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemeit tartalmazó mesékkel is megismertetjük a gyermekeket.

Célunk:

Az óvodáskorú gyermekek pozitív személyiség jegyeinek megalapozása, érzelmi, értelmi és esztétikai fejlődésük elősegítése a gyermekirodalom és a szorosan hozzákapcsolódó tevékenységek (bábjátékok, dramatizálás, mimetikus játék, szituációs játék, stb.) sajátos eszközeivel.

Célkitűzéseink megvalósítása érdekében feladataink:

- A gyermekek és az irodalom tudatos és aktív kapcsolatának megteremtése, irodalmi érdeklődésük felkeltése, irodalomszeretetük megalapozása.
- Az irodalmi élményeken keresztül az érthető beszéd készségének alakítása.
- Az anyanyelvi nevelés folyamatában sajátos törődést igénylő gyermekek segítése (pl. megsegített kommunikáció).
- Ideális körülmények biztosítása az irodalmi élmények befogadásához.
- Kultúraátadás a magyar irodalmi művek bemutatásával.
- A családok bevonása a gyermekek irodalmi –anyanyelvi nevelésébe.

A fejlesztés feltételei, gyakorlata:

A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek biztonságban érzi magát, s mint ilyen, az érzelmi biztonság megadásának fontos eszköze. Sikere nemcsak a jól megválasztott szövegből, hanem a mesélő, a gyermekkel játszó felnőtt személyes varázsából fakad.

Elengedhetetlennek tartjuk a szeretetteljes, pozitív légkör megteremtését, biztosítását, ami egyébként is egész óvodai életünket áthatja.

A mese, a vers a gyermekek érzelmi, értelmi, etikai fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője, éppen ezért versgyűjteményeinkben a rövid, tömör, színekkel teli verseket szedjük csokorba. Pihenteti, szórakoztatja a gyermekeket, segíti őket élményeik feldolgozásában, oldja meglévő feszültségeiket, szorongásaikat. Sajátos beszédhelyzet, amely erős, tartós, önkéntelen figyelmet vált ki. Anyanyelvi nevelő hatása abban van, hogy ráfigyelteti a kisgyermeket az emberi beszéd érdekességére, észrevétlenül tanítja őket a folyamatos beszédre figyelésre és annak gyakorlására. Az óvodáskorúak irodalmi nevelésében a csupa ritmus, csupa játék, a gyermeki szemléletet sugárzó alkotásoknak van helye. A dramatizálás, bábozás formálja a gyermekek alkotó fantáziáját. Aktív és passzív szókincsüket folyamatos alakítjuk és gazdagítjuk. Irodalmi élményeik hatására fejlődnek érzelmeik, értelmi képességeik, és erkölcsük. A mesét az átváltozás motívumai, az ellentétek kedvelése, az ismétlések, a veszély- megmenekülés helyzetei, a kompenzálás, a vágyteljesítés dinamikája teszi lelki, szellemi élménnyé.

A vers érdekes, ritmikus hangzása, a mozgásélménnyel összekapcsolódó hangulat, érzélem miatt vonzó. A gyermekek számára játék, melyhez ritmikus mozgás tartozik. A népi gyermekmondókák épp olyan jó versek, mint a legnagyobb költők alkotásai. Élményt nyújtanak ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével.

A bábokkal, a bábjátékkal, óvodásaink már az első naptól kezdve kapcsolatba kerülnek. Lényegesnek tartjuk már a befogadás ideje alatt is, hiszen a kellemes élményeket adó bábjáték segítheti, hogy a kisgyermek könnyen, traumák nélkül, harmonikusabban beilleszkedjen a közösségbe, jól érezze ott magát és bizalommal forduljon környezetéhez. A későbbiekben pedig már nem, mint szemlélő, hanem mint aktív közreműködő vesz részt e tevékenységben. A gyermek mindenkor átéléssel eleveníti fel a bábokkal a már többször hallott mesét, történetet és még nagyobb vágyakozással válik színésszé, amikor saját maga jeleníti meg az irodalmi alkotások jellegzetes hőseit. A báb és drámajáték közös élmény, így közösségformáló tényező is. Kiemelkedő szerepe van az anyanyelvi nevelés területén. A bábozó gyermek párbeszédei az aktív szókincs felhasználásának játékos gyakorlatai. A báboknak, a dramatizáláshoz szükséges

kellékeknek csoportjainkban állandó, a gyermekek számára hozzáférhető helyük van. Törekszünk ideális körülményeket biztosítani az irodalmi élmények befogadásához.

Óvodánkban a mesélésnek, verselésnek helye és ideje van a nap folyamán bármikor, amikor a gyermekek igénylik. Óvodapedagógusaink heti rendszerességgel, tudatosan átgondolva – az aktuális témákhoz kapcsolódóan – tervezik és valósítják meg az irodalmi élményhez jutatást. Mindennapjainak elmaradhatatlan eleme az alvás előtti meghitt mesélés, mely hagyomány óvodánk minden csoportjában-

Évente egy-két alkalommal, elsősorban jeles napokhoz, ünnepekhez kapcsolódóan az óvodai dolgozók meseelőadását, bábjátékát élvezhetik gyermekeink. Rendszeresen szeretnénk bábelőadásokat is látogatunk csoportjainkkal a debreceni Vojtina Bábszínházban.

Az irodalmi –anyanyelvi nevelés olyan folyamat, amely a családban kezdődik, esetleg a bölcsőde kiegészít, az óvoda pedig – a család együttműködésével – tovább folytat. Óvodánk részéről az együttműködés elsősorban a segítőkészségben, a gyermek fejlődése érdekében kifejtett meggyőzésben és az otthon is hasznosítható tanácsban nyilvánul meg. Tapasztalatunk, hogy a szülők többsége szívesen fogadja közeledésünket, tanácsainkat. Nyíltnapok alkalmával lehetőség nyílik arra, hogy bemutassuk, milyen egy szép mesemondás, hogy kapcsolódik egybe a vers, mese, játék, ének, rajzolás, vagy, hogy milyen az, amikor nem tanítjuk, hanem eljátsszuk a verset. Szülői értekezleten felhívjuk a szülők figyelmét az otthoni meghitt mesélés fontosságára, egy-egy megjelent irodalmi kiadványra. Ötleteket, tanácsokat adunk arra vonatkozóan, hogy mi kerülhetne még a gyermek otthoni könyvespolcára.

Fejlesztési lehetőségek a preventív szemlélet jegyében:

- Kiváló lehetőséget nyújt a korai megelőzés feladatainak megvalósítására: az artikulációs bázis (hangképzés, hangsúly, hangerő, intonáció, orgánusok, megfelelő hangmagasság, beszédtempó) és a beszéd technikai oldalának (beszédrítmus, beszédlégzés) fejlesztésére. Az irodalmi alkotások tartalmi – formai elemei és az irodalmi élményekből táplálkozó önkifejező tevékenységek (bábjáték, dramatizálás, önálló mese – vers alkotás stb.) segítik a gyermeki személyiség kibontakozását.

- Bábozás, dramatizálás közben a gyermek reprodukálja az eseményeket, alkotó fantáziájával kiteljesíti azokat (önálló meseszöveg, stb.), fokozatosan képessé válik arra, hogy beleélje magát más helyzetébe, kialakul, fejlődik empátiás képessége.

- A gyermek miközben átél és viszonyul, képszerűen fogalmakat alkot (jóról, rosszról, irigységről) Ennek alapján olyan viszonyba lép a hősökkel, amelybe intellektuális komponensek is beépülnek: következtetéseket von le, ítéleteket alkot.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Belső igényükké válik az irodalmi alkotásokkal való mindennapos kapcsolat.
- Nyitottak, érdeklődőek, befogadóak az irodalmi élményekre, megértik, élvezik azokat.
- Az irodalmi élmények megjelennek a szabadjátékban és a különböző tevékenységekben, a beszédben, társas interakciókban.
- Tisztán érthetően, az életkor megkívánta fejlettségi szinten beszélnek.
- Önállóan, szívesen, bátran, pontosan fejezik ki gondolataikat.

31.4. Ének- zene, énekes játék, gyermektánc

Az ének, a zene, a tánc a művészeti nevelés része, a gyermekek zenei képesség fejlesztése által személyiségük kibontakoztatásának egyik fontos eszköze. A zenei nevelésnek a gyermek egész lényét át kell hatnia. Az ének-zene tevékenység semmi mással nem pótolható, hiszen alapot ad a készség - képesség fejlesztéshez, elsősorban a hallásészlelés, és a ritmusérzék fejlesztéséhez. Gazdag érzelmi világa a spontán figyelmet belső motivációvá erősíti; nyugalmat, derűt, közös élményt rejt magában, kultúrtartalmával a személyiség fejlődés elengedhetetlen része.

Óvodánkban a zenei felkészítés kiegészül az óvodai hagyományápolás- népszokások körével. Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (az egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában. Az ének-zene komplexen kapcsolódik a külső világ tevékeny megismeréséhez, hiszen a megismert dalanyag sokirányú nevelő hatása mellett szolgálja a valóság hangulati elemeinek megéreztetését.

A zenei nevelés a mesékkel, versekkel és az anyanyelvi neveléssel van a legszorosabb kapcsolatban, ugyanis a mondókák, a dalok szövegének hanglejtését, ritmusát pontosan követik a gyermekdalok. A népi gyermekdalokban az új szavak a szókincset bővítik, a mozgással egybekötött cselekvések a szavak pontos megértését segítik.

A magyar zenei nevelés szilárd alapja a közös éneklés. Fontos, hogy a gyermekek felszabadultan énekeljenek. A környezet hangjainak megfigyelése, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés, örömet jelentenek a gyermekeknek, közben fejlődik esztétikai fogékonyságuk, zenei ízlésük

Éneklésre, mondókázásra vagy körjátékok játszására napközben bármikor adódhat alkalom. Kiscsoportban a kezdeményezések kötetlenek. Középső-és nagy csoportban kötetlen és kötött foglalkozásokat tervezünk.

Célunk:

- Az éneklés, a közös játék örömeinek megéreztetése, megszerettetése, ami hozzájárul a gyermekek zenei képességének, ízlésének, esztétikai fogékonyságának, mozgáskultúrájának fejlesztéséhez.
- A gyermekek zenei élményhez juttatása, mely megalapozza zenei anyanyelvüket
- Zenei kultúránk átadása.

Célkitűzéseink megvalósítása érdekében feladataink:

- Megfelelő légkör megteremtésével az érzelmi motiváltság biztosítása, a gyermekek éneklési kedvének felkeltése.
- A gyermek örömteli, érzelem gazdag, tiszta éneklésének alakítása.
- A közös éneklés, a közös énekes játékok megszerettetése
- A gyermekek zenei hallásának, ritmusérzékének, zenei formaérzékének, zenei alkotókészségének, mozgáskultúrájának fejlesztése.
- A különleges gondoskodást igénylő gyermekek érdeklődésének felkeltése a zenei tevékenységek iránt.
- Olyan zenei anyag kiválasztása, melynek átadása révén magyar kulturális kincsünk átörökítése, életben tartása történik.

A fejlesztés feltételei, gyakorlata:

A kisgyermek első zenei élményeit a családban szerzi. A család az óvodapedagógussal együttműködve segítheti a gyermek zenei fogékonyságának megalapozását. Óvodánkban az ének-zenei nevelést Kodály szellemiségében végezzük.

„A 3-6-7 éves gyermekek benyomásai életre szólóak, amit akkor beléje oltanak, élete fogytáig nem feleli” (Kodály Zoltán)

Ehhez az óvodapedagógus zenei érzékenysége, kifinomultsága szükséges. Az egyik legszebb élmény, amit nyújtani tudunk, az az óvodapedagógus éneke.

A zenei anyagokat igényesen válogatjuk, az évszakhoz igazítva, a gyermekek fejlettségének megfelelően.

A gyermekek éneklési - és ritmus - hallás készsége korcsoporton belül is nagyon eltérő lehet, ezért feladatunk, hogy differenciált fejlesztésben, egyéni bánásmódban részesítsünk minden gyermeket, s önmagához képest egy magasabb szintre juttassuk.

A nap folyamán többször is lehetőséget biztosítunk az éneklésre, illetve olyan légkört teremtünk, melyben a gyermekek spontán éneklési kedve kibontakozhat. A közös élményekben gazdag énekes játékok alkalmával ismertetjük meg a gyermekeket a dal szépségével, ritmusával, a dallammal, a harmonikus mozgással, tánccal. A népzene, néptáncnak az óvodában is adaptálható elemeit beépítjük mindennapjainkba. A mondókákat, énekes játékokat

főként a magyar népi gyermekjáték hagyományból merítjük. A mondókák tanítását lényegesnek tartjuk, mivel zenei értékük egyenlő a gyermek dalokéval.

A befogadás idején szinte minden tevékenységhez kapcsolunk egy – egy mondókát, dalt. Kiemelt jelentőségűek ebben az időszakban a höcögtetők, lovagoltatók, simogatók, stb., melyek a testi kontaktus révén érzelmi biztonságot is nyújtanak a kicsiknek.

Az ének – zene komplexen épül be mindennapjaink tevékenységeibe, valamennyi nevelési területhez, valamint jeles napjainkhoz is kapcsolódik.

Csoportszobáinkban mindenhol megtalálhatók az alapvető ritmus hangszerek (dob, cintányér, triangulum,) a gyermekek számára elérhető helyen. Lehetőségünkhöz mérten a hangszerkészletünket folyamatosan bővítjük, alkalmanként saját készítésű, a gyermekekkel közösen készített, főleg természetes alapanyagú hangszerekkel is. Az énekes játékokhoz esztétikus, jelzésértékű eszközöket használunk. pl. bot, kendő, kalap, fejdísz, kötény, vőfélybot. Igyekszünk lehetőséget biztosítani az élő népzenevel, néptáncal, népi hangszerekkel való ismerkedésre is.

Zenehallgatáshoz értékes műveket választunk népdalainkból, rokon és más népek dalaiból, valamint alkalomadtán hallgatunk komponált műzenét és klasszikus zenét is.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére.

- Önállóan és örömmel kezdeményeznek dalokat, mondókákat, dalos játékokat.
- Képesek megkülönböztetni az egyenletes lüktetést és a dalritmust.
- Felismerik és megkülönböztetik a zenei fogalom párokat.
- Felismerik és megkülönböztetik a környezetük hangjait.
- A zenehallgatásra szánt műveket örömmel, figyelmesen hallgatják.
- Egyszerű táncos mozgásokat végeznek zenére, mozgásuk összerendezett.

31.5. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.”¹¹

Célunk:

A gyermeki személyiség fejlesztése a vizuális neveléssel, a látáskultúra alakításával esztétikai érzékenységük, a szép iránti nyitottságuk, igényességük fejlesztése.

Célkitűzéseink megvalósítása érdekében feladataink:

- A gyermekek óvodába lépésétől olyan családi légkör megteremtése, melyben változatos eszközök és anyagok biztosításával a gyermekek spontán módon, szabadon tevékenykedhetnek, képesek kifejezni, ábrázolni, amit gondolnak, éreznek, elképzelnek.
- Síkbeli és térbeli élményekhez juttatni a gyermekeket.
- Eleven szemlélet megteremtése.
- Alkotási vágyuk ébren tartása.
- Biztos technikai tudás megteremtése, azok széleskörű gyakoroltatásával.

A fejlesztés feltételei, gyakorlata:

A művészet szeretete, ismerete óvodáskorban elkezdődik. Az esztétikum már nagyon korai életkorban hat a kisgyermekre.

Óvodánkban szervezetten, tervezetten, mégis szabadon alkothatnak a gyermekek. Alapvetőnek tekintjük biztos technikai tudásuk kifejlesztését, hogy általa képesek legyenek olyan dolgok alkotására, melyek kifejezik érzéseiket, gondolataikat.

Az óvodapedagógusnak meghatározó szerepe van a kisgyermek ábrázolási kedvének kialakításában, illetve továbbfejlesztésében. Arra törekszünk, hogy maximálisan eleget tudjunk

¹¹ Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja 2018.

tenni az esztétikai nevelés feladatainak és saját személyiségüket is az esztétikai igényesség hasza át.

A gyermekek vizuális nevelését komplex módon építjük be a nevelési területekbe. Felkeltjük érdeklődésüket a természet szépsége, a valóság megismerése iránt. A rajzolással, festéssel, mintázással, kézimunkával, a gyermekek élmény és fantázia világát gazdagítjuk, valamint alakítjuk képi kifejezésüket, tér, forma, szín képzeleteiket. Az alkotások során többek között fejlesztjük a gondolkodásukat, esztétikai érzéküket, érzékenységüket, szép iránti igényességüket, nyitottságukat folyamatosan formáljuk.

Gyermekeink a nap folyamán bármikor, koruknak és technikai tudásuknak megfelelő szinten élhetnek az ábrázolás lehetőségével. Az ábrázolási technikák megismertetését, a folyamatos gyakorlás lehetőségét az eszközök állandó jelenlétével biztosítjuk, amelyek a csoportokban elérhetők a gyermekek számára. A gyermekek technikai tudását egymásra építve bővítjük. Mindig az adott gyermekcsoport és egyénileg minden gyermek alapos ismeretére támaszkodunk. Az új technikai megoldásokat kisebb csoportokban ismerhetik meg, gyakorolhatják a gyermekek, hogy a konkrét, személyre szabott segítségadás megvalósulhasson. A témaválasztást mindig közvetlen élményszerzésre építjük. Soha nem az eredmény, hanem az alkotás öröme a meghatározó. Mindennapi gyakorlatunkban alapvető feltétel a csoportban dolgozó két óvodapedagógus széles körű technikai tudása, a dajka segítő részvétele az óvodapedagógusok munkájával összehangolva.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Bátran tevékenykednek az ábrázolás eszközeivel, örülnek alkotásaiknak és a közösen készített kompozícióknak.
- A képalkotásban egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket, kialakul egyéni látásmódjuk, alkotási vágyuk.
- Az ábrázolás eszközeivel készségszinten bánnak.
- Kialakul bennük a térészlelés képessége.
- Esztétikai és intellektuális érzelmeik gazdagodnak.
- Tökéletesedik a kéz finom mozgása, a szenzomotoros koordináció, mely előfeltétele az iskola írástanulásnak.
- Fejlődik önállóságuk, alakul szándékos figyelmük.
- Megfogalmazzák értékítéleteiket: beszélgetnek, véleményt formálnak az elkészült alkotásokról.

31.6.1. Mozgás

A mozgás az élet alapja, az óvodás korú gyermek lételeme, természetes megnyilvánulási formája. Sajnos azt tapasztaljuk, hogy napjainkban egyre több az olyan óvodás kisgyermek, aki mozgásszegény életmódot él, holott köztudott, hogy éppen ebben az életkorban szerzi meg az alapvető mozgástapasztalatokat, melyek révén fejlődik idegrendszere.

Meggyőződésünk szerint óvodásaink egészséges testi- biológiai fejlődésének biztosítása nem képzelhető el a rendszeres, játékban gazdag, az egyéni képességeket figyelembe vevő, kellő aktivitást és terhelést biztosító mindennapi testmozgás nélkül. Ha a testi készség és képességfejlesztés ebben a korban elmarad, a későbbiekben nem, vagy csak alacsony szinten pótolható.

A mozgásöröm és szükséglet a szellemi fejlődéssel szoros kapcsolatban áll, a képességfejlesztésben, az ismeretszerzésben és a feladatmegoldó képesség alakításában is jelentős szerepe van. A konkrét mozgásos tapasztalatok által a gyermekek szókincsét is bővítjük, fejlesztjük, ugyanis szoros kapcsolatban áll a kettő. A gondolkodás fejlődésében alapvetően meghatározóak a testi tapasztalatok. Csak az a gyermek tudja kognitív képességeit kibontakoztatni, akinek módja volt a saját testét, annak sokféle helyzetét megtapasztalnia a térben. Segíti továbbá a gyermekek térben való tájékozódását, a helyzetfelismerést, a döntési és alkalmazkodó képességet és a személyiség akarati tényezőinek alakulását.

A fentieket szem előtt tartva nagy hangsúlyt fektetünk a mozgás dominanciájának érvényesítésére, így a mindennapi mozgás nélkülözhetetlen eleme óvodai életünknek, átszővi teljes tevékenységrendszerünket.

Programunkban a mozgásfejlesztést igen tágan értelmezzük. Az aktív nagymozgásoktól kezdve a finommotoros manipulációig mindent magában foglal. A tornának, játékos mozgásoknak és az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységeknek a csoportszobában, tornateremben, szabad levegőn, eszközökkel, eszközök nélkül, spontán vagy szervezett formában az óvodai nevelés minden napján - egyéni szükségleteket figyelembe véve - minden gyermek számára lehetőséget biztosítunk.

Célunk:

- Az óvodások testi- lelki fejlődésének biztosítása, a gyermeki szervezet sokoldalú, arányos fejlesztése, edzése.
- Testi készségek, képességek, a mozgáskultúra fejlesztése.

- Az egészséges életvitel megalapozása, rendszeres mozgásra szoktatás.
- A gyermekek spontán mozgásigényének kielégítése, a természetes mozgáskedv megőrzése.
- Mozgáson keresztül az értelmi struktúrák és a szociális képességek fejlesztése.

Célkitűzéseink megvalósítása érdekében feladataink:

- A mozgásos játékok és gyakorlatok megismertetése, megszerettetése.
- A gyermekek természetes mozgásának, testi képességeinek (ügyesség, gyorsaság, erő és állóképesség) fejlesztése.
- Különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgásszükségletének kielégítése érdekében.
- Mozgásszervi elváltozások megelőzése preventív torna alkalmazásával: játékos láb- és tartásjavító gyakorlatok megismertetése, megszerettetése.

A mozgásfejlesztés területei:

- szabad mozgás
- tervezett, szervezett mozgásos tevékenység

A fejlesztés feltételei, gyakorlata:

Óvodánkban minden adódó lehetőséget igyekszünk kihasználni arra, hogy a gyermekek testi nevelése magas színvonalon szerveződjön és valósuljon meg, s ezáltal a mozgás a gyermekek mindennapi örömforrásának és fejlődésének eszköze legyen.

A mozgás sokoldalú tevékenység és feladatrendszere az egész óvodai életünket átszövi, a nap folyamán bármikor és bárhol beépíthető mindennapjainkba.

31.6.2. Szabad mozgás

A gyermekek belső szükségletéből fakadó napi tevékenység. Kiemelt feladatunknak tekintjük a gyermeki szükséglet kielégítésének segítségét. Igyekszünk számukra biztosítani a megfelelő helyet, időt, eszközt és ötletet, hogy a különböző mozgásformákat balesetmentes körülmények között kedvük szerint gyakorolhassák.

Mivel minden gyermek mozgásigénye eltérő, fontosnak tartjuk, hogy az aktívabb mozgást és a nyugodtabb tevékenységeket kedvelő gyermekek megtanulják az egymáshoz való alkalmazkodást. Szeretnénk, hogy minden gyermek megtalálja az érdeklődésének, temperamentumának, fejlettségének megfelelő tevékenységet. A kötetlen szabad mozgás

feltételeit a csoportszobában is megteremtjük a mozgásos játékokhoz szükséges szabad tér kialakításával és olyan eszközök biztosításával, melyek a gyermekeket mozgásra ösztönzik. Fontos, hogy azok után, hogy felkeltettük a gyermekek mozgáskedvét, fenn is tartsuk azt, hogy a mozgást megszerettedük velük. Éppen ezért nagyon lényeges a motiváció, a körülmények megteremtése

Az igazi önfelelt, szabad mozgás helye az udvarunk. A nagymozgásokra itt van a legtöbb, korlátozások nélküli lehetőség. Óvodánk hatalmas játszóudvara kiválóan szolgálja a gyermekek különböző mozgásos tevékenységét. A sokoldalú mozgásfejlődést segítő eszközök itt is a gyermekek rendelkezésére állnak (labda, ugráló-kötél, tornakarika, bicikli, télen szánkó, mérleghinta, homokozók, babaház, Gemini torony, függeszkedő, egyensúlyozó, fészekhinta, Kati torony, háromszög mászóka, mókuskerék, láncos egyensúlyozó)

Kezdeményezett mozgásos játékokba minden gyermek érdeklődésétől, mozgáskedvétől függően kapcsolódhat be és időbeli tartamáról szabadon dönthet. Az az elsődleges, hogy igazi felfrissülést, felüdülést nyújtson számukra.

31.6.2. Tervezett, szervezett mozgás

A szabad mozgás mellett az óvadás gyermekeknek szükségük van a szervezett testmozgásra is. A heti rendszerességgel szervezett mozgás keretei között olyan tervszerű, rendszeres ráhatásra törekszünk, mely a testgyakorlatok tudatos alkalmazásával, a motoros képességek és mozgáskészségek kibontakozását, a mozgásműveltség fejlesztését szolgálja.

Az irányított mozgásos tevékenységek elsődleges színtere a jól felszerelt tornatermünk, illetve hatalmas udvarunk.

A mozgásanyag megtervezésekor a csoport fejlettsége, a gyermekek egyéni fejlődési üteme meghatározó, a feladatokat és az eszközöket a gyermekek képességei szerint differenciáljuk. Lényegesnek tartjuk, hogy a gyermekek egyéni tempójuknak megfelelően gyakorolhassák a különböző mozgásokat. Nagy hangsúlyt fektetünk a várakozási idő minimálisra való csökkentésére, a folyamatos mozgás biztosítására.

Az örömmel, derűs légkörben, együttesen végzett gyakorlás hozzájárul az egészséges életvitel iránti igény kialakításához, az egészséges életmód szokásainak megalapozásához, ezért nagyon lényegesnek tartjuk, hogy az óvodapedagógus minden megnyilvánulásában

tükröződjön az, hogy örömmel, szívesen mozog együtt a gyermekekkel és örül a gyermekek mozgás közben elért sikereinek.

Tisztában vagyunk vele, hogy az óvodapedagógus személyisége, testi neveléshez való viszonya nagymértékben meghatározza a gyermekcsoportban folyó testi nevelés eredményességét. A gyakorlatok mintaszerű végzésével, a játékba való aktív bekapcsolódással kedvezően motiválhatjuk a gyermekeket, építve utánzási hajlamukra.

A játékot, a játékosságot alapvető eszközként értelmezzük és alkalmazzuk. A mozgásos játékok során megtanulnak a gyermekek egymás testi épségére vigyázni, egymás sikereinek örülni. Így ügyesednek, önbizalmuk nő, és megalapozott bátorságra tesznek szert. Ezek a játékok hozzászoktatják őket a szabályok betartásához, az önuralomhoz és a kudarc elviseléséhez is.

A mozgástanulásban az utánzásnak, a játékos, észrevétlen segítségnek óriási jelentőséget tulajdonítunk. A pozitívum kiemelésével serkentjük őket az örömteli mozgásra, buzdítással pedig az erőfeszítésre. Jól felszerelt tornatermünkben, szertárunkban sokszínű eszköztár áll rendelkezésünkre a gyermekek mozgásfejlesztésének megvalósításához (bordásfal, pad, zsámoly, labda, füles labda, babzsák, tornakarika, trambulín, stb.).

Az alapvető szabályok megtanításával és betartatásával a balesetek elkerülését, a mozgásos tevékenységek örömteli végzését, sikerét biztosítjuk.

Az óvodai mozgásanyaghoz természetesen kapcsolódik a játékos láb és tartásjavító tornagyakorlat anyaga, mely a testalkati deformitások, lábstatikai rendellenességek prevencióját hivatott szolgálni.

A mozgásanyag összeállításánál a következő elveket tartjuk szem előtt:

- Élettani sajátosságok, fizikai erőnlét figyelembevétele.
- Egyéni, differenciált fejlesztés megvalósítása.
- Kihívást jelentő mozgásanyag tervezése.
- Tér és eszközbeli lehetőség figyelembevétele.
- Fokozatos terhelés megvalósítása.
- Sokszori gyakorlás biztosítása.
- Változatos szabályjátékok megismertetése.
- Hótidő kiküszöbölése.

Fejlesztési lehetőségek a preventív szemlélet jegyében:

Hatása az **értelmi képességek** fejlődésére:

- Segíti az idegrendszeri érést.
- A mozgásos játékok, gyakorlatok téri helyzetek felidézésével fejlődik a gyermekek vizuális memóriája
- A testrészek, téri irányok, formák bemozgásával, megismerésével, megnevezésével bővülnek a térről való ismereteik, fejlődik térészlelésük, gyarapodik szókincsük.
- A megnevezett, látott és elvégzett cselekvések, mozgások elősegítik a különböző észlelési területek integrációját, a keresztcsatornák és a fogalomalkotás fejlődését is.
- A mozgáskultúra fejlesztése mellett, segítik a térben való tájékozódás, a helyzetfelismerést, a döntést, és az alkalmazkodóképességet, valamint a személyiség akarat tényezőinek alakulását.

Hatása a **szociális képességek** fejlődésére:

- A saját testének és mozgásos képességeinek megismerése segíti az "éntudat" fejlődését a "szociális én" erősödését, testkép, testtudat, testzónák alakulását.
- A közösen, örömmel végzett mozgás közben társas kapcsolataik kiszélesednek. A társakhoz való alkalmazkodás közben fejlődik önuralmuk, együttműködő és tolerancia képességük. Lehetőségük nyílik különböző viselkedésminták tanulására.
- A mozgásos versengések során átélik a sikert és a kudarcot egyaránt, tapasztalati úton tanulják ezeknek a kezelését, elviselését.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

- A mozgásuk összerendezetté, harmonikussá válik.
- A mozgáskoordináció erőteljes fejlődésnek indul.
- Állóképességük fejlődik, fizikai és mozgásszervi szempontból teherbíróbbak lesznek.
- Képesek szándékosan irányítani mozgásaikat.
- Ismerik az irányokat, téri tájékozódásuk életkoruknak megfelelő.
- Betartják a szabályokat verseny és ügyességi játékok alkalmával.
- A mozgás örömteli tevékenységgé válik számukra, igénylik azt, és a kedvelt mozgásos játékokat kitartóan játsszák.

31.7. A külső világ tevékeny megismerése

A külső (teremtett) világ tevékeny megismerése alapozó jellegű, így meghatározó szerepet játszik az egyén környezetkultúrájának alakításában. A külső teremtett világ tevékeny megismerésének nagyon fontos személyiségformáló, szokásalakító szerepe van. Nevelésünk vezérfonala, óvodai életünk többi tevékenységformáit köré építjük. A gyermekeket körülvevő természeti és társadalmi környezetről az életkornak megfelelő tapasztalatszerzésre és mindezek feldolgozására lehetőséget biztosítunk. Szeretnénk sokoldalú információszerzési lehetőséget biztosítani, amelyekkel aktív és passzív szókincsüket, fogalmi gondolkodásukat is bővíthetjük. A szerencsés helyrajzi adottságunk elősegíti, hogy természetes környezetben tevékenyen tapasztalhassanak a gyermekek.

Óvodáskorban meg kell kezdenünk a természetszerető, környezetvédő ember személyiségének alakítását. Ebben az életkorban teremtjük meg az érzelmi vonzódást a környezet, a természet iránt, s ekkor alakítjuk ki azoknak a szokásoknak a körét, melyek szilárd alapot adhatnak az élő és élettelen természet szeretetére, védelmére, a növények, az állatok védelmére, a tiszta, kulturált környezet iránti igényre.

A környezet megismerésére, szeretetére, gondozására való nevelés áthatja az egész óvodai életünket, a többi nevelési területtel egymásra épülve, komplex formában valósul meg. Az önfeledt játék, rácsodálkozás mellett szinte észrevétlenül tanulják meg gyermekeink, hogyan óvják, védjék a természetet, annak tisztaságát, épségét, szépségét. Elveink között szerepel, hogy a gyermekek védjék az élő és élettelen környezetet, szokták és érezzék azt, hogy ők is a természet részesei. A séták, kirándulások, a játék, mind-mind alkalmasak arra, hogy felhívjuk figyelmüket az őket körülvevő élő és élettelen környezet csodáira, szépségeire, azok tiszteletére, védelmére, a növény és állatgondozás megfigyelésére, fontosságára, a környezetszennyezés kérdéseivel való megismerkedésére a saját szintjükön. A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, melyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztonságos eligazodáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a családi és tárgyi kultúra értékeit, s ezek szeretetét és védelmét is. Többek között azért is tartjuk ezt fontosnak, mert ezáltal megőrizzük mindazt a tudást és tapasztalatot, melyet elődeink felhalmoztak.

Célunk:

- A gyermekek minél gazdagabb tapasztalathoz juttatása az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetről a felfedezés, rácsodálkozás örömeinek gyakori átélésével.
- Környezettudatos magatartás, környezetvédelmi szemléletmód, környezetbarát életvitel alakítása, mely a későbbiek folyamán megalapozza a környezettel való harmonikus együttélést.
- Az ember felelősségének éreztetése a természeti és társadalmi környezet megóvása szempontjából. A gyermekek tapasztalataira, élményeire támaszkodva új ismereteket gyűjtünk az őket körülvevő közvetlen és tágabb természeti/teremtett, emberi és tárgyi (épített) környezetből: (óvoda és környéke; család; testünk; érzékszervek; az orvos gyógyító munkája; a közlekedés biztonságára, önfegyelemre, egymás óvására nevelés; évszakok; időjárás és öltözködés; gyümölcsök; virágok; zöldségfélék; állatok és színek; napszakok; élő-élettelen dolgok), illetve a meglévő ismeretüket mélyítjük és rendezzük.
- Környezetükben életkoruknak megfelelő szinten biztonsággal tájékozódjanak és igazodjanak el.
- Összefüggések megláttatása a természeti és társadalmi környezetünkben, valamint a szervezett megfigyelő séták és kirándulások alkalmával.
- A gyermekek jussanak matematikai tapasztalatok, ismeretek birtokába a környezet formai, mennyiségi és téri viszonyainak, összefüggéseinek felfedezése során.
- Nevelésünkben fontos helyet foglal el a természetvédelem, a környezet óvása, a természettudatos nevelés is.
- Növények elhelyezése, gondozása az óvodában. Az óvoda kertjének (pl. virágos, gyógynövényes, zöldséges, gyümölcsös) a környezeti nevelés feladatainak megvalósítását is biztosító ki-, illetve átalakítása, az életkornak megfelelő tevékenységek folyamatos végzése.
- Változatos tevékenységek biztosításával felfedezésre, megfigyelésre, megismerésre készítjük növendékeinket.
- Megismertetjük a környezetvédelem alapjait: a föld, a levegő, a víz, a növény- és állatvilág, valamint a tájvédelem meghatározó szerepét.
- Környezetbarát szokásokat alapozunk, pl. takarékoskodás a vízzel, árammal, papírral, illetve hulladékkezelés, szelektálás.

- Elemi, közlekedési szabályokat gyakoroltatjuk, a közlekedési eszközökkel megismertetjük a gyermekeket. A közlekedés biztonságára, önfegyelemre, egymás óvására neveljük őket.

Célkitűzéseink megvalósítása érdekében feladataink:

- A külső világ iránti kíváncsiság felkeltése.
- Eszközök, tevékenységek, élmények biztosítása, ami felkelti a gyermekek érdeklődését, és természetes élethelyzetben teszi lehetővé számukra a környező világ megismerését, matematikai tartalmú tapasztalatok szerzését.
- Alapvető mennyiségi és formai összefüggések felismerésének segítése, matematikai érdeklődésük felkeltése, logikus gondolkodásuk megalapozása.
- A környezet megismerése során szerzett ismeretek rendezett, megbízható tudássá fejlesztése az óvodai évek alatt.
- Olyan szokásrendszerek, viselkedési formák megalapozása, olyan képességek és készségek tudatos fejlesztése, amelyek szükségesek a környezettel való harmonikus kapcsolat, a környezeti problémák iránti érzékenység, a helyes értékrendszer, a környezettudatos életvitel, a fenntarthatóság szemléletének kialakulásához.

A fejlesztés feltételei, gyakorlata:

A gyermeket körülvevő környezet és a környezetében lévő felnőttek, elsősorban a család, az óvodapedagógus és a dajka néni személyisége, természetszerű magatartása, szemléletmódja meghatározó jelentőséggel bír. A kisgyermek természeti és társadalmi környezetével való kapcsolata a felnőttek közvetítésével valósul meg. Az óvodapedagógus az egyik közvetlen segítőtje a környezet megismerésének felfedező útján: tudatos feltétel alakító, szituációteremtő és – kihasználó személy. Céljaink elérése érdekében olyan óvodai környezet kialakítására törekszünk, mely természetbarát, környezetbarát szemléletet közvetítve segíti a gyermekek erkölcsi tulajdonságainak (figyelmesség, beleérző képesség, együttérzés, segítőkészség) és akarat tulajdonságainak (önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat) fejlődését. Olyan óvodai környezetet igyekszünk teremteni, amely ráirányítja a kisgyermekek figyelmét a természeti, tárgyi, társadalmi környezetünk értékeire, a környezet megóvásának fontosságára. Fontosnak érezzük, hogy a természettel kapcsolatos gondolkodásuk egyik jellemzője legyen „a minden mindennel összefügg” felismerés.

Éppen ezért, hogy a környezeti nevelés színterét nehéz szétválasztanunk a többi nevelési területtől, így az évszakok témakörét alapul véve tervezzük óvodai életünket. Építünk az évszakok ritmikusságára, változásaira, valamint a hónapok aktuális eseményeire, ünnepeire is.

A katolikus óvodában a környezeti nevelés megvalósítása a gyermeki tevékenységek közbeni tapasztalatszerzésen alapul, a játékosságra, a gyermekek spontán érdeklődésére, megismerési, cselekvési vágyára épül. Meggyőződésünk, hogy akkor a leghatékonyabb az ismeretek közvetítése, átadása, ha a gyermeknek minél sokoldalúbb tapasztalatszerzésre és élményszerű átélésre adunk lehetőséget. Az élményt nyújtó tevékenykedés útján jön rá ugyanis az összefüggésekre, tanul meg látni, rácsodálkozni, gyönyörködni, érzelmileg kötődni szűkebb és tágabb környezetéhez.

Tervezésünk, fejlesztésünk rendező elve az évszakok, melyet aktualitásnak megfelelően rugalmasan kezelünk. Csoportjainkban közös élmény, tapasztalat és ismeretszerző megfigyeléseket végzünk évszakonként a természetben bekövetkező változásokról. Felfedeztetjük az évszakok szépségét, színeit, jelenségeit, időjárását. Kihasználva a hatalmas udvarunk, közvetlen környezetünk nyújtotta lehetőségeket a közvetlen tapasztalat és élményszerzésre, lehetőség szerint természetes környezetünkben figyeljük meg a növényeket, háziállatokat, madarakat, bogarakat stb. Mindeközben folyamatosan keresgélünk, gyűjtögetünk, s "kincseinknek" természet sarkot alakítunk ki a csoportszobákban, melyet az évszaki aktualitásnak megfelelően rendezünk be. Az összegyűjtött terméseket, faleveleket, kavicsokat stb. a gyermekek osztályozzák, s amit lehet, felhasználnak különböző tevékenységeik során. Az évszakokat szimbolizáló dekorációkon jelöljük az időjárás változásait, az évszakra jellemző különböző jelenségeket. A gyűjtőmunkába igyekszünk aktívan bevonni a szülőket is, ezzel is mélyítve a közösséghez való tartozás érzését.

Gondozzuk a növényeket, rügyeztetünk, csíráztatunk, hajtatunk, s megfigyeljük a növények fejlődését. Alkalmadtán lehetőséget biztosítunk gyermekeinknek az évszakokra jellemző betakarítási munkák cselekvő megélésére. (pl. alma, - szőlőszüretelés, dióverés, stb.)

Séták során megfigyeljük a közlekedési eszközöket, gyakoroljuk a gyalogos közlekedés szabályait. Ismerkedünk a légi, vízi, szárazföldi közlekedés eszközeivel is. Óvodai életük során megtanulnak gyermekeink eligazodni környezetükben megismerkednek az óvoda dolgozóival, munkájukkal, ellátogatnak más csoportokba. Tapasztalatokat biztosítunk az óvodánk környékén fellelhető megfigyelhető felnőtt foglalkozásokról (pl. fodrász, bolti eladó, postás, rendőr, mentős, tűzoltó, stb.) is.

Mindennapi életük során megtapasztalják az idő múlását, ciklikusságát, megismerik a napszakokat, napokat, évszakokat, éveket. Tevékenyen részt vesznek az ünnepek előkészítésében, megélésében. Sokat beszélgetünk a családról, az otthoni élményekről, a családtagok életének jellemzőiről.

A közvetlen tapasztalat és ismeretszerzés során fejlesztjük a gyermekek kommunikációs készségét is. A szeretetteljes élethelyzetek, az örömteli élmények természetes módon teszik lehetővé a gyermekek szókincsének, nyelvi kifejezőkészségének fejlődését, gazdagodását. Beszédhelyzetek teremtésével véleménynyilvánításra, társas kapcsolatainkban a türelemre, egymás tiszteletben tartására adunk gyakorlási lehetőséget.

Matematikai tartalmú tapasztalatok szerzése:

A környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokában jut a gyermek, hiszen akárcsak a nyelv, ezek is áthatják egész életünket. Az óvodában minden szituációban adottak a lehetőségek matematikai tapasztalatok szerzésére. A környezet mennyiségi, formai összefüggéseinek felfedezése, megtapasztalása során a mozgás, a játékokkal való manipuláció, a sokszínű, változatos konkrét érzékszervi-mozgásos élmény dominanciáját hangsúlyozzuk. Óvodánk minden csoportjában a gyermekek rendelkezésére állnak olyan fejlesztő eszközök, melyekkel egyénileg is tevékenykedhetnek, illetve az óvodapedagógus közreműködésével részképességeik fejleszthetők. A matematikai képességek fejlesztését játékos módon valósítjuk meg, kihasználva minden spontán módon adódó lehetőségeket, illetve helyzetet a minél szélesebb körű tapasztalatszerzési lehetőség biztosítása és többféle érzékszerv bevonása érdekében. Szemléletüket úgy formáljuk, hogy gondolkodási műveleteik, készségeik, képességeik, fejlődjenek. A fejlesztő tevékenységek során megismertetjük gyermekeinket: mennyiségi viszonyokkal, a színekkel, halmazokkal, tö- és sorszámnevekkel, egyszerű labirintus játékokkal, ritmikus sorokkal, a pár fogalmával, variációs lehetőségekkel, egyszerű és bonyolultabb társasjátékokkal, a tükörkép fogalmával, a relációkkal, az irányokkal, névutókkal, a kiterjedésekkel, tér és síkmértani formákkal és egyéb gyűjtőfogalmakkal, ugyanis célunk a matematikai érdeklődés felkeltése, a logikus gondolkodás megalapozása.

Az óvodában a matematikai fejlesztés tartalma az alábbiakat foglalja magába.

- Ítéletalkotás és mennyiségsszemlélet alakítása, segítése.
- Halmazok képzése, összehasonlítása, tulajdonságaik szerint, azok szétválogatása, bontása, részhalmazokra.

- Halmazok elemeinek sorba rendezése.
- Halmazok összemérése, becsléssel, párosítással, másolással.
- A számfogalom előkészítése, kis számok felismerése összkép alapján.
- Mennyiségek összemérése, magasság, hosszúság, tömeg, űrtartalom, mennyiség, terület, szélesség, vastagság és bőség szerint.
- Sorszámok, tőszámok.
- Tapasztalatok a geometria körében (építések, alkotások szabadon és másolással, valamint egy feltétel megadásával)
- Tevékenységek tükörrel.
- Tájékozódás térben.
- Tájékozódás az egyszerű síkban ábrázolt világban.

Fejlesztési lehetőségek a preventív szemlélet jegyében:

Az óvodai eszközök, tárgyak, játékok, berendezések mind-mind alkalmasak az azonosságok, különbségek felfedeztetésére, sorba rendezésre, matematikai műveletek végzésére. Az ezekkel való tevékenykedés közben a gyermekek összehasonlítanak, szétválogatnak, sorba rendeznek különböző szempontok szerint.

Becsléssel, párosítással, méréssel tapasztalatot szereznek a relációkkal kapcsolatban. Az építés közben szerzett spontán tapasztalatok, a különböző síkbeli alkotások során formafelismerésük is fejlődik. Felismernek mennyiségi, alak, nagyság, téri viszonyokat, alakul ítélőképességük, fejlődik tér-sík és mennyiség-szemléletük. Mozgás közben síkban gyakoroljuk az irányokat, érzékeltetjük a geometriai formákat. Vizuális tevékenységek során fedeztetjük fel a szimmetriát.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek eljutnak a pontos, valósághű észleléshez, mellyel ismereteik megalapozottak lesznek környezetükről.
- Tudják lakcímüket, saját születési adataikat, szüleik, testvéreik nevét.
- Képesek a figyelem összpontosítására, a problémamegoldó kreatív gondolkodásra.
- Megismerkednek az elemi ok-okozati összefüggésekkel, a környezet mennyiségi-, formai eltéréseivel, matematikai fogalmakkal.
- Képesek két kiterjedést, vagy mennyiséget egymással összehasonlítani, egyenlővé tenni.

- Meg tudják állapítani a több, kevesebb relációját halmazok elemeinél.
- Helyesen használják a fő és sorszámneveket.
- Tudnak 10-es számkörben bontani, részhalmazokat egyesíteni.
- Szűkebb környezetükben életkoruknak megfelelő szinten, biztonsággal tájékozódnak és igazodnak el.
- Meg tudják különböztetni az évszakokat, napszakokat, ismerik ezek jellemzőit.

31.8. Munka jellegű tevékenységek

Az óvodai élet szerves része az életre való felkészítésre, így nem meglepő, hogy munka az óvodás gyermek számára játékos jellegű, önként, örömmel és szívesen végzett hasznos időtöltése. A személyiségfejlesztés fontos eszköze, mely a játékkal sok vonatkozásban azonosságot mutat, gyakran nem is választható el tőle. Az önállóság, öntevékenység olyan lehetőségeket rejtenek magukban, amelyek során készségek, tulajdonságok kialakulnak, fejlődnek, ezáltal pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatát, valamint a kötelességérzetüket. A játék és a munka összefonódása minden tevékenységet átsző, azokat gazdagítja és a nevelés hatásait fokozza. A gyermekek kezdetben a saját szükségleteik kielégítéséért dolgoznak az óvodapedagógus közreműködésével, majd később szívesen végeznek munkát társaikért is (naposi munka). A munka jellegű tevékenységek során a gyermekek kitartásukat, figyelmüket, felelősségtudatukat, türelmüket is fejleszteni szeretnénk, valamint a munka eredményének megbecsülésére nevelés, képességeinek fejlesztése. Ez az a nevelési terület, ahol az erőfeszítés és az eredmény kapcsolata közvetlenül érzékelhető, átélhető a gyermek számára. Ez a folyamatos visszajelzés a legnagyobb motiváló erő, ösztönző, megerősítő tényező. Nem elsősorban a munka tárgya, hanem a megszervezésének módja fejt ki a fent említett nevelő - fejlesztő hatást.

Az énkép alakulásában nagyon fontos szerepe van a gyermeki munkának, mert ennek hatására alakul a gyermek önismerete, önbecsülése. A tevékeny gyermek természetesnek veszi és igényli az erejéhez mért munkajellegű tevékenységet. Megérzi mire képes, mennyire szorul mások segítségére.

Célunk:

- Célunk, hogy megalapozzuk a munka iránti tiszteletüket, az eredmény megbecsülését, a munka fontosságának és hasznosságának értelmét, felébresszük a gyerekekben a dolgozó ember szeretetét.
- A munka által a közösségi kapcsolatok a kötelességteljesítés alakítása.
- A munkavégzés során a gyermekek szókincsének, fogalomismeretének gyarapítása.
- Tanulják meg a legszükségesebb eszközök, szerszámok célszerű használatát, megismerkednek a munkafolyamat részmozzanataival, azok ajánlott sorrendjével, az elvállalt munka elvégzésének fontosságával.
- A gyermekek akarati életének (feladattudat, kitartás, szabálytudat) fejlesztése.

- Balesetvédelmi, higiéniai szabályok betartása, betartatása.
- Megerősítő, pozitív értékelés.

Célkitűzéseink megvalósítása érdekében feladataink:

- A különböző munkajellegű tevékenységek szervezése és azok feltételeinek biztosítás.
- A család és az óvoda munkával kapcsolatos elvárásainak közelítése.
- Pozitív példaadás a munkajellegű tevékenységek során.
- A munkában vállalt önkéntesség, és a közösség érdekében végzett tevékenység örömeinek megéreztetése.
- Baráti, egymást segítő kapcsolatok kialakulásának segítése, támogatása.
- A munkajellegű tevékenységek során a meglévő tapasztalatok erősítése, azok újakkal való bővítése.

A fejlesztés feltételei, gyakorlata:

A munkára nevelés a katolikus óvodai élet egészében érvényesülő folyamat, a családdal együttműködve közös odafigyelés, szoktatás, nevelés eredménye. Formájában és tartalmában fokozatosan változik, így a gyermekektől egyre magasabb szintű együttműködést igényel. Az önkiszolgálástól elindulva folyamatosan és fokozatosan jutunk el a legmagasabb szintig, a közösségért végzett munkajellegű tevékenységig. Az önként vállalt feladatok, munkafolyamatok végzése során a gyermek megéli a közösségért végzett tevékenykedés örömeit is, ami normák, értékek, szabályok kialakulásához vezet. Alapvető feltételei az eszközök, az idő, a hely és a nyugodt, derűs légkör biztosítása, valamint a munkajellegű tevékenység játékkal megegyező sajátosságainak figyelembevétele. A játék és a munka összefonódása mindkét tevékenységet gazdagítja.

Munkavégzés közben a gyermekek tapasztalatokat gyűjtenek, bővítik ismereteiket a természeti és társadalmi környezetükről. Fejlődik értelmi képességük, megértik a munka fontosságát, hasznosságát, megalapozódik az eredmény megbecsülése. Kialakul bennük a munka szükségességének felismerése, figyelmeztetés nélkül észreveszik a hiányosságot és megkezdik a szükséges munkát.

A munkajellegű tevékenységek végzése óvodánkban az óvodapedagógusok és a dajka céltudatos irányításával történik, miközben arra törekszünk, hogy mindvégig örömet jelentsen a gyermekek számára. Olyan tapasztalatszerzést igyekszünk biztosítani, amely megfelel a gyermek életkorának, egyéni fejlettségének, fejleszti értelmi képességeit és gazdagítja

ismereteit. A csoportban dolgozó felnőttek csak annyi segítséget adnak, amennyi feltétlenül szükséges a gyermek által elkezdett tevékenység befejezéséhez. Semmit sem csinálunk meg a gyermek helyett, de állandó jelenlétünkkel biztosítjuk, hogy bármikor segítünk, amikor csak igénylik. Lehetőséget adunk arra, hogy minden gyermek egyéni tempójának megfelelően végezhesse el az adott tevékenységet. A különböző munkafajtákat fokozatosan vezetjük be a gyermekek fejlettségi szintjét figyelembe véve. A fejlődés során folyamatosan erősítjük a munka, mint tevékenység játéktól eltérő vonásait. Megismertetjük a munka eszközeit, azok célszerű használatát, és a munkavégzés fázisainak legcélszerűbb sorrendjét.

A baráti kapcsolatok pozitív alakulását segítjük az együtt végzett munka örömeinek, felelősségének, eredményének megéreztetésével.

A gyermekek munkajellegű tevékenysége szinte az egész nap folyamán jelen van, hiszen csak akkor válhat a személyiség belső igényévé, ha az óvodai élet mindennapjaiba rendszeresen és folyamatosan beépítjük és megszervezzük.

Mindig észrevesszük a munka eredményét, dicsérettel buzdítjuk a gyermekeket a feladatok örömmel történő elvégzésére.

Óvodásaink életében a következő munkajellegű tevékenységek szerepelnek:

- önkiszolgálással kapcsolatos teendők,
- naposi munka,
- udvari munka (évszaknak megfelelően),
- felelősi munkák, alkalomszerű megbízatások,
- közösségért végzett munka.

Különös gondot fordítunk arra, hogy csak olyan munkajellegű tevékenységet végezzenek a gyermekek, melyet örömmel, érzelmileg motiváltan – külső kényszert mellőzve – testi épségük veszélyeztetése nélkül képesek megvalósítani. Figyelembe vesszük az egyes gyermekek egyéni sajátosságait, ügyelve arra, hogy egyéni képességeiknek megfelelő feladatot kapjanak. Lehetőséget adunk az elegendő gyakorlásra, állandó ellenőrzés, dicséret és buzdítás mellett.

A munkajellegű tevékenységek végzése közben a gyermekek megtanulják a szükséges eszközök célszerű és balesetmentes használatát, miközben betartják a higiénés szabályokat.

A természetben, a szabadban végzett munka az egészséges életmódra nevelés egyik lehetősége. Az udvar, épület mögötti részében kialakításra kerül minden csoportnak egy magaságyás melyben gyógynövényeket termesztünk illetve szezonális zöldségeket.

Az épület előtti részen pedig minden csoportnak lesz egy virágoskertje amit gondozni kell.

Fejlesztési lehetőségek a preventív szemlélet jegyében:

- Az udvari munkavégzés közben rengeteg tapasztalatot gyűjtenek a természet, a környezet és az ember kölcsönhatásáról, ami hozzájárul a környezetvédelem megalapozásához.
- Az önkiszolgálással járó tevékenységek: az öltözködés, étkezés, testápolás rendszeres és szükség szerint elvégzése a gyermekek egészségvédelmét szolgálják.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek szívesen vállalnak megbízatásokat, feladatokat, melyeket örömmel, önállóan végeznek.
- A munkajellegű tevékenység elvégzésére való törekvés által kitartóak türelmesek lesznek, fejlődik önbizalmuk, felelősségérzetük.
- Megtanulják a különböző szerszámok, eszközök célszerű használatát, miközben elemi fokon tapasztalatot szereznek a munkaszervezésről, célszerű sorrendjéről.
- Az együttes munkavégzés közben átélik annak örömét, mélyülnek társas kapcsolataik.
- Tudatosodnak bennük a munka játéktól eltérő jegyei.

31.9. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, mely nemcsak társadalmilag hasznos ismeretek elsajátítása, hanem a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogató kölcsönösség, elfogadás és elfogadottság élményének sokféle módon történő megélése.

A gyermeki tanulás jellemzői:

- A gyermek tanulását a spontán érdeklődés, kíváncsiság, megismerési vágy irányítja.
- A gyermek fejlődése csakis cselekvésben, tevékenységben biztosítható.
- A gyermek ismeretei jelentős részét spontán szerzi meg, a legkülönbözőbb cselekvések, tevékenységek során.

A tanulás alapvető feltétele tehát a gyermek cselekvő aktivitása, öntevékenysége, a közvetlen, több érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése. Mindez az egész katolikus óvodai nap folyamán, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg. Ezt nem lehet kiváltani, vagy helyettesíteni egyoldalú intellektuális fejlesztéssel, melynek jelentőségét elismerjük ugyan, viszont meggyőződésünk, hogy mértéke és hatása messze alatta marad a tevékenységek általi fejlesztésnek.

Célunk:

A gyermekek kíváncsiságára, megismerési vágyára, érzelmi beállítottságára, önkéntelen figyelmére alapozva, a környezetükben szerzett tapasztalataikra építve:

- Kognitív, érzelmi, lelki és szociális érési folyamataik segítése.
- Az iskolai tanuláshoz szükséges kompetenciák, képességek megalapozása, fejlesztése.
- Életkoruknak és egyéni fejlettségüknek megfelelő tehetséggondozás, prevenció, korrekció megvalósítása.

Célkitűzéseink megvalósítása érdekében feladataink:

A tanulást támogató környezet megteremtése.

A tanulási folyamat irányítása az egyes gyermek fejlődési ütemének figyelembevételével.

A gyermekek ismereteinek, tapasztalatainak bővítése, képességeik fejlesztése.

Problémamegoldó és kreatív gondolkodás megalapozása.

Spontán, játékos tapasztalatszerzés biztosítása és azok rendszerezése

A gyermek cselekvő aktivitásának alakítása és fejlesztése

A gyermekekkel foglalkozó felnőttek (óvodapedagógus, dajka, logopédus, fejlesztőpedagógus, gyógypedagógus, pszichológus) összehangolt munkájának megszervezése.

A fejlesztés feltételei, gyakorlata:

Az óvodai fejlesztőmunkánk a tanulás, legfőképpen a játék motivációs bázisára épül, hiszen óvodáskorban a játék és a tanulás teljes mértékben összekapcsolódik.

Játék közben a motoros, verbális és szociális tanulás összefonódik, komplex formában jelenik meg. Mivel a játékot tekintjük a legfőbb (de nem kizárólagos) ismeretszerzési forrásnak, ezért elsősorban a játszás élményéhez igyekszünk hozzájuttatni a gyermekeket. Meggyőződésünk, hogy ez biztosítja leghatékonyabban az értelmi, szociális és intellektuális képességeik fejlődését.

Fejleszti a mozgást, új mozgásformák kialakulását, gyakorlását.

Fejleszti a finom motorikus mozgást, a kézügyességet.

Hatással van az értelmi képességek fejlődésére.

Az érzékszervek változatos használata, összekapcsolása révén pontosabbá válik azok működése.

Tartósabbá válik a figyelem.

Gazdagodik a fantázia.

Kialakul, fejlődik a kreativitás.

Fokozódik a beszédkedv, gazdagodik a szókincs, fejlődik a beszédkészség.

Alakul az esztétikai érzék.

Fejlődnek a társas kapcsolatok.

Gazdagodnak ismereteik a világról.

Alakulnak az udvariassági és magatartási szokások, az alapvető erkölcsi normák.

Az óvodai tanulás azonban szélesebb értelmű annál, hogy csupán a játékkal való összefüggéseinek keresztül értelmezzük, hiszen a nevelési folyamat egésze, a gyermek óvodában töltött idejének valamennyi pillanata alkalmas arra, hogy erőltetés nélkül, spontán vagy irányított módon tanuljon a kisgyermek. A gyermeket a tevékenységi vágy ösztönzi a tapasztalatszerzésre, a cselekvésre és közben minden pillanatban újabb és újabb felfedezéseket tesz, azaz tanul. Az önállóan, spontán szerzett tapasztalataik, ismereteik nagyon jó kiindulópontot jelentenek az óvodapedagógus számára a tudatos, irányított tapasztalás megszervezéséhez.

A tanulás lehetséges formái:

- Utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás (szokások alakítása).
- • Spontán játékos tapasztalatszerzés.
- • Cselekvéses tanulás.
- • A gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés.
- • Az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés.
- • Gyakorlati problémamegoldás.

Az óvodás korosztály számára a kötetlenség a legalkalmasabb tevékenységi forma, melyben a gyermek számára a tanulási folyamat önkéntes. Ez az önkéntesség a tevékenységekbe való bekapcsolódásnál érvényesül igazán. Tiszteletben tartjuk, ha valaki csak szemlélődik, hiszen az érési folyamatot szolgálni és nem erőltetni kívánjuk. Az önkéntesség azonban nem jelenti az állandó távolmaradás elfogadását. A kezünkben számtalan motivációs eszköz van, mellyel elérhető, hogy a gyermekek örömmel vegyenek részt az együttes tevékenységekben. Esetenként kötött formát is alkalmazunk – a szándékos figyelem, kitartás, önfegyelem, csoporthelyzet, feladattartás, türelem, összedolgozás fejlesztéséhez, illetve, ha a feldolgozandó téma, a tervezett tevékenység jellege úgy kívánja. Ennek eldöntése, megítélése teljes mértékben az óvodapedagógus kompetenciájába tartozó kérdés. A kötött, egész csoportnak szervezett foglalkozások (pl. irányított mozgásos tevékenység, dalos játékok tanulása stb.) esetén is törekszünk a játékosságra, az élményt adó, oldott légkörben való cselekvésre.

A gyakori próbálkozási, ismétlési lehetőség, tapasztalatszerzési alkalom megteremtésével tanítjuk a gyermekeket, alakítjuk gondolkodási sémáikat, ismereteik rendszerét, problémamegoldó gondolkodásukat. A tanulás folyamatában olyan változatos helyzeteket teremtünk, amelyben a többszöri ismételtetések hatására az ismeretek szinte spontán beépülnek a meglévő rendszerbe. Nem az a célunk, hogy minél több ismeretet nyújtsunk, hanem az, hogy minél sokoldalúbb tapasztalással rendszerezzük ismereteiket. Figyelembe vesszük, hogy az óvodás korú gyermekeket a nem tudatos tanulástól a tudatos tanulás felé való haladás jellemzi. Építünk a gyermeki kíváncsiságra, a gyermekek kérdezhetnek, kitalálhatnak, felfedezhetnek, próbálkozhatnak, miközben szinte észrevétlenül képesek lesznek az együttműködésre, toleranciára, az egyeztető - megegyező kompromisszumokra, a társakhoz való alkalmazkodásra, az önérvényesítésre. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermeki kérdések soha ne maradjanak megválaszolatlanul.

Amennyiben lehetséges, törekszünk egy-egy témakörön belül a komplexitásra.

A tevékenységek szervezésénél legfontosabbnak a feltételek megteremtését tartjuk. Nem cselekvésre kényszerítünk, hanem cselekvési alkalmat hozunk létre. A gyermekek cselekvő aktivitása képessé teszi őket arra, hogy önmaguk becsült lehetőségei alapján vállalkozzanak. Ezáltal növekszik kitartásuk, feladattudatuk, önállóságuk, szándékos figyelmük, képesek lesznek a kudarcok elviselésére, erő kifejtésre.

A tanulási folyamatban a szervezeti formát a feldolgozandó téma, az adott feladat és a gyermekek fejlettségi szintje alapján határozza meg az óvodapedagógus. Többnyire mikrocsoportos formában történik a fejlesztés, melyek alkalmával a kötetlenség dominál, de benne tudatosan, tervezett módon valósítjuk meg a differenciált fejlesztést. A kis létszámból adódóan ebben a szervezeti formában nagyobb lehetőségünk nyílik az egyéni bánásmód és a differenciált foglalkoztatás megvalósítására, a gyermekek egyéni fejlődési ütemének figyelembevételére. Alapvetően fontosnak tartjuk, hogy megfelelő színvonalú, nehézségű feladatok elé állítsuk óvodásainkat. Követelményeinket ezért az egyéni teljesítőképességükhöz igazítjuk, tudatában annak, hogy a sikerélmények erősítik önbizalmukat, bátorságukat. A feladatok megoldásánál biztatjuk őket az önálló munkára, választhatnak, dönthetnek. A tanköteles korú gyermekeknél már igyekszünk elérni, hogy a megkezdett feladatot befejezzék, ne torpanjanak meg az első akadálnál. A gyermek hibázhat, tévedhet, de az óvodapedagógus mindig készen áll a segítségnyújtásra, segíti a korrigálást és a negatív élmény csökkentését, biztatást ad a hibák javítására, személyre szabott pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

Hisszük, hogy az óvodában szerzett tanulási tapasztalatok hatással lehetnek az iskolai tanuláshoz való viszonyukra is. Nem mindegy milyen attitűd fejlődik ki a gyermekben a tanulással kapcsolatban, ezért ezen a területen is nagy a felelősségünk.

Nevelőmunkánkban nagy hangsúlyt fektetünk az egyéni értékek felszínre hozására, melynek megvalósítása érdekében gondot fordítunk a tehetséggondozásra, alkalmazzuk a differenciált feladat adást és értékelést, a pozitív megerősítést, a prevenciót, a korrekciót.

A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztéséhez speciális eszközöket biztosítunk, illetve készítünk. Az ő esetükben kiemelt jelentőségű az egyénre szabott fejlesztés tartalma, melyet az adott terület szakemberével egyeztetünk.

Fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Kialakulnak jártasságaik, készségeik, képességeik, melynek révén az érzelmileg motivált cselekvés gondolkodási szintjéről eljutunk a fogalmi gondolkodás szintjéig.
- Kialakul feladattudatuk, képesek lesznek figyelemösszpontosításra, a problémamegoldó, kreatív gondolkodásra.
- Kialakul igényük a feladatok sikeres megoldására.
- Nyitott érdeklődéssel készen állnak az iskolába lépésre.

32. A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai feladatok, tevékenységek

Hátrányos helyzetű gyermekek azok, akiket a családi körülményeik, szociális helyzetük miatt a jegyző védelembe vett, illetve akik után rendszeres gyermekvédelmi támogatást folyósítanak. Ezen belül halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek azok, akiknek a törvényes felügyeletét ellátó szülője, illetve szülei – a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint vezetett nyilvántartás alapján készült statisztikai adatszolgáltatás, a gyermeket megillető szolgáltatás megállapításához a szülő nyilatkozata szerint – legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be/ fejezték be sikeresen, továbbá azok a gyermekek, akiket tartós nevelésbe vettek.

Kialakulásához vezető tényezők: a családjára, szűkebb társadalmi környezetére jellemző elhanyagoló nevelés, gondozás, valamint a családban a devianciák halmozott előfordulása (alkohol, brutalitás). Következménye lehet a gyermeknél is megjelenő deviáns magatartási formák kialakulása.

Az óvodába lépéskor komplex állapotfelmérést (részletes anamnézis) végzünk, amit rögzítünk a Fejlődési naplóban.

Kommunikáció fejlesztése (szókincs, nyelvi kifejezőképesség, beszédértés, beszéd észlelés fejlődésének elősegítése).

Érzelmi nevelés, szocializáció, az óvodai közösségbe illeszkedés elősegítése, bizalom, kötődés, elfogadás, együttműködés. A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, érzékszervi vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű, az elhanyagolt, illetve kiemelkedő képességű gyermekek nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést igényel, szükség esetén megfelelő szakemberek (pszichológus, logopédus stb.) közreműködésével.

32.1. A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek célja

A prevenció során feltárni a tényeket, okokat, amelyek a gyermekek fejlődését akadályozhatják, veszélyeztethetik.

A gyermeki jogok maradéktalan érvényesülése a jogszabályok naprakész ismeretében.

A gyermek testi-lelki egészségének megóvása felvilágosítással, balesetvédelmi előírások betartatásával, a veszélyhelyzetek feltárásával és elhárításával, a szülő - és szükség esetén más szakemberek – bevonásával.

Prevenció során feltárni a tényeket, okokat, amelyek a gyermekek fejlődését akadályozhatják, hátrányosan befolyásolják, veszélyeztethetik.

Feladat:

- Intézményi gyermekvédelmi felelős biztosítása. Gyermekvédelmi felelős segíti az óvodapedagógusok körültekintő gyermekvédelmi munkáját, baleset-megelőzését. Munkáját munkaköri leírás alapján végzi.
- Évente kötelező a gyermekvédelmi program elkészítése, a gyermekvédelmi ismeretek karbantartása, bővítése.
- A Gyermekvédelmi Törvény szellemében az óvodapedagógus kötelessége, hogy közreműködjön a gyermekvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában és megszüntetésében.
- Biztosítjuk a bármilyen oknál fogva hátrányos helyzetben lévő gyermek fölzárkóztatását.
- A pedagógus figyel a családban jelentkező problémákra. Ha szükséges, jelzi az óvodai gyermekvédelmi felelősnek. Amennyiben óvodai eszközökkel nem tudnak segítséget nyújtani, a gyermekvédelmi felelős kötelessége a Gyermekjóléti Szolgálatot értesíteni.
- Az óvoda épületében mindenki számára jól látható helyen ki van függesztve a gyermekvédelmi felelős neve, és az, hogy hol, és mikor érhető el. Annak érdekében, hogy a gyermekvédelmi felelős minél eredményesebben végezhesse a munkáját, időszakonkénti szakmai továbbképzésen vesz részt.
- Megadunk minden segítséget a hátrányok kompenzálásához, egyéni bánásmóddal, a családgondozás keretei között.
- Gyermeki és szülői jogok megismertetése és érvényesítése az óvodában.
- Családot, gyermeket megillető kedvezmények ismerete, a hozzájutás segítése.
- A pszichológussal való együttműködés.
- Magatartási függőség és a gyermeket veszélyeztető bántalmazás megelőzése.
- A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodáztatási feltételeinek javítása.
- Együttnevelés, az integráció személyi és tárgyi feltételeinek javítása.

- Az esélyegyenlőség eredménye, ha az érintettek élni tudnak a lehetőségekkel, a kitűzött célok teljesülnek.

32.2. A gyermekvédelemmel, a szociális segítségnyújtással kapcsolatos munka

Mindazoknak a pedagógiai, jogi, egészségügyi és szociális tennivalóknak az összessége, amelyek a veszélyeztetett gyermek nevelését, eltartását, érdekvédelmi és egészségügyi gondozását biztosítják.

Ide tartozik valamennyi gyermekvédelmi tevékenység, függetlenül attól, hogy azt mely hatóság vagy személy végzi. Az állami és társadalmi szervek a gyermekvédelemben az alábbi elvek megvalósítására törekszenek:

- A gyermekvédelem a nevelőmunka szerves része.
- A gyermekvédelem leglényegesebb tevékenysége a prevenció (megelőzés).
- A gyermekvédelmi munka során törekedni kell a személyiség teljes kibontakoztatására, illetve a sérült személyiség orvoslására.
- Biztosítani kell a gyermekvédelmi gondoskodás keretében nevelkedő gyermekek korszerű nevelésének feltételeit.

A gyermekvédelem célja:

- A megelőzés,
- A gyermekek hátrányos helyzetének csökkentése és a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése,
- A veszélyeztetettség megszüntetésében való segítségnyújtás.

Intézményünk feladata:

- A problémák, a hiányosságok feltárása, a veszélyeztetett gyermekek kiszűrése.
- A problémák megoldásában együttműködés a különböző szervezetekkel, kiemelten a Gyermekjóléti Szolgálattal.
- A rászoruló családok gyermekeinek segítése, életkörülményeinek javítása a rendelkezésünkre álló támogatási elveknek megfelelően.
- A jelzőrendszer működtetése.
- A befogadó társadalmi normák megismertetése.
- A különbözőség elfogadásának segítése.
- A családok értékrendjének, erkölcsi magatartásának alakítása.

- Az óvodában kezdeményezhetünk ruha és játékgyűjtést.
- Gyermekjóléti szolgáltatások kezdeményezése (ruhák, játékok, könyvek gyűjtése, adományozása, kirándulások szervezése; rendezvények látogatása)
- A szülőkkel való kapcsolattartás, együttműködés:
- rendszeres tájékoztatás a gyermekek fejlődéséről,
- egyéni beszélgetések, gyermekneveléssel kapcsolatos nézetek kicserélése, a család szokásainak, értékrendjének megismerése, megértése, a család erőforrásainak feltárása,
- partnerközpontú együttműködés.

A vezető feladata:

- Az óvodában folyó gyermekvédelmi munka figyelemmel kísérése és koordinálása.
- A gyermekvédelmi tevékenységhez a feltételek biztosítása.
- A törvények és rendeletek naprakész ismerete és alkalmazása.
- Azon szülők felszólítása írásban, (két alkalommal) akiknek hátrányos helyzetben levő gyermeke nem látogatja az óvodát.
- A problémás esetek továbbítása a megfelelő fórumok felé.
- Együttműködések kialakítása az óvodán kívüli szervezetekkel
- A gyermekjóléti, családsegítő szolgálat (a szülők támogatása, erőforrásainak feltárása)
- védőnői hálózat (a gyermekek óvodai beíratásának támogatása; korai képességgondozással kapcsolatos tanácsadás)
- szakmai szakszolgálat (konzultációk a gyermek fejlődéséről, fejlesztési terv közös kidolgozása, szolgáltatások biztosításának megtervezése és biztosítása)
- Pedagógiai Szakszolgálat/Nevelési Tanácsadó
- Tanulási Képességet Vizsgáló és Rehabilitációs Bizottság

Intézményünk gyakorolja:

- a megkülönböztetés tilalmát,
- az egyenlő bánásmódot,
- az emberi méltóság tiszteletben tartását,
- a társadalmi szolidaritás meglétét.

Gyermekvédelmi felelős feladatai

- Koordinálja a szociális és pedagógiai tevékenységeket, partneri kapcsolatot alakít ki más szakemberekkel (védőnő, családsegítő, stb.) Közös esetmegbeszéléseken vesz részt.

- Szociális eredetű, testi, lelki, mentális egészséget érintő pedagógiai problémákkal foglalkozik.

- Az ismeretek birtokában megteszi a szükséges lépéseket.

- Gondoskodik a balesetvédelem biztosításáról.

- Segíti az óvodapedagógusok munkáját.

- Munkáját megbízás alapján végzi.

- Évente elkészíti a gyermekvédelmi programot, gyermekvédelmi ismereteit karbantartja, bővíti. Az óvodás gyermek családi helyzetének felmérését az óvodapedagógusok bevonásával évenként elvégzi (a nyilvántartás szempontjait az aktuális jogszabályok szerint állítja össze).

- Rendszeres kapcsolatot tart az óvodapedagógusokkal, óvodavezetővel, esetmegbeszéléseket tart.

- Szükség esetén családlátogatásokat szervez.

- Megszervezi és lebonyolítja a szükséges támogatásokat. (Felterjesztés segélyre anyagi gondokkal küzdő családok esetében).

A gyermekek veszélyeztetettségének okait vizsgáló szempontok:

- családi környezet,
- rossz lakásviszonyok,
- egészségügyi okok,
- anyagi okok,
- nevelési hiányosságok,
- megromlott családi kapcsolat,
- a gyermeki személyiségben rejlő okok,
- családon kívüli környezet,
- munkanélküliség,
- váltakozó párkapcsolatok,
- hajléktalanok, önkényes lakásfoglalók,
- életvitel az utcán történik,
- kéregetésre kényszerítés,
- életvitel az italboltban történik,

- pszichiátriai kezelés.

33. A gyermek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések, szociális hátrányok enyhítését segítő feladatok, tevékenységek

A társadalmi tendenciák azt mutatják, hogy a gyermekek egyre több negatív hatásnak, veszélynek vannak kitéve. Ezért óvodánkban a szociálisan hátrányos körülmények között élő gyermekek problémáit igyekszünk kezelni, törekszünk a veszélyeztetettségük megelőzésére, illetve megszüntetésére.

Az Esélyegyenlőségi program alapja a Köztársasági Esélyegyenlőségi Program, mely kiterjed: jogi és szociális, szolgáltató és információs rendszer kiépítésére.

Az esélyegyenlőség előmozdítása konkrét, a hátrányok kiegyenlítését segítő intézkedések végrehajtásával érhető el.

Az esélyegyenlőség érvényesítése érdekében különös figyelmet kell fordítanunk a hátrányos helyzetű- és sajátos nevelési igényű gyerekek helyzetére, és az ehhez kapcsolódó fejlesztésekre. Elengedhetetlen olyan támogató lépések, szolgáltatások tervezése és megvalósítása, amelyek csökkentik a meglévő hátrányokat és előmozdítják a sikeres iskolakezdést.

Cél:

- Megfelelő minőségű és időtartamú óvodai nevelés a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek részére.
- Gyermekközpontú, családtámogató szemlélet kialakítása.
- Csökkenjen a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek körében az SNI minősítés, az igazolatlan hiányzások száma.
- Megfelelő időben kezdhessék meg iskolai tanulmányukat.

Feladatok:

- A rossz anyagi helyzetben lévő, a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek segítése, helyzetük figyelemmel kísérése. (integrációt elősegítő csoportalakítás, igazolatlan hiányzások csökkentése, stb.)
- Óvodába lépéskor komplex állapotfelmérés az Anamnézis elkészítésével.
- Családlátogatások szervezése az óvodába lépést megelőzően.
- Kedvezményes étkezés biztosítása.

- Javaslat tétele rendszeres gyermekvédelmi támogatás folyósítására.
- Beilleszkedési nehézséggel, magatartási problémával küzdő, gyermekeknél pszichológus bevonása a szakszolgálat segítségével.
- A gyermekek jogainak fokozott védelme.
- Rendszeres team munka az óvodapedagógusok részvételével (esetmegbeszélések)
- Rendszeres kapcsolattartás a gyermekek szüleivel.

A fenti feladatok összefogását az intézményvezető által megbízott gyermek- és ifjúságvédelmi felelős végzi, aki folyamatosan kapcsolatot tart a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat szakembereivel, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatokat ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal.

34. A gyermek fejlődésének figyelemmel kísérése

A jogszabály előírása szerint kötelező a gyermek értelmi, beszéd-, hallás-, látás-, mozgásfejlődésének eredményét rögzíteni szükség szerint, de legalább félévente. Rögzíteni kell a gyermek fejlődését szolgáló intézkedéseket, megállapításokat, javaslatokat.

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció a gyermek fejlődéséről folyamatosan vezetett olyan dokumentum, amely tartalmazza a gyermek fejlettségi szintjét, fejlődésének ütemét, a differenciált nevelés irányát.

A gyermek és körülményeinek megismerése már a beiratkozást követő családlátogatással elkezdődik, majd folytatódik az óvodába kerülés előtti időszak feltárásával, anamnézis felvételével.

A gyermek fejlődéséről, a Fejlődési naplóban rögzített adatokról mindenkor – egyéni fogadóóra keretében – a szülőket tájékoztatjuk, akik aláírásukkal igazolják, hogy részt vettek a tájékoztatáson, illetve nyilatkoznak egyetértésükről a rögzítettekkel kapcsolatosan.

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció

A Fejlődési napló tartalmazza:

- A gyermek anamnézisét,
- A gyermek fejlődésének mutatóit (érzelmi-szociális, értelmi, beszéd-, mozgásfejlődés), valamint az óvoda pedagógiai programjában meghatározott tevékenységekkel kapcsolatos egyéb megfigyeléseket,

- A gyermek fejlődését segítő megállapításokat, intézkedéseket, az elért eredményt,
- Amennyiben a gyermeket szakértői bizottság vizsgálta, a vizsgálat megállapításait, a fejlesztést végző pedagógus fejlődést szolgáló intézkedésre tett javaslatait,
- A szakértői bizottság felülvizsgálatának megállapításait,
- A szülő tájékoztatásáról szóló feljegyzéseket,
- A gyermek rajzfejlődésének főbb állomásait mutató produktumait (pl. emberábrázolás).

Az egyéni képességfejlesztésnek mindenhol érvényesülni kell. Minden óvodapedagógus tudja, hogy melyik gyermeket miben, mivel kell fejleszteni ahhoz, hogy önmagához képest optimálisan fejlődjön. Ehhez elengedhetetlen a fejlődési szakaszok nyomon követése, megfigyelése, elemzése értékelése és a további fejlesztési menet meghatározása.

Kiemelt jelentőségű a gyermekek megfigyelése, a spontán és irányított szempontok alapján szerzett információk rögzítése. Az óvodapedagógusi munka hatékonyságát a csoport egészének neveltségi szintje mutatja, amelyhez csoportonként tényfeltáró elemzés is társul.

35. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka szükséges a fejlettségi szint eléréséhez.

A rugalmas iskolakezdéshez figyelembe kell venni az életkoron túl az egyéni fejlettségi szintet. Az iskolaérettségnek testi, lelki és szociális kritériumai vannak, melyek közül egyik sem hanyagolható el, mindegyik egyformán szükséges a sikeres iskolai tanulás megkezdéséhez.

A testi fejlettség szintje (alakváltozás, teherbírás, összerendezett, harmonikus mozgás, testi szükségletek kielégítésének szándékos irányítására való képesség).

Iskolába lépés idejére a testileg egészségesen fejlődő gyermekek (hatéves kor körül) eljutnak az első alakváltozáshoz. Megváltoznak a testarányok, megkezdődik a fogváltás. Testük arányosan fejlett, teherbíró. Mozgásuk összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képesek. Mozgásukat, viselkedésüket, testi szükségleteik kielégítését szándékosan irányítani képesek. A hallott instrukciók alapján képesek a testápolási feladatokat elvégezni, önmagukon ellenőrizni és javítani. Az önálló feladatvégzés és a pontos végrehajtás jellemzi őket.

A lelki képességek szintje (lelki kiegyensúlyozottság, a viselkedés általános szabályainak ismerete, a tanuláshoz szükséges képességek – szándékos bevonás és figyelem – megfelelő kommunikáció, elemi ismeretek önmagáról, a környezetéről).

Iskolába lépés idejére a lelkileg egészségesen fejlődő gyermekek nyitott érdeklődésével készen állnak az iskolába lépésre. Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem. Fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele. A cselekvő szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van. Az önkéntelen emlékezeti bevonás és felidézés mellett megjelenik a szándékos bevonás és felidézés. Megnövekszik a megőrzés időtartama, a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés. Kialakul az együttműködés, a csoportmunka. Érzékelésük, észlelésük tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a

vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejllettségnek, a testséma kialakulásának.

Az egészségesen fejlődő gyermekek érthetően, folyamatosan kommunikálnak, beszélnek; gondolataikat, érzelmeiket mások számára érthető formában, életkoruknak megfelelő tempóban és hangsúllyal tudják kifejezni, minden szófajt használnak, különböző mondat szerkezeteket, mondatfajtákat alkotnak, tisztán ejtik a magán- és mássalhangzókat azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek, végig tudják hallgatni és megértik mások beszédét.

Elemi ismeretekkel rendelkeznek önmagukról és környezetükről; tudják nevüket, lakcímüket, szüleik foglalkozását, felismerik a napszakokat; ismerik és gyakorlatban alkalmazzák a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismerik szűkebb lakóhelyüket, a környezetükben élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismerik az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismerik a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismereteik vannak.

A szociális képességek szintje (szociális érettség - elfogadás, együttműködés, kapcsolatteremtés, - alkalmazkodó képesség, feladattudat kialakulóban, az ismeretszerzési tevékenységhez szükséges tulajdonságok megléte).

Iskolába lépés idejére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermekek kedvező iskolai légkörben készen állnak az iskolai élet és a tanító elfogadására, képesek a fokozatosan kialakuló együttműködésre. Képesek a kapcsolatteremtésre, a kapcsolattartásra, kommunikációjuk megfelelő a felnőttel és a gyermektársakkal.

A szociálisan érett gyermekek

Egyre több szabályhoz tudnak alkalmazkodni, késleltetni tudják szükségleteik kielégítését, jellemzi őket a helyes szokások ismerete és megléte, a szabálykövető magatartás.

Feladattudatuk kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – szükség szerint kreatív – elvégzésében nyilvánul meg; kitartásuknak, munkatempójuknak, önállóságuknak, önfegyelmüknek alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

- A hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi, lelki és szociális fejlődésének elősegítése.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettséget.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.
- A különleges gondozásra jogosult gyermekek a fejlettségüknek megfelelő intézményben kezdik meg iskolai életüket

36. Az óvoda hagyományos ünnepei és egyéb rendezvényei

Az intézmény hagyományainak megteremtése, valamint jó hírnevének kialakítása az alkalmazotti és gyermekközösség minden tagjának kötelessége.

Az ünnepek vonulatának évszázados hagyományai vannak. A hagyományok azok az alkalmak, visszatérő események, szokások, amelyeknek segítségével nemzedékről, nemzedékre megőrizhetjük tudásunkat, tapasztalatainkat. Az egyházi és nemzeti ünnepek és megemlékezések rendezése és megtartása a gyermekek vallási, nemzeti identitástudatát alapozza, fejleszti, hazaszeretetüket mélyíti. Az óvoda egyéb helyi hagyományteremtése a közösség formálását, a közös cselekvés örömét szolgálják. A gyermekeket a felnőttek és az egymás iránti tiszteletre nevelik.

Keresztény szellemű óvodai nevelésünk „gerincét” az egyházi ünnepek adják. Az ünnepek legfőbb célkitűzése – az Isten és emberszeretet elmélyítése. Feladatunk az ünnep tartalmának megismertetése a gyermekek életkori sajátosságait figyelembe véve. Óvodánkban hagyománnyá szeretnénk tenni, a közös szentmisén való részvételt – óvodásainkkal és szüleikkel az évnnyitó Veni Sancte és az évváró Te Deum, hálaadó szentmisén.

Az ünnepek csak a szülők együttműködő támogatásával érhetik el hatásukat. A közös élmények ereje erősíti a közösséghez való tartozást, megerősíti a hagyományokat és közel hozza a tágabb és a szűkebb környezet jelentős eseményeit a gyermekekben, ezzel is erősítve az óvodai nevelés egyik legfontosabb feladatát, az erkölcsi magatartás és szokás megalapozását.

Családias, szeretetteljes légkörben zajló ünnepeink egy része óvodai szintű, más része a csoportokban kerül megünneplésre.

Óvodai ünnepeink: Október első hete - Őszi terményáldás Mikulás, Karácsony, Március 15-e, Gyermeknap- Iskolába készülők búcsúztatása.

Csoportok ünnepei: Apák napja, Anyák napja, Születésnapok, Névnapiok, Nőnap, Húsvét, Házszenelés, Gyertyaszenelés

Egyházi ünnepeinken a világ felfedezésében a kisgyermek, a szülők és a közvetlen környezet megismerése után, ismerje meg a Mennyei Atyát is. Kezdeti fokon hozzuk kapcsolatba a kisgyermeket Istennel, az Isten és emberszeretettel. Megszerettjük velük a hitéleti szokásokat, élményeket nyújtunk. Megismertetjük őket az egyházi ünnepek tartalmával, a Bibliával, lehetővé tesszük azok átélését.

Szeptember- Szent Mihály hava :

- Veni Sancte
- Kisboldogasszony ünnepe (szept.8.)
- Szent Mihály (szept.29) – első pásztor ünnep

Október- Szent hava :

Asszisi Szent Ferenc (okt. 04.)

November- Szent András hava :

- Mindenszentek, Halottak napja (nov.1-2.)
- Szent Márton katona, püspök (nov.11.) – a szegények védőszentje
- Árpád-házi Szent Erzsébet (nov.19.)
- Adventi előkészület

December – Karácsony hava:

- Szent Miklós püspök, Mikulásvárás (dec. 6.)
- Adventi időszak, Karácsonyi készülődés
- Jézus születésének megünneplése

Január – Boldogasszony hava:

Vízkereszt, Házszenelés (jan.6.)

Február – Böjtelő hava:

- Gyertyaszentelő Boldogasszony, Gyertyaszentelés (febr.2.)
- Szent Balázs püspök, Balázs áldás (febr. 3.)
- Farsang

Március – Böjtmás hava:

- Hamvazószerda, Nagyböjti időszak, Húsvéti előkészület
- Szent József napján Apák napja
- Gyümölcsoltó Boldogasszony (márc. 25.)
- Húsvét vigíliája, Jézus szenvedése (március vagy április)

Április- Szent György hava:

Szent György napja (ápr. 24.)

Május – Pünkösöd hava:

- A Szűzanya hónapja
- Pünkösöd

Június – Szent Jakab hava: Te Deum

Nyáron:- Nagybaldogasszony ünnepe és az államalapító Szent István ünnepe

Nemzeti ünnepeink megünneplésekor célunk a hazaszeretet csírájának ápolása, a szülőföld szeretetére nevelés, népünk, nemzetünk jeles eseményeiről való megemlékezés, hagyományörzés, ismeretnyújtás.

Gyermekekkel március 15-ére emlékezünk közös óvodai-iskolai ünnepség keretében.

A néphagyományt, a hitet erősítő közösség védettséget jelent a gyermekeknek, szülőknek, ahol nyugalmat, békét, megértést találnak. A közösségi asztal a családban vagy az óvodában, akár tágabb környezetben legyen is, az összetartozást és a közösségi érzést erősíti. Olyan alkalmak ezek, ahol a gyermek szocializálódása folyamatosan és sok örömet jelentve valósul meg.

Óvoda-család közös rendezvényei: szervezéskor az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíti az intervenciók gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait. A szülőkkel közös szervezésben kerül megrendezésre a szüreti nap, lelki napok, az adventi készülődés, a karácsonyi ünnepség, egészségnap és az iskolába készülő búsúztatása. A közös rendezvényeken való kötetlen beszélgetések során a családok egyre jobban megismerik egymást, barátságok szövődnek.

Óvodán kívül szervezett programok: - közös családi kirándulások, - közös, múzeum és könyvtárlátogatások, - gyermekkoncertek, - színházlátogatás, - templomlátogatás.

37. A kollégiumi nevelés programja

37.1. A kollégium adatai

A kollégium neve:

Szent József Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium és Kollégium Kollégiuma

A kollégium feladatellátási hely címe:

4024 Debrecen, Varga u. 2.

OM azonosító: **037878**

A többcélú intézmény székhelye és címe:

Szent József Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium és Kollégium
4024 Debrecen, Szent Anna utca 17-19.

Intézmény típusa:

Többcélú, közös igazgatású köznevelési intézmény
(óvoda, általános iskola, gimnázium, kollégium,)

Fenntartója:

Debrecen-Nyíregyházi Egyházmegye
4024 Debrecen Varga u. 4.

37.2. A kollégium társadalmi szerepe

A Szent József Kollégium a Debrecen-Nyíregyházi Egyházmegye által fenntartott római katolikus oktatási-nevelési intézmény, amely kiemelt hangsúlyt helyez a keresztény értékrend kialakítására. Ez szolgál vezérfonalul a kialakított napirend és a szervezett foglalkozások, rendezvények tekintetében is.

A kollégium olyan intézmény, amely az iskolai tanulmányok folytatásához szükséges feltételeket biztosítja, ha:

- a lakóhelyüktől távol tanulók számára a szabad iskolaválasztáshoz való joguk érvényesítéséhez,
- a tanuló testi-lelki egészségét veszélyeztető, tanulását akadályozó otthoni körülmények miatt szükséges.

A kollégium kiemelt társadalompolitikai szerepe és feladata, hogy segítse a tanulókat a hátrányok leküzdésében, hogy esélyeket teremtsen, biztosítsa az integrációt, a hozzáférést a jó minőségű tudáshoz, ezáltal az életminőség javítását, elősegítse a társadalmi mobilitást. Fontos szerepe van az egész életen áttartó tanulás megalapozásában, a tanuláshoz szükséges készségek és képességek, a kulcskompetenciák erősítésében, a tehetség fejlesztésében és a felzárkózás segítésében. Tevékenysége során megteremti a feltételeket az iskolai tanulmányok sikeres folytatásához, kiegészíti a családi és iskolai nevelést és oktatást, egyúttal szociális ellátást, biztonságot, valamint érzelmi védettséget is nyújt. Megfelelő pedagógiai környezet biztosításával elősegíti a társadalmi szerepek tanulását. A diákok önszerveződése során kialakuló kisközösségekben a közösségi együttélés, az önkormányzó képesség, a döntés és felelősség, a konfliktuskezelés demokratikus technikáinak megismerését, gyakorlását és ezáltal hatékony támogatást nyújt a sikeres társadalmi beilleszkedéshez.

Jogszályi háttér:

- a Nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. Törvény
- a nevelési-oktatási intézmények működéséről szóló 20/2012.(VIII.31.) EMMI rendelet,
- 59/2013. (VIII. 9.) EMMI rendelet, a Kollégiumi nevelés országos alapprogramjának kiadásáról, amely meghatározza és kijelöli a kollégiumi szakmai pedagógiai tevékenység fő területeit, a szakmai fejlesztés irányait.
- Az alapprogram a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet (a továbbiakban:NAT) kiemelt fejlesztési feladataihoz illeszkedve, azokat érvényesítve elősegíti a tanulók sokoldalú fejlesztését, nevelését, oktatását. Tartalmi iránymutatásként szolgál a kollégiumok pedagógiai programjának elkészítéséhez úgy, hogy egyidejűleg tág teret enged a szakmai önállóságuknak.
- Ugyanakkor tájékozódnunk kell a többi érintett iskola programjaiban foglaltakról, valamint fontosnak tartjuk a nevelési folyamatban érintett összes partner elvárásának (pl.: fenntartó, szülői és tanulói elvárások) való – lehetőség szerinti – megfelelést is.

38. Kollégiumunk nevelési célja és alapelvei

A kollégiumi nevelés célja a bentlakásos intézmény sajátos eszközeinek és módszereinek felhasználásával a tanulók szocializációjának, kiegyensúlyozott és egészséges fejlődésének, tanulásának, a sikeres életpályára való felkészítésnek segítése, keresztény személyiség fejlesztése, kibontakoztatása.

38.1. A kollégiumi nevelés főbb alapelvei

- az alapvető emberi és szabadságjogok, a gyermekeket megillető jogok érvényesítése és a felelősségre ébresztés;
- a keresztény, nemzeti és európai nevelési elvek alkalmazása;
- egymás iránti felelősség, bizalom, szeretet és tapintat;
- intellektuális igényesség, kulturált stílus a pedagógus tevékenységében;
- az keresztény erkölcsi normák betartása és betartatása,
- az egészséges fejlődés érdekében: az egyéni és közösségi érdekek egyensúlyban tartása;
- az egyéni és életkori sajátosságok figyelembe vétele;
- a nemzeti, etnikai kisebbségi azonosságtudat tiszteltben tartása, fejlesztése;
- építés a tanulók öntevékenységre, önszerveződő képességére;

- a szülőkkel, a kapcsolódó iskolákkal és egyházi közösségekkel való konstruktív együttműködés.

38.2. A kollégiumi nevelés feladatai

A tanulás tanítása

A nevelő munka igen sok lehetőséget kínál arra, hogy tanulóinkat megtanítsuk az önálló, kritikai gondolkodásra, az egyes ismeretek közötti logikai összefüggések feltárására, a tanult módszerek új környezetben való alkalmazására.

Ezen célkitűzéseket a tananyag logikus feldolgozásával, önálló feladatok megoldásával, tapasztalatok elemzésével, következtetések levonásával kívánjuk tanulóinkban kialakítani. Képessé kell tenni tanulóinkat arra, hogy rendelkezzenek mindazokkal az értelmi kompetenciákkal, amelyek birtokában képesek az önképzésre, az új kihívások megoldására.

Ennek az alapgondolatnak megfelelően minden tudományterületet a rá jellemző módszer teljes tiszteletével kell művelni. A nevelési célkitűzések megvalósulását a tanulói igények alapján indított tehetséggondozó szakkörök, tanulmányi versenyek szervezése és lebonyolítása által kívánjuk elérni.

Az erkölcsi nevelés

A mai magyar társadalom sokféleségének következménye, hogy a gyermekek is a legkülönbözőbb hatásoknak vannak kitéve. A kollégiumi tanulóközösség különböző társadalmi rétegekből, családi háttérből, más-más egyházból gyűlik egybe. Éppen ezért egységes erkölcsi elvárások nehezen adhatóak meg feléjük. Alapvető, hogy elfogadják és befogadják a kollégium üdvösségre és a felelős tudásmegszerzésére irányuló tevékenységét, és ezt tudatosan ne akadályozzák. Tartsák be az emberi kapcsolatok szabályait.

Csak az a fiatal lesz képes ellenállni a fogyasztói társadalom csábításainak, csak az veszi észre a média által reklámozott tárgyak, célok silányságát, aki találkozott az élő Istennel. Ez a találkozás megjelöli az embert. Ehhez segíthetjük hozzá a fiataalt, ha megszerettetjük vele a csendes szemlélődést a természetben, értékes irodalmat, műalkotást, zeneművet adunk a kezébe. Csoportvezetői és kollégiumi foglalkozásokon, a napi imaalkalmakon, a meghívott lelki vezetők gondolatébresztő előadásai által céltudatosan és kiemelten foglalkozunk az erkölcsi nevelés témakörével.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

Nemzetünk jövőjét meghatározza diákjaink hazaszeretete, magyarságuk vállalása. Ezért tanulóink hazaszeretetre nevelését a jövőről való felelős gondoskodás feladataként kell értelmeznünk. Azon kell munkálkodnunk, hogy tanulóink megismerjék népünk kulturális

örökségét, nemzeti kultúránk nagy múltú értékeit. Ismerjék a kiemelkedő magyar államférfiak, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók tevékenységét, munkásságát. Sajatítsák el azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek a nemzet fejlődését, gyarapodását segítik. Tanulóink legyenek nyitottak a hazánkban és szomszédságunkban élő más népek, népcsoportok értékeinek és eredményeinek megismerésére, megbecsülésére.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

A kollégiumi nevelés elősegíti a demokratikus jogállam, a jog uralmára épülő közélet működésének megértését, az abban való állampolgári részvétel jelentőségének felismerését. Ezzel is erősíti a diákokban a nemzeti öntudatot és kohéziót, összhangot teremtve az egyéni célok és a közjó között. Ezt a cselekvő állampolgári magatartást a törvénytisztelet, az együttélés szabályainak betartása, az emberi méltóság és az emberi jogok tisztelete, az erőszakmentesség, a méltányosság jellemzi. A kollégium megteremti annak lehetőségét, hogy a tanulók megismerjék a főbb állampolgári jogokat és kötelezettségeket. A közügyekben való aktív részvétel megkívánja a kreatív, önálló kritikai gondolkodás, az elemzőképesség és a vitakultúra fejlesztését. A felelősség, az önálló cselekvés, a megbízhatóság, a kölcsönös elfogadás elsajátításának folyamatában kiemelt szerepet és megfelelő teret kap a kollégiumi diákönkormányzati rendszer.

Önismeret és társas kultúra

A kollégiumi foglalkozások, rendezvények fontos feladata, hogy olyan kompetenciákat sajátíttasson el a tanulókkal, amelyek segítik a társadalomba való beilleszkedésüket. A legfőbb pedagógiai cél, a konstruktív életvezetésre képes autonóm személyiség, aki szociálisan értékes és egyénileg is eredményes. A nevelő hatások sikere a személyiség, mint belső feltétel rendszer ösztönző erején áll, vagy bukik. Ezeket a motiváló erőket, szükségleteket kell kifejlesztenünk az autonóm, belső mozgatóerőtől vezérelt konstruktív életvezetésre képes egyén kinevelése érdekében. A kollégiumi nevelés elősegíti, hogy kialakuljanak az önismeret szilárd elméleti és tapasztalati alapjai. A kollégium lehetőséget biztosít mások helyzetébe történő beleélés képességének kialakítására, mások elfogadására. Ezek a képességek elősegítik, hogy kulturált közösségi élet alakuljon ki a kollégiumban. A kollégiumi közeg, a kortárs csoport hatása alkalmas arra, hogy az önismeret és az egyéni fejlesztés mellett, a közösségi értékeket is megismertesse.

Családi életre nevelés

A családi életre nevelésünk során a katolikus egyház tanítását, alapelveit messzemenőig szem előtt tartjuk. A felnőtt élet kapujában minden fiatalt fel kell készítenünk a felelősségteljes párkapcsolat kialakítására, a házasság Isten által rendelt megvalósítására és a keresztény családi életmodell megismertetésére. Meg kell tanítanunk diákjainkat, hogyan gyakorolják az

alkalmazkodás törvényeit, a konfliktusok megoldásának alapszabályait. A családi életre nevelés elsősorban kollégiumi csoportfoglalkozásokon történik, de minden egyéb lehetőséget meg kell ragadnunk. Valljuk, hogy a család a társadalom alapsejtje ezért az állami jognak is biztosítani kell a családi nevelés feltételrendszerét, és korlátokat kell állítania a média és az Internet útján terjesztett erkölcsromboló és családpusztító műsorok elé.

Testi-lelki egészség

A testi és lelki egészség, a tudatosan felépített életviteli szokások rendszere és a helyes életritmus a kiegyensúlyozott és boldog élet alapja. A nevelés során a tanulók megismerik és megtanulják egyrészt a betegségek, balesetek, káros függőségek megelőzésének módjait, másrészt a harmonikus élet értéként való tiszteletét. A kollégiumi nevelési program segítséget nyújt a helyes táplálkozás és higiéniai szokások kialakításához és megszilárdításához, valamint a megfelelő mennyiségű és minőségű testmozgás szükségességének megértéséhez és gyakorlásához. Feladatunknak tekintjük, hogy a diákokban tudatosuljon az egészség, a sport és a lelki élet egymásra gyakorolt hatása. Alapvető feladatunk, hogy diákjaink a szociális kompetenciák fejlesztése révén a harmonikus kapcsolatok létesítésében és fenntartásában hasznos magatartási és viselkedési szokásokat sajátítsanak el. A testi és lelki egészségre nevelésnek részét képezi a kollégium tereinek, lakókörnyezetének esztétikus, kellemes kialakítása és rendeltetésszerű használata.

Önkéntesség, felelősségvállalás másokért

A kollégiumi nevelés feladata a szociális érzékenység, a segítő magatartás kialakítása a tanulóban úgy, hogy önálló tapasztalati úton ismerjék meg a hátránnyal élők sajátos igényeit, élethelyzetét. A hátrányos helyzetűek iránt érzett felelősség, és az értük végzett önkéntes feladatvállalás megfelelő módon segíti a szociális érzékenység kialakulását a tanulóban. A szűkebb és tágabb környezetükben végzett önkéntes feladatvállalás fontos személyiségfejlesztő hatással bír. Feladatunknak tekintjük a segítő magatartás kialakítását, az önkéntes feladatvállalási hajlandóság beépülését, megszilárdítását az iskola pedagógiai programját erősítve. A kollégium adottságainál fogva alkalmas arra, hogy egy lakóközösség pedagógiai, kulturális központjává válhasson, erősítse a tanulók és közösségeik iránti felelősséget, bizalmat, szeretetet, segítőkészséget, elősegítse a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók iskolai sikereit.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

A mai társadalmi, gazdasági helyzetben kitüntetett szerepe van a természeti környezet megóvásának. A kollégiumi diáknak meg kell tanulnia, hogy az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességükre tekintettel használja. Fel kell

készíteni őket a környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességek és jogok gyakorlására, a környezet védelmét elősegítő tevékenységekre, közös cselekvésekre.

Pályaorientáció segítése

A kollégium valamennyi tanulója számára lehetővé teszi egyes szakmák, hivatások megismerését, segíti a pályaválasztást, illetve a választott életpályára való felkészülést.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

A tanulók ismerjék meg és tudják alkalmazni a takarékos gazdálkodás módjait, eszközeit, a beosztó családi életvezetést, az ésszerű gazdálkodást, a pénz világának és a helyes gazdálkodás alapvető szabályait. Az öngondoskodás épüljön be életvitelükbe. Legyenek jártasak a célszerű és takarékos életvezetésben, tudjanak ésszerűen gazdálkodni, fogyasztásuk szerkezetét a lehetőségekhez viszonyítva megfontolt módon kialakítani. Legyenek képesek önszervező, takarékos életvitelre, egyéni érdekeik összehangolására a közösség érdekeivel, gyakorolják a döntés és a felelősség egymásra hatásából adódó helyzetek. Szerzett ismereteik birtokában tudjanak mérlegelni, tudatos fogyasztóként legyenek képesek szükségleteik rangsorolására, rendszerezésére a pénzgazdálkodó világban

Médiatudatosságra nevelés

Az utóbbi évtizedekben jelentősen átalakult az embereket körülvevő világ. A média minden eddiginél nagyobb hatalom. Az információ megszerzése és birtoklása világunk kulcspontra lett. E kérdések körül csak most alakul ki a megfelelő morális háttér, kultúra. Ennek megismertetése elengedhetetlen.

39. A kollégiumi működése

39.1. Személyi feltételek

A kollégiumi nevelőmunkát a csoportvezető nevelőtanárokból szerveződött nevelőtestület végzi a kollégiumvezető irányításával. Tagjai munkájukat munkaköri leírás alapján látják el.

Prefektusaink:

- elfogadják a katolikus egyház hitét és vallási életét,
- rendszeres önképzéssel, szervezett továbbképzéssel megújított, korszerű szakmai, lelki, vallási, hitbeli ismeretekkel rendelkeznek,
- képesek a nevelési folyamat megszervezésére, irányítására, ellenőrzésére, értékelésére;
- jártasak a különböző pedagógiai eljárások alkalmazásában,

- megfelelő empátiával rendelkeznek, nevelői eljárásaikban, pedagógiai kommunikációjukban a tanulók iránti tiszteletet, bizalmat és szeretetet helyezik előtérbe,
- személyes jelenlétükkel folyamatosan együttműködnek a tanulók közösségeivel, a nevelésükben résztvevő személyekkel,
- keresztény hitükkel, életpéldájukkal, egyéniségükkel, megjelenésükkel, felkészültségükkel, műveltségükkel, életmódjukkal követendő példaként szolgálhatnak a kollégisták előtt.

A nevelőtestület szakos összetétele változatos, tudatos a humán és reálszakosok helyes arányának kialakítása. Ügyelünk arra, hogy a két szakterület egyensúlyban legyen. Kollégáink nyitottak a továbbképzések, különféle tréningek nyújtotta ismeretek iránt (pl. konfliktuskezelés, családi életre nevelés, számítástechnika, minőségbiztosítás, tanulásmódszertan, gazdasági alapismeretek és karrierépítési tréning, stb.), így az egyéb téren szerzett ismeretanyaggal is színesítik kollégiumunk nevelőmunkáját.

39.2. Tárgyi, környezeti feltételek

A Szent József Kollégium, mint oktatási-nevelési intézmény 1996-tól szerves része a Debrecen–Nyíregyházi Egyházmegye, illetve Debrecen város közoktatásának.

A kollégium frekventált, mégis csendes, nyugodt helyen található, minden irányból jól megközelíthető. Az épületet 2005-ben illetve az azt megelőző évben teljesen felújították. A kollégium összesen 30 darab, 2–4–6 illetve 8 ágyas szobával rendelkezik. A szobákban – néhány kivételével – zárható, beépített szekrények, éjjeliszekrények, tanulóasztal, székek, emeletes ágyak állnak a diákok rendelkezésére. Szintenként egy-egy teakonyha is ki lett alakítva. A nyugodt tanulmányi munka végzéséhez 6 stúdiumterem áll a tanulók rendelkezésére. Az első emeleten található a kápolna az esti imádságok színhelye.

A kollégium saját konyhával és mintegy 160 fő befogadására képes ebédlővel rendelkezik.

Az épület belső udvarán egy több állásos parkoló lett kialakítva, valamint a közös együttlétet is szolgáló zöld terület, tűzrakási lehetőséggel.

A kollégiumba beiskolázottak főként Hajdú-Bihar és Szabolcs-Szatmár-Bereg-megye városaiból, kis falvaiból érkeznek.

39.3. A kollégiumi élet szervezettsége

A kollégium – belső életének szabályozása során – biztosítja a gyermekek és ifjak optimális testi-lelki fejlődésének feltételeit, beleértve a rendszeres étkezést, a tisztálkodást, az előírásoknak megfelelő egészségügyi ellátást. Biztosítjuk a gyermekek optimális testi-lelki és vallási fejlődésének feltételeit, figyelembe véve a speciális tanulói, szülői és iskolai igényeket, valamint az intézményi szokásokat. Törekszünk a vallásos programok egyensúlyos beépítésére. A tanulók napi életének kereteit úgy szervezzük, hogy az egyes tevékenységek belső aránya – a jogszabályi keretek között – a tanulók egyéni és életkori sajátosságaihoz igazodjanak. A belső szabályozás kiemelt eszköze a pedagógiai ösztönző rendszer működtetése (az ún. Kategóriák, amelyek részletes bemutatását házirendünkben olvashatjuk), és a megélt hitből való elköteleződés. A gyerekek kötelességeit és jogait szabályozza a kollégium házirendje összhangban a gimnáziuméval (a közös szentmisén való részvétel, sajátos / helyi elvárások, különböző fegyelmi szabályok, pl. dohányzás tilalma stb.).

39.4. A kollégium kapcsolatrendszere

Partneri körünkbe a szülők, diákok, pedagógusok és nem pedagógus alkalmazottak, valamint a társintézmények tartoznak. Az együttműködés a partnerek között a kölcsönös tisztelet alapján valósítható meg, melyben nekünk, tanároknak kiemelt szerepünk és felelősségünk van. A tanulók kollégiumi életének legfontosabb jellemzője a kiszámíthatóság, a pedagógusok, nevelők iránti bizalom, a nyugodt, kiegyensúlyozott légkör, a diáktársakkal és a nevelőtanárokkal kialakított jó kapcsolat. Az eredményes munkának feltétele a jó közérzet, a színes, változatos diákélet. A diákok és a szülők között az együttműködés alkalmazkodási képességet, empátiát, bizalmat, fegyelmet és sok türelmet kíván mindkét féltől.

Megfigyeléseink alapján a szülői értekezlet alkalmas csatornája a szülő és a kollégium közötti kapcsolatnak. Tapasztaltuk, hogy sok esetben az idő hiánya miatt, sokaknak valóban a létfenntartás miatt többet kell dolgozniuk, s nem tudnak eljutni a szülői értekezletre. Sajnos gyakran tapasztalunk más okokat is (pl.: közöny).

A kapcsolattartásunk az iskolai tanárokkal szinte napi szinten működik személyesen, telefonon és elektronikus csatornákon egyaránt. A digitális naplóból rendszeresen tájékozódunk az iskolai jegyekről, hiányzásokról és a féléves, év végi bizonyítványról, esetleges fegyelmi ügyekről, problémákról. A kollégiumi és iskolai történésekről tájékoztatjuk a szülőket,

beszámolunk a tanuló kollégiumi munkájáról, magatartásáról és figyelmeztetjük, hogy éppen mire kellene nagyon odafigyelni.

Kapcsolatok fejlesztésének alkalmazott módjai:

- személyes kapcsolat kialakítása a szülőkkel és az iskolákkal,
- a tanulók egyénre szabott alkalmazkodásának segítése,
- a hátrányos helyzetből származó lemaradások, a szülőket partnerré téve, velük együttműködve - sikeresen ellensúlyozhatóak,
- a tanulók alkotásainak közreadása, elemzése, szülői részvétel lehetőségének biztosítása a programokon,
- egyéni beszélgetések, gyermekneveléssel kapcsolatos nézetek kicserélése,
- a család szokásainak, értékrendjének megismerése, megértése, a család erőforrásainak feltárása,
- partnerközpontú működés, szülői igények kiszolgálása.

40. A kollégiumi tevékenység szerkezete

A kollégiumban igazodva a Nemzeti Köznevelési Törvény és a Kollégiumi nevelés országos alapprogramjának rendelkezéseihez, az előírt időkeretek között tehetség-kibontakoztató, felzárkóztató foglalkozásokat, speciális ismereteket adó felkészítő foglalkozásokat, versenyeket, bajnokságokat (tanulmányi, kulturális, sport) továbbá a tanulókkal való egyéni törődést és gondoskodást biztosító foglalkozásokat, valamint a kollégiumi közösségek működésével összefüggő foglalkozásokat szervezünk, a foglalkozások céljától, jellegétől függően egyéni és csoportos foglalkozások keretében.

40.1. A kollégium által kötelezően biztosítandó foglalkozások

A kötelező foglalkozások rendszeres, tervezett, csoportos vagy egyéni keretben való szervezése (összesen 24óra/hét/csoport)

Felkészítő fejlesztőfoglalkozások

- a) felzárkóztató, tehetség kibontakoztató, speciális ismereteket adó felkészítő egyéni vagy csoportos,
- b) közösségi fejlesztést megvalósító csoportos,
- c) a szabadidő eltöltését szolgáló csoportos,
 - a. szakkör,

- b. érdeklődési kör,
- c. önképzőkör,
- d. énekkar,
- e. tanulmányi, kulturális verseny, házi bajnokság, iskolák közötti verseny, bajnokság, diáknapi,

d) a tanulókkal való törődést és gondoskodást biztosító egyéni,

e) a kollégiumi közösségek működésével összefüggő csoportos foglalkozás.

- Stúdiumi foglalkozások (napirend szerint, kötelező, heti 13 órában)
- Csoportfoglalkozások (hetente 1 óra kötelező, ennek 60%-a tematikus)
- Tehetséggondozás, felzárkóztatás, korrepetálás (heti 1 óra)
- Kötelezően választható foglalkozások (érdeklődési körök: hetente 1 óra kötelező)

Ezek lehetnek: az egészséges és kulturált életmódra nevelés, diáksport, a természeti környezet ápolása, vagy irodalmi, képzőművészeti, zenei és vizuális képességek, kreativitás fejlesztése, társadalmi ismeretek vagy öntevékeny diákkörök működése.

- A szabadidő eltöltését szolgáló egyéb foglalkozások (heti 4 óra/csoport)
- Egyéni törődést biztosító foglalkozások (heti 4 óra/csoport)

40.2. Felkészítő foglalkozások a kollégiumban

Napi felkészítő foglalkozás (Stúdium)

Ideje a házirendben kötött. A tanulóra nézve kötelező. Helye a szintenkénti stúdiumterem, ill. a hálósobák. A szorgalmas, felelősségtudattal rendelkező tanulók a szobákban tanulhatnak, ill. a stúdiumi időn túl egyénileg szervezik meg tanulásukat.

Felzárkóztató foglalkozások (tantárgyi korrepetálások)

Ideje az éves foglalkozási tervben meghatározott, tanárra, tantárgyra, időpontra lebontott, a tanulóra nézve lehet kötelező, választandó, választható.

- Egyéni korrepetáláson vehet részt a tanuló a meghatározott időn túl, a nevelőtanárral egyeztetett időpontban is.
- Csoportos felzárkóztató foglalkozás magyarból, történelemből, földrajzból.

Érettségi felkészítő foglalkozások

Egyéni beosztás szerint szakos nevelővel készülés az írásbeli és/vagy szóbeli érettségi vizsgákra.

Tehetség-kibontakoztató foglalkozások

A kollégiumunk jelentős szerepet vállal abban, hogy a jó intellektuális képességekkel rendelkező, tehetséges tanulókat felfedezze, útjaikat egyengesse. Törekszünk arra, hogy minden tanulónál megerősödjön az az oldal, amely érdeklődésének, hajlamainak leginkább

megfelel, amely elősegíti jellemének, személyiségének kibontakoztatását. Igen fontos, hogy a tanuló a fejlesztés során pozitív értékekkel találkozzon; kapjon segítséget a helyes énkép kialakításához, a reális önértékeléshez (kritikai megítélés és minősítés saját magáról, képességéről, tevékenységéről, magatartásáról). Ebbe beleértendő a kollégiumon kívüli lehetőségek megkeresése, az ezekhez való hozzáférhetőség támogatása, biztosítása.

Cél:

- A tanulóiban rejlő fejlődési képességek kibontakoztatása, személyiségének, aktuális pszichés állapotának megismerése és fejlesztése egyénileg és csoportban.
- Sokoldalú személyiség kibontakoztatása.
- Önérvényesítés, önmegvalósítás képességének fejlesztése.
- Egyéni képességek, lehetőségek és célok összhangja.
- Reális ítélőképesség kialakulása, kudarckezelő képesség, empátia.
- Társ tisztelete, megértése, felvállalása, felelősségteljes nemi magatartás kialakítása.

Speciális ismeretadó foglalkozás (csoportfoglalkozás)

Ideje, tartalma az alapprogramban meghatározott, melyet a kollégiumi foglalkozások keretében alapján tartunk, és az ezeken való részvétel a tanulóra nézve kötelező.

A kollégium – a megfelelő pedagógiai környezet biztosításával, a társas együttélés formáinak kialakítására különösen alkalmas intézmény, a közösségi élet „élésének” rendkívüli változatosságot, gazdagságot biztosító színtere. A kollégiumban elhelyezett tanulók számára meghatározó a társadalomba való beilleszkedés szempontjából (szociális és állampolgári kompetencia). A kollégiumi közösségi együttélésben, foglalkozásokban, tevékenységekben formálódnak az erkölcsi– és érzelmi viszonyok, a következő életviteli minták megismerésével, példákkal önálló életükre való készülődésük könnyebbé válik. A kollégiumi tevékenységrendszer segítségével rendkívül sok ismeretet szerezhetnek tanulóink, úgy a művészetek, tudományok, mint az emberi kapcsolatok köréből, az egyén és a közösség kölcsönhatásainak működéséről.

A kollégiumi programok, foglalkozások hozzásegítik tanulóinkat ahhoz, hogy az alapvető, készségek, kompetenciák elsajátításával kialakuljanak bennük azok a tulajdonságok, melyek a felelős állampolgári magatartáshoz szükségesek.

Módszerek, eszközök:

A kollégiumi közösségi élet fejlesztésének alapja a tanulók élet– és munkarendjét szabályozó előírások, viselkedési és magatartási normák ismerete, betartása, ennek szintje, minősége valójában meghatározza az egész kollégiumi élet „élhetőségét”. Az, hogy a tanulók milyen

szinten normakövetők, azt a kollégiumi mindennapok törekvései jelzik. A csoportfoglalkozások témakörei (énkép, önismeret stb.), az ún. irányított beszélgetések (pl. egyén és társadalom) mind-mind lehetőséget adnak a véleménynyilvánításra.

TÉMAKÖRÖK

1. A tanulás tanítása
2. Az erkölcsi nevelés
3. Nemzeti öntudat, hazafias nevelés
4. Állampolgárságra, demokráciára nevelés
5. Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése
6. A családi életre nevelés
7. Testi és lelki egészségre nevelés
8. Felelősségvállalás másokért, önkéntesség
9. Fenntarthatóság, környezettudatosság
10. Pályaorientáció
11. Gazdasági és pénzügyi nevelés
12. Médiatudatosságra nevelés

Témakör	1-8. évf.	9. évf. 9./N évf. 9./Kny. évf. 9./Ny. évf.	10. évf.	11. évf.	12. évf.	13-14. évf.
A tanulás tanítása	4	3	2	2	2	1
Az erkölcsi nevelés	2	2	2	2	1	1
Nemzeti öntudat, hazafias nevelés	2	2	2	2	1	1
Állampolgárságra, demokráciára nevelés	1	2	2	2	1	2
Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése	1	1	1	1	1	1
A családi életre nevelés	1	1	2	2	3	3
Testi és lelki egészségre nevelés	2	2	2	2	2	2
Felelősségvállalás másokért, önkéntesség	2	2	2	2	1	1
Fenntarthatóság környezettudatosság	2	2	2	2	2	2
Pályaorientáció	2	2	2	2	2	2

Gazdasági és pénzügyi nevelés	2	2	2	2	3	3
Médiatudatosságra nevelés	1	1	1	1	1	1

A kollégiumokban évi 37 nevelési héttel (a 12–13–14. évfolyamon 33 nevelési héttel), ezen belül minden héten egy kötelező csoportvezetői foglalkozással kell számolni. Az óraszámok minden évfolyamon lehetővé teszik, hogy a kollégiumok a tematikus csoportfoglalkozásokat – részben vagy egészben – a csoportvezetői foglalkozások keretében, vagy a felkészítő foglalkozások terhére szervezzék meg.

A 13-14. évfolyamra vonatkozó óraszámok és követelmények a szakképzésben résztvevő pedagógiai foglalkozások alapját jelentik, amelyek ezekben a feladatokban résztvevő és nem tanköteles tanulók számára kollégiumi ellátást biztosító kollégiumok számára csak szakmai ajánlást jelentenek.

Egyéni és közösségi fejlesztést megvalósító foglalkozások

Ezen foglalkozások keretében akár a szobaközösség, akár az egyén életében jelentkező problémák, aktuális napi feladatok, kérések, speciális nevelési feladatok megbeszélését végezzük. Ezeken a foglalkozásokon beszéljük meg az egyes tanulók magatartási problémáit, e problémák feloldási lehetőségeit. Ilyen formában foglalkozunk a nehezebben tanuló gyerekek tanulmányi munkájának segítségével is. Ha már rendelkezünk a tanulók személyiség fejlettségére vonatkozó ismeretekkel, akkor ennek megfelelően tervszerűen folytatunk korrekciós beszélgetéseket velük az egyéni foglalkozásokon.

A kollégiumi nevelés alanya– és kiinduló pontja a kollégista tanuló, a maga által „hozott” előképzettségével, elvárásaival, szükségleteivel. A kollégiumba kerülő, tanulót nevelő pedagógusokkal szembeni elvárások közül hangsúlyos: megfelelő empátiával rendelkezzen, a tanuló személyiségének megismerésével alakítsa ki a számára legcélravezetőbb bánásmódot, oktatást, nevelést, gondoskodást.

Ennek érdekében szükséges:

- a tanulók alapos megismerése (előképzettség, szokásai, elvárásai stb.)
- tanár-diák kapcsolat kölcsönös bizalmon alapuló légkörének kialakítása
- nyugodt, szeretetteljes nevelési-oktatási környezet kialakítása
- jó intézményi pedagógiai környezetet teremtése (bizalmat árasztó emberi és tárgyi környezet).

Feladatok, módszerek:

- a tanulók mindennapi tevékenységének szervezésében való közreműködés, támogatás

(érdeklődés, segítség, gondoskodás)

- közösségek szervezésénél a tanulók egyéni kéréseinek figyelembevétele
- segítség nyújtása, ill. közreműködés a tanulók magánéleti problémáinak megoldásában

(bizalom, diszkréció)

- a tanulók sokoldalú megismerése, képességek, készségek felmérése, feladatbiztosítás, ezek gyakorlására
- segítség nyújtása a helyes énkép kialakításához (önértékelés)
- felnőttek és diákok közötti kölcsönös bizalom erősítő alkalmak teremtése (közös kulturális együttlétek, ünnepek, kirándulások)
- rendszeres lehetőség teremtése a diákok véleményének meghallgatására, és azok kinyilvánítására
- kapcsolatépítés a diákok és a felnőtt, – nem pedagógus – dolgozók között (közös rendezvény, fórum)

A kollégiumi közösségek szervezésével összefüggő foglalkozások

Pedagógiai programunkban megfogalmazott céljainkat, feladatainkat a kollégisták által választott aktív diákönkormányzattal tudjuk megvalósítani. Egy megfelelően működő diákönkormányzattól elvárjuk, hogy aktívan és szervesen részt vegyen a kollégium működésében, érdeklődjön a kollégiumban zajló közösségi programokról, a diákság életéről.

Fontos elvárás, hogy programokat szervezzon, javaslataival, kezdeményezésével a kollégiumi élet színesítésére és fejlesztésére törekedjen. Ennek érdekében szükségét érezzük annak, hogy a diákönkormányzatot évről-évre „újraépítsük”. A megújulás folyamatában való cselekvő részvétel minden pedagógus feladata (egyes területek feladatainak pontosabb meghatározása, a szervezet működtetésének folyamatossága, önállóság biztosítása, diákjavaslatok minél nagyobb mértékű figyelembe vétele). Fontosnak tartjuk, hogy a diákönkormányzat ismerje jogait, mint szervezet és ismerje a diákok jogait is, segítse azok érvényesülését. A tantestület és a kollégiumvezető nyitott és támogató attitűddel, segítő munkával fordul a diákönkormányzat felé.

A tanulóközösség számára hagyományos összkollégiumi rendezvényeink biztosítanak találkozási alkalmat.

A tanulókkal való egyéni törődést biztosító foglalkozások

Az újonnan érkezett, hátrányos helyzetű diákok felmérése a gyenge és kiemelkedő képességű tanulók kiszűrése, az iskolában szerzett érdemjegyek, valamint a stúdiumokon megtanult ismeretek ellenőrzése alapján történik a tanév első hónapjaiban.

A szociálisan hátrányos, ill. veszélyeztetett helyzetben lévő fiatalokra fokozottabban figyelünk, szükség esetén a megfelelő szakemberekhez (pl.: gyermekvédelmi felelős, pszichológus) vagy a támogatást nyújtó intézményekbe (gyámügy, gyermekjóléti szolgálat, családsegítő központ) irányítjuk őket.

A szociális juttatásokról (rendkívüli-, és rendszeres gyermekvédelmi támogatás, szociális segély, stb.), a tanácsadási lehetőségekről (családvédelmi, gyámügyi szakember) szülői értekezleten, vagy személyes találkozások alkalmával tájékoztatjuk a szülőket!

Csoportfoglalkozásokon beszélgetünk a tizenéves fiatalokat fenyegető veszélyekről! Tartsunk minél több felvilágosító előadást a káros szenvedélyekről, a drogról, a fiatalkorúak szexualitásáról, a bűnmegelőzésről.

A tanulmányi hátrányokkal küzdő diákoknak prefektusaik, szakjaiknak megfelelően nyújtanak segítséget a kötelező stúdiumi foglalkozásokon, valamint egyéni felkészítések keretében a szabadidőben!

A gyenge teljesítményt nyújtó tanulóinknak szorgalmazzuk a korrepetálásokon való mindenkori részvételt!

A társadalmi beilleszkedést és a pályaismeretek bővítését hivatottak segíteni azok a foglalkozásaink, amelyeken tanulóink találkozhatnak más iskola diákjaival; előadások, amelyek útmutatásul szolgálhatnak a pályaválasztáshoz; megbízatások, melyek során kollégistáink hivatali ügyeket bonyolíthatnak le!

Egyéni és kiscsoportos beszélgetések során nevelőtanáraink közvetett és közvetlen módon tájékozódjanak a kollégiumi tanulók érdeklődéséről, hajlamairól, kiemelkedő teljesítményeiről, továbbtanulási- és pályaválasztási szándékukról!

Szabadidő eltöltését szolgáló foglalkozások

A kollégiumi foglalkozásokat éves tanulói foglalkozási terv alapján szervezzük meg. Ez a terv kollégiumi csoportonként tartalmazza a kötelező foglalkozásokon túl (a kollégium egészére) a kötelezően választható és (az előre tervezhető) szabadon választható foglalkozásokat.

A szabadidő eltöltését szolgáló foglalkozások körébe tartoznak az érdeklődésfelkeltő, érdeklődésorientáló, tehetségkutató és tehetséggondozó programjaink: pl.: ikonfestészet, sportkörök (kondi, asztalitenisz, futball) és ezek házi, városi, esetleg megyei bajnokságai. De ide soroljuk a művelődést, kultúra befogadóképesség fejlesztését szolgáló színház, mozi- és tárlatlátogatásokat is.

A szervezett foglalkozások, az egészséges napirend, melyek rendszerességet, kötelezettséget visznek a gyermek életébe, a személyiség formálásának nagy fontosságú tényezői.

A szabadidős tevékenység a nevelés részét tekintve igen fontos része annak folyamatában. A gyermekek neveltségi szintjének, érdeklődésének ismeretében tervezzük a különböző tevékenységi formákat, figyelembe véve a csoportok összetételét, a foglalkozásokra fordítható időt, a helyi adottságokat.

Szabadidős foglalkozások

- kiegészítik a tanulók ismereteit
- alakítják a magatartási szokásaikat
- közösségi érdekek elfogadására nevelnek
- biztosítják a szabadidő kulturált eltöltését
- alakítják kapcsolatteremtő képességüket
- feloldanak bizonyos szocializációs problémákat.

A kötöttebb irányított szabadidős foglalkozások mellett biztosítjuk a tanulók részére azt a szabadidőt, amikor saját kedvük szerint tevékenykedhetnek, pihenhettek, játszhatnak, szórakozhatnak.

A szabadidős tevékenységek közül kollégiumunkban kiemelt szerepet kap a sport és a játékos tevékenység, a rendszeres mozgás.

A testi nevelés során szerencsére támaszkodhatunk a sportra, mint eszközre, mert tanulóink körében a sportmozgások kedveltek. A testi kulturáltság azonos értékű a kultúra többi területeivel, s egyik formája az önmegvalósulásnak.

Küzdeni tudást, erős akaratot, kitartást, jobb eredményekre való törekvést követel az egyéntől is.

A sport immunizáló szerepénél hangsúlyozni kell a fizikai cselekvőképességet, a test és a pszichikum összhangjának megteremtését. A tevékenység kollektív magatartást követel, segítségnyújtást, kölcsönös bizalmat egymásban.

A sport olyan állóképességet ad, amely ellenállóbbá teszi a diákokat mindenfajta fizikai megpróbáltatással szemben.

Feladataink:

- a rendszeres testedzés iránti igény felkeltése, állandósítása
- a környezet kínálta lehetőségek kihasználása
- a mindennapos mozgás jelszavának megfelelően tevékenységek szervezése, beindítása
- csapatjátékok szervezése
- tudatosítás, hogy a versenyzésnél nem az eredmény, hanem a részvétel a fontos
- tudjanak örülni saját és mások elért sikereinek
- tudatosodjon bennük a hatás öröme, a fölösleges energia levezetése

- a túlterhelés elkerülése a cél.

Pedagógiai felügyelet

A kollégium – szervezeti egységenként egy pedagógus közreműködésével (a továbbiakban: ügyeletes nevelőtanár) – gondoskodik a foglalkozáson nem tartózkodó tanulók pedagógiai felügyeletéről, a kollégiumi élet szervezéséről.

A kollégium zavarmentes működésének biztosítása céljából az ügyeletes nevelőtanár

- a) visszatérő rendszerű ellenőrzést folytat a külső és belső biztonsági rendszabályok, a balesetvédelmi elírások betartása, az egyéni és közösségi tulajdon védelme, a megelőzés érdekében,
- b) folyamatos jelenlétével biztosítja a házirend betartatását, különös tekintettel az együttélési normák, a személyiségvédelem, a diákok önrendelkezési jogának érvényesülésére,
- c) időszakos ellenőrzést folytat az egyéni és közösségi rend fenntartása, a tisztasági és az egészségvédelmi szabályok teljesítése céljából,

A pedagógiai felügyelet átadásakor az ügyeletes nevelőtanárok között – dokumentált – információcserére kell sort keríteni.

41. A kollégium hagyományai és továbbfejlesztésének terve

A hagyományok közvetítik a közösségi eszmék és a valahová való tartozás érzését. A hagyomány közösség teremtő és megőrző erő, amely bizonyos állandóságot és folytonosságot teremt a kollégium mindennapi életében. Kollégiumunk ápolja és őrzi, lehetőségéhez mértén bővíti hagyományait.

A tudatosan kialakított szokások és jelképek a rendszeresen ismétlődő események erősítik a kollégiumhoz való tartozást.

Cél:

- Tanulóinkban maradjon meg, sőt erősödjön a kötődés a küldő környezettel és alakuljon ki a kötődés a befogadó környezettel. Tartsa meg azokat az értékeket, melyekkel környezete elküldte a kollégiumba és az új környezet értékei, épüljenek be személyiségébe. Erősítse a kereszténységhez, egyházához való tartozását.
- Az iskolához fűződő hagyományok megismerése, ápolása és azok megbecsülésére való nevelés.
- A közösségi érzés erősítése a különböző kollégiumi rendezvények által.

A kollégiumi rendezvényeink hagyományai

Alábbi rendezvényeink a kollégium egész közösségének biztosítanak találkozási alkalmat:

- verébavató
- havi lelki félóra
- karácsonyi koncert
- adventi rorate szentmisék
- karácsonyi reggeli
- házszentelés
- húsvéti vacsora
- nyárindító koncert

42. Egészségnevelési és környezeti nevelési elvek

Nevelési feladat

A testi és mentális képességek megőrzése és fejlesztése megfelelő életritmus, otthonos, igényes környezet és a szeretetteljes bizalmi légkör biztosításával.

Fejlesztési követelmény

A diákok tegyenek szert olyan ismeretekre, gyakorlati képességekre, szokásokra, amelyek segítik őket testi-lelki egészségük megőrzésében, az egészségkárosító szokások kialakulásának megelőzésében, a környezettudatos magatartás kialakításában.

43. Testi és lelki egészség

A természet nagyszerű műveit s bennünk Isten munkáját ámulattal figyelő ember csodálatának egyik legméltóbb tárgya talán éppen a célszerűen berendezett emberi test. Ennek gondozása, ápolása elengedhetetlen feladat. Belső igényszintre kell emelnünk a tanulók körében az egészséges és kulturált életmódot. Az ismeretek és információk adásán túl feladatunk, hogy a kollégista diákot felkészítsük arra, hogy önálló felnőtt életében képes legyen életmódjára vonatkozóan helyes döntéseket hozni, olyan egészséges életvitelt tudjon kialakítani, mely meggyőző erővel hat majdani környezetére, családtagjaira.

Ennek érdekében feladatunk:

- megismertetni a diákokat a környezet leggyakoribb egészséget, testi épséget veszélyeztető tényezőivel és ezek elkerülésének módjával
- megelőzni a káros függőségekhez vezető szokások (dohányzás, alkohol- és drogfogyasztás) kialakulását
- segíteni a krízishelyzetbe jutottakat

- foglalkozni a párkapcsolatokkal, a szexuális kultúra és magatartás kérdéseivel
- figyelmet fordítani a családi életre, felkészíteni a felelősségvállalásra
- bevezetni a tanulókat a hétköznapi élet gyakorlatában nélkülözhetetlen alapvető háztartási ismeretekbe

Az egészséges, harmonikus életvitelt megalapozó szokások a tanulók cselekvő, tevékeny részvételével alakíthatók. Fontos, hogy a nevelést végző saját életvitelével adjon hiteles mintát.

Konkrét tevékenységek

A kollégisták életét megfelelő mederben tartó, annak ritmust adó helyes napirend, életrend elfogadtatása, illetve az ehhez kapcsolódó pedagógiai feladatok:

- az önálló napkezdés, ébredés, reggeli teendők segítése
- az egészségvédő feltételek, a személyi higiénia, a testápolás feltételeinek biztosítása
- a kozmetikai szerek megfelelő használata
- a tisztálkodás szükség szerinti ellenőrzése
- az időjárásnak megfelelő öltözet, tiszta ruha, cipő - ezzel kapcsolatos tanácsadás
- az önművelés és szórakozás helyes egyensúlyának kialakítása
- az iskolai terhelés utáni kikapcsolódás
- az esti rendszeres és módszeres tisztálkodás, az ágyazás, a napi nyolc órás nyugodt alvás biztosítása
- mosás, takarítás
- elektromos háztartási eszközök ismerete, használata

A csoportfoglalkozások tematikájába beépül:

- Család-, lakás-, táplálkozás-, öltözködéskultúra
- Rekreáció, test- és szépségápolás
- Szexuális kultúra, ismerkedés, párkapcsolatok
- Deviancia, káros szenvedélyek
- Viselkedés, illemtan, tánc kultúra
- Társas kapcsolatok, barátok, szobatársak
- Mentális egészség, ajándékozási kultúra

- Utazási ismeretek, utazásszervezés
- Elsősegélynyújtás
- Leggyakoribb tevékenységek a háztartásban

Lehetséges foglalkozási formák:

- csoportfoglalkozások
- egyéni és csoportos beszélgetések
- névnapok, születésnapok stb. közös megünneplése
- kiselőadások, önálló gyűjtőmunka
- szellemi és játékos vetélkedők
- videofilmek megtekintése, a látottak megvitatása
- külső előadók meghívása
- gyakorlati foglalkozások a háztartásvezetéssel kapcsolatban

44. Sport

A tanulás, az iskolai munkára való folyamatos felkészülés meglehetősen egyoldalú szellemi tevékenység. Az egészséges életmódhoz hozzátartozik az, hogy kollégistáink sportoljanak, játsszanak, friss levegőn sétáljanak, mozogjanak, kirándulni menjenek, fizikai megterheléssel is járó tevékenységet folytassanak. A kollégisták jelentős része szívesen tekinti pihenésnek az alvást, az ágyon fekvé végzett zenehallgatást, videózást stb.

Tudatosítanunk kell bennük, hogy a mozgáshiány a többi civilizációs ártalommal együtt egyre több betegség okozója. Kíváncos, hogy diákjaink eljussanak a sport immunizáló, egészségmegőrző, prevenciós értékének felismerésére. A játéknak és a sportnak - a sokféle kedvező testi hatás mellett - nagy befolyása van a tanulók erkölcsi, jellembeli fejlődésére is.

A sportolás rendelkezésre álló feltételei intézményünkben:

- az iskolával közösen használt tornaterem és az udvari sportpálya
- kondipark az iskola udvarán
- egyéni sporteszközök (labdák, polifoam matracok, súlyzók stb.)
- a testnevelés szakos, sportot kedvelő nevelők segítik a sportmunkát

Konkrét tevékenységek

- minden este futási lehetőség
- minden este beosztás, illetve igény szerint tornatermi lehetőség (kosárlabda, röplabda, foci, gimnasztika)
- csoportok közötti focibajnokság
- rendszeresen bekapcsolódunk a városi kollégiumi labdarúgó, illetve asztalitenisz bajnokságba
- labdarúgó edzés
- kiegészítő sportágak (asztalitenisz, tollaslabda, sakk)

A közeljövőben megoldandó célkitűzéseink:

- havi egy alkalommal ügyességi vetélkedő szervezése szórakoztató játékokkal
- a házbajnokságok rendszeresebbé tétele és kiterjesztése a labdarúgáson kívül más sportágakra is, hogy a különben sportolni nem szerető és nem kíváncsi kollégisták is bekapcsolódjanak a sportba, játékba, illetve, hogy e rendezvények is erősítsék a kollégiumi közösség alakulását
- több kirándulás, illetve túra szervezése
- az eredményes versenyzőket az erkölcsi elismerés mellett lehetőségeinkhez mérten könyvvvel, sporteszközzel, kimenővel stb. jutalmazzuk

Mindezeket túl fontosnak tartjuk:

- tudatosítani, hogy a versenyzésnél nem elsősorban az eredmény a fontos, hanem a részvétel
- tudjanak örülni saját és mások elért sikereinek
- tudatosodjon bennük a hatás öröme, a fölösleges energia levezetése

45. A gyermek– és ifjúságvédelemmel összefüggő tevékenység

Prefektusaink fontos feladatuknak tartják, hogy a kollégiumunkban élő szociális és egyéb hátrányokkal küzdő fiataljaink élethelyzetét feltérképezzék, problémáikat megismerjék, és az ismeretek birtokában a szükséges intézkedéseket megtegyék illetve segítő munkájukat megkezdjék.

Szociális hátrányok enyhítését szolgáló tevékenységek

- felzárkóztató, tehetséggondozó programok
- drog- és bűnmegelőzési előadások
- pályaorientáció
- felvilágosító munka a szociális juttatások lehetőségeiről,
- ösztöndíjak
- a szociális támogatást nyújtó pályázatok figyelése és megcélzása

A lelki problémákkal küzdő diákokra való odafigyelés

- egyéni beszélgetések során vigasztalás, tanácsadás
- súlyosabb gondok esetén a megfelelő szakemberhez történő irányítás (orvos, pszichológus, védőnő, jegyző stb.)
- kapcsolatfelvétel a gyámügyi hivatalokkal, a családsegítő szolgálattal, a gyermekjóléti szolgálattal
- elbeszélgetés a szülőkkel, a családdal, a közeli hozzátartozókkal, barátokkal

Segítségnyújtás az egészségügyi problémákkal küzdő tanulók esetében

- enyhébb lefolyású, ismert betegségek esetén gyógyszeres segítségadás, intézményen belüli ellátás, betegszobán való elhelyezés
- gyors, hirtelen fellépő rosszulletek esetén orvosi segítség kérése
- a beteg diákok megfelelő szakorvoshoz, háziorvoshoz, orvosi ügyeletre történő irányítása

A csoportvezetők többnyire tájékozottak a rájuk bízott gyermekek családi körülményeiről, így ismerik a csoportjukban lévő gyermekvédelmi ellátásra szoruló tanulókat, tudják, hogy kik azok, akik hátrányos körülmények között élnek, vagy veszélyeztetettek.

A gyermekek szociális hátterének felkutatása általában a tanulókkal, ill. szüleikkel történő beszélgetés alapján történik (családlátogatásokra lehetőség nem nyílik).

A kollégiumban dolgozó nevelőtanárok prevenciós jelleggel olyan ismeretterjesztő foglalkozásokat tartanak, amelyekből a gyermekek okulhatnak, és tapasztalatokat meríthetnek.

45. A kollégiumi munka eredményessége

A kollégiumunk a szülővel és az iskolával együttműködve hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló eredményesen fejezze be tanulmányait választott iskolájában.

A tanuló a kollégiumi nevelési folyamat során elsajátítja a társadalomba való beilleszkedéshez és a családi életben a hivatás gyakorlásában, az állampolgári létben az önálló életvitelhez szükséges alapvető ismereteket, képességeket, értékeket:

- elsajátítja és követi az alapvető, erkölcsi normákat,
- képes az egészséges és kulturált életmód kialakítására,
- sokoldalú képzettsége, műveltsége párosul az új ismeretek befogadásának és a folyamatos megújulásának a képességével kialakul a reális társadalom képe,
- rendelkezik az önszerveződéshez, a demokratikus érdekérvényesítéshez szükséges képességekkel,
- tudása versenyképes, önértékelő képességére,
- képes az együttműködésre, az emberi kapcsolatok kialakítására és továbbépítésére,
- másokhoz való viszonyában toleráns, empátiával rendelkezik, társadalmi szemléletét a szolidaritás jellemzi,
- ismeri nemzetünk, nemzeti és etnikai kisebbségeink kulturális, történelmi hagyományait.

A kollégiumi nevelés eredményességének értékelésekor figyelembe veendő, hogy a nevelési folyamat milyen kiindulási állapotból, milyen feltételek mellett fejtette ki hatását.

A kollégiumi nevelési célok érvényesülése:

Az egyes csoportvezetői tervben, a reszortfelelősi feladatokban megfogalmazottak teljesülését folyamatosan figyelemmel kell kísérni, értékelni kell.

Alapelv, hogy minden jelentős nevelési részterületről egy-egy ciklusban megbízható képet kell alkotni. Az eredmények és hiányosságok feltárásával biztosítani kell a folyamatos fejlesztést.

Az ellenőrzés területei:

- nevelőtestületi határozatok végrehajtása
- a kollégiumi nevelés területei
- folyamatvizsgálat
- eredményvizsgálatok
- foglalkozások (szilencium, szakkör, érdeklődési kör, szabadidős foglalkozás) látogatása
- tanulói dokumentumok ellenőrzése
- tanulmányi kötelezettségek
- iskolai kapcsolatok

- a házirend és a napirend betartásával kapcsolatos, mindenki számára kötelező feladatok ellenőrzése.

A differenciált önállóság jegyében a belső ellenőrzés keretében minden tervező (kollégiumvezető, csoportvezető, ügyeletes nevelő, diákkört vezető nevelő, DÖK, stb.) ellenőrzi és értékeli saját célkitűzéseinek megvalósulási folyamatát.

Ezzel párhuzamosan az általános nevelési célkitűzések, a kollégium helyi nevelési rendszerének működését, a nevelés hatékonyságát, a pedagógusok ügyeleti tevékenységét, területi felelősségét a pedagógiai vezetés is ellenőrzi, elemzi, rendszeresen értékeli. Az ellenőrzések különböző szintjeinek, folyamatainak, tevékenységeinek rendszert kell alkotniuk

46. Az iskolával, a szülővel való kapcsolattartás és együttműködés formái

Fontosnak tartjuk, hogy a kollégium működésének rendjét a szülők minél korábban megismerjék.

Az új diákok és szüleik már a beiratkozáskor információkat kapnak a kollégium életéről, majd a tanév kezdetekor, szeptemberben az iskolavezetés, nevelőtanárok, az osztályfőnökök szülői értekezletet tartanak, amelyen tájékoztatást adnak az iskoláról, a kollégiumban történekről illetve sor kerül a felmerülő kérdések megbeszélésére.

A szülők tájékoztatásának szokásos formáin túl (levél, fogadóóra, szülői értekezlet, email) fontosnak tartjuk a személyes és egyéni kapcsolat kialakítását, különösen vonatkozik ez a kollégiumvezető, csoportvezető nevelőtanárok és a szülők viszonyára.

Mivel a diákok otthona távol esik az iskolától, ezért a szülőket bármikor fogadjuk iskolában, a kollégiumban előzetes időpont egyeztetés után, de alkalomszerűen is, ha a helyzet úgy adódik.

Záró rendelkezések

1. A pedagógiai program a következő felülvizsgálatig érvényes. Minden második tanévben értékelni kell a feladatok végrehajtását, szükséges esetben gondoskodni módosításáról.
2. Módosítani kell a pedagógiai programot, ha jogszabályok elrendelik, ill. indokoltá teszik. Módosítását kezdeményezheti a nevelőtestület, a diákönkormányzat és a szülők képviselői.
3. A pedagógiai program megtalálható
 - az igazgatónál,
 - az igazgatóhelyettesi irodában,
 - a tanári szobában,
 - az iskola hivatalos honlapján
 - a KIR rendszerben

A diákok (és a szülők) az igazgatóhelyettesi irodában tekinthetik meg hivatali időben.

A Pedagógiai program elfogadásának dokumentumai (jegyzőkönyvek, nyilatkozatok)

Jegyzőkönyv a Pedagógiai Program nevelőtestületi elfogadásáról.

Nyilatkozat a Pedagógiai Program szülői közösség képviselői által történt elfogadásáról.

Nyilatkozat a Pedagógiai Programnak a diák-önkormányzat képviselői által történt elfogadásáról.

Legitimációs záradék

1. A pedagógiai program érvényessége, módosítása, nyilvánossága

A pedagógiai program 2022. szeptember 1-től lép életbe. Felülvizsgálatára – ha azt egyéb körülmény, jogszabály változás nem indokolja – 2027-ben kerül sor.

A pedagógiai program módosítására kötelező módon sor kerül:

- jogszabály módosításakor,
- a fenntartó kezdeményezésére,
- az intézmény átszervezése esetén.

Egyéb esetekben a dokumentum módosítását kezdeményezheti:

- az intézmény vezetője,
- a tagintézmények vezetői
- bármely szakmai munkaközösség
- az Intézményi szék.

A módosításhoz a nevelőtestület minősített többségének (50%+1 fő) támogatása szükséges.

A pedagógiai program nyilvánosságát intézményünk a következő fórumokon biztosítja:

- az intézményvezetői, tagintézményvezetői irodákban nyomtatott és elektronikus formában
- az iskolai könyvtárban,
- az intézmény honlapján
- az Oktatási Hivatal honlapján (kir.hu) fellelhető intézményi felületen, a közzétételi listán

A diákok (és a szülők) az igazgatóhelyettesi irodában tekinthetik meg hivatali időben.

A Pedagógiai program legitimációjának dokumentumai (jegyzőkönyvek, nyilatkozatok)

Jegyzőkönyv a Pedagógiai Program nevelőtestületi elfogadásáról.

Nyilatkozat a Pedagógiai Program szülői közösség képviselőinek tájékoztatásáról.

Nyilatkozat a Pedagógiai Programnak a diák-önkormányzat képviselőinek tájékoztatásáról.